

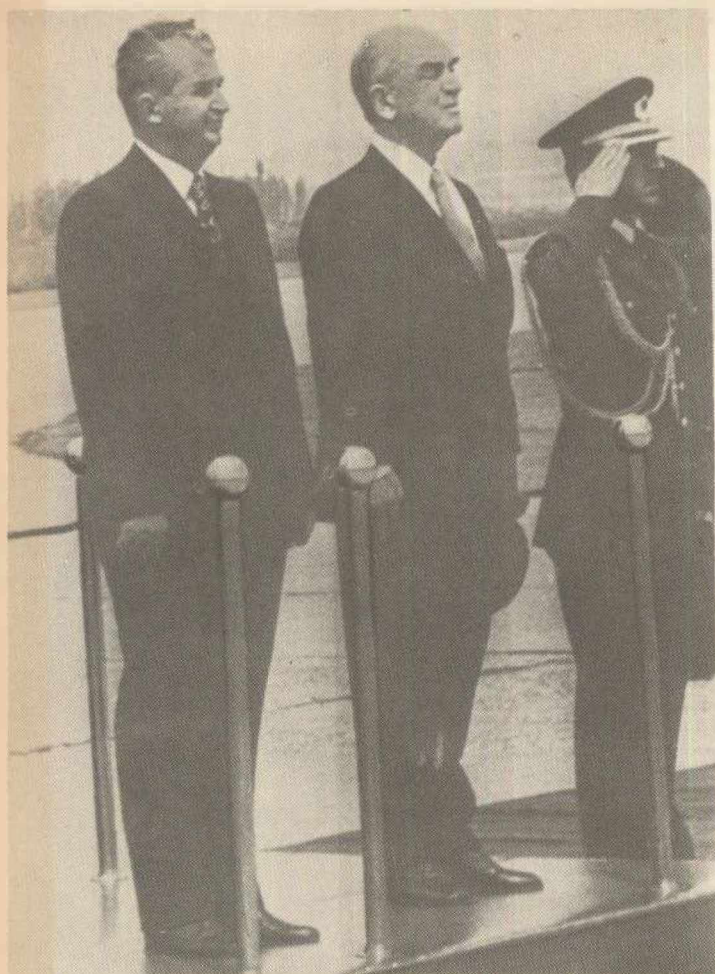
Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

campania
agricolă
de vară-
mobilizare,
organizare,
operativitate

VIZITA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN TURCIA

La sosire, pe aeroportul din Ankara

O nouă contribuție la dezvoltarea relațiilor de prietenie dintre România și Turcia, la întărirea păcii, securității și cooperării în Balcani, în Europa, în întreaga lume.

În timpul dîneului

CAMPANIA AGRICOLĂ DE VARĂ

CONGRESUL AL XI-LEA AL P.C.R. a pus în fața agriculturii — ramură de bază a economiei naționale — sarcini de mare importanță în acest cincinal. Astfel, în perioada 1976—1980 producția agricolă urmează să crească cu circa 30% față de nivelul anilor 1971—1975, o atenție deosebită acordându-se creșterii producției de cereale. Recent, în cadrul acțiunilor menite să asigure realizarea unei agriculturi intensive, de mare productivitate, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Biroul Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și Consiliul de Miniștri au aprobat Programul privind dezvoltarea creșterii animalelor în perioada 1976—1980.

În înlăptuirea sarcinilor de sporire a producției agriculturii se pornește de la o bază tehnico-materială puternică, superioară anilor precedenți, compusă din peste 117 mii de tractoare, 31,2 mii de combine (în echivalent combine C-3), 16,4 mii de prese de balotat, 43,1 mii de remorci, precum și alte mașini și utilaje agricole. În actualul cincinal ritmul de creștere a acestei baze se intensifică, agricultura urmînd să primească anual, în medie, 14 mii de tractoare, 3,3 mii de combine autopropulsate, precum și alte mașini și utilaje agricole; se vor asigura, în decursul cincinalului, 2,3 milioane tone de îngrășăminte chimice substanță activă, importante cantități de pesticide pentru combaterea bolilor și dăunătorilor.

În desfășurarea procesului de producție în agricultură, campania agricolă de vară este una dintre cele mai importante etape, datorită complexității și volumului mare al lucrărilor ce trebuie executate. Pentru ca toate lucrările să se realizeze la un nivel calitativ superior și în cadrul epocii optime, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, împreună cu organele agricole județene, au luat măsuri din timp și mai ferme pentru pregătirea tuturor utilajelor angajate în campanie, asigurarea bazei tehnico-materiale și a forței de muncă necesare diverselor lucrări — întreținerea culturilor, combaterea bolilor și dăunătorilor, irigarea culturilor, recoltarea cerealelor, înămînțarea culturilor duble, recoltarea legumelor și furajelor etc.

Volumul lucrărilor agricole ce vor trebui executate reprezintă peste 3 milioane hectare la recoltări de cereale, peste 2,3 milioane hectare la balotatul paielor, peste 1,2 milioane hectare pentru arat, pregătirea terenului și semănatul culturilor duble, peste 2,6 milioane hectare lucrări de întreținere a culturilor prășitoare, aproape 2 milioane hectare de irigat, precum și transportul producției în magazine și silozuri. Dintre activitățile menționate, principalele — recoltarea orzului și a grîului — pot fi ter-

minate, la actualul nivel de dotare, în 2—4 zile și, respectiv, în 10—12 zile bune de lucru.

LUCRĂRILE DE RECOLTARE trebuie executate potrivit unui program operativ de lucru pe trusturi S.M.A. și I.A.S., corespunzător condițiilor fiecărui județ, precum și pe fiecare unitate agricolă de stat și cooperativă, urmărindu-se realizarea unei încărcături optime pe tractor, combină și celelalte mașini agricole. Recoltarea, balotatul, eliberarea de paie a terenului, arăturile, pregătirea terenului și semănatul culturilor duble se vor executa obligatoriu în flux continuu. Prin planurile operative se va corela volumul producției recoltate cu mijloacele de transport la baze și silozuri, precum și cu viteza de lucru a preșelor și mijloacelor utilizate la eliberarea terenului, la pregătirea și semănatul culturilor duble, care trebuie terminate în cel mult 5 zile de la recoltare.

Pentru desfășurarea corectă a acțiunilor din planul operativ este necesar să fie mobilizate echipele mixte de operatori și mecanizatori, care să asigure continuitatea și operativitatea tuturor fazelor din procesul de recoltare. De asemenea, urmează să fie antrenate la stringerea recoltei și la întreținerea culturilor toți locuitorii satelor.

Un loc aparte în acțiunile care se întreprind pentru pregătirea și organizarea recoltatului trebuie să-l ocupe instruirea personalului tehnic și a celui de servicii a utilajelor.

Recolta de cereale reprezintă o mare avuție națională, de aceea trebuie făcut totuși ca nici un bob să nu se piardă. Nu trebuie neglijată nici una din măsurile organizatorice capabile să asigure folosirea deplină a mașinilor și mijloacelor de transport.

ORGANIZAREA LUCRĂRILOR de recoltare cuprinde, ca element esențial, verificarea în condiții de lucru a combinelor și celorlalte mașini agricole reparate, pînă la începerea recoltatului. Concomitent, I.A.S.-urile și S.M.A.-urile sînt datorate să pregătească, pentru fiecare secție sau fermă, autoateliere sau ateliere pe remorci, dotate corespunzător, pentru a acorda operativ asistență tehnică în timpul exploatarei, înlăturîndu-se staționările în timpul zilei de lucru. În scopul sporirii operativității, programul de lucru trebuie să prevadă asigurarea — la toate unitățile agricole — a stocurilor de carburanți, lubrifianti, piese de schimb, materiale (sîrmă, sfoară) necesare funcționării neîntrerupte a mijloacelor mecanice folosite în campanie.

De asemenea, s-au luat măsuri ca întreprinderile de valorificare a cerealelor să finalizeze în timp util lucrările de reparații, curățirea și dezinfectarea depozitelor, pregătirea instalațiilor

- Un amplu volum de lucrări: recoltarea cerealelor de pe mai mult de 3 mil. ha., balotarea paielor de pe circa 2,3 mil. ha., întreținerea culturilor prășitoare, irigarea unei suprafețe de aproape 2 mil. ha, activități multiple de transport, depozitare, insilozare, peste 1,2 mil. ha de arat, pregătirea și semănatul culturilor duble.
- Dotarea tehnică permite recoltarea orzului și a grîului în 2—4 zile și, respectiv, 10—12 zile bune de lucru.
- Lucrări în flux continuu: eliberarea terenului, pregătirea și semănatul culturilor duble — în 5 zile.
- Măsuri complexe, într-o concepție organizatorică modernă.

lor tehnologice, a aparatului de măsură și control, precum și instruirea personalului care participă la predarea și preluarea produselor.

PENTRU FOLOSIREA cu maximum de randament a mașinilor, supravegherea și controlul lucrărilor, pentru executarea unor intervenții rapide în caz de defecțiuni, este necesar ca recoltatul, balotatul, transportul, precum și aratul și semănatul culturilor duble să se execute cu agregatele grupate în formații de lucru, pe ferme sau unități, în funcție de numărul de mașini din dotare și sub îndrumarea și controlul specialiștilor, care trebuie să fie permanent pe teren, la locurile de muncă. În cazul tarlalelor înburuienate și a culturilor de pe pante, ce nu pot fi recoltate mecanic, pentru prevenirea pierderilor se impune recoltarea în pîrgă, organizîndu-se în acest scop echipe de muncitori care să execute lucrarea manual. În vederea asigurării continuității la recoltarea grîului, trebuie ca recoltatul și treieratul rapiței și orzului să se încheie, în toate unitățile, înainte de începerea recoltatului la grîu și secară.

Pentru ca și recolta anului viitor să fie de un bun nivel calitativ și cantitativ, este necesar ca tarlalele de grîu și orz recunoscute pentru sămînță să fie recoltate numai la maturitate deplină, iar sămînța să fie imediat condiționată și depozitată corespunzător. În acest fel se vor putea cunoaște posibilitățile de acoperire a nevoilor de sămînță, pentru fiecare județ sau unitate de producție, corespunzător structurii de soiuri stabilite.

Alimentarea cu carburanți și lubrifianti a tractoarelor și a combinelor autopropulsate trebuie efectuată numai la locul de muncă, utilizînd cisternele din dotarea I.A.S.-urilor, S.M.A.-urilor

Teodor CHEȚAN

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

(Continuare în pag. 32)

PLAN ● ANGAJAMENTE

INVESTIȚII

Ritmuri înalte de execuție
pe șantiere

PENTRU CA ACTIVITATEA DE INVESTIȚII să se desfășoare cât mai bine, au fost create, pentru 1976, condiții deosebite, prevăzându-se încă din a doua jumătate a anului trecut măsuri pentru întocmirea, definitivarea și avizarea S.T.E.-urilor, fixarea amplasamentelor, pregătirea șantierei, încheierea contractelor cu furnizorii de utilaje tehnologice etc. Unitățile de construcții-monotaje care au acționat din vreme, s-au pus de acord cu beneficiarii în privința asigurării documentațiilor tehnice și de execuție, a tuturor detaliilor continuării sau începerii lucrărilor la diferite obiective sau capacități noi de producție, au demarat activitatea cu rezultate bune care se menține și în prezent.

O activitate fructuoasă a desfășurat și desfășoară pe linia ridicării de noi obiective industriale și agrozootehnice **Trustul de construcții industriale-București**, unitate ce aparține de Ministerul Construcțiilor Industriale, al cărui volum de investiții prevăzut pentru 1976 depășește cu mult pe cele din anii precedenți. Unitățile sale își desfășoară activitatea pe o rază întinsă, cuprinzând județele Teleorman, Dimbovița, Ialomița, Buzău și municipiul București.

Cind experiența acumulată
este extinsă

DISPUNIND de o bogată experiență organizatorică și tehnologică, unitățile Trustului de construcții industriale București, de fapt puternice întreprinderi, își desfășoară activitatea, în cele mai multe cazuri, asemenea celor din industrie. Pe baza sarcinilor de plan, cunoscute din timp, se iau măsurile necesare, astfel încât graficele de lucrări întocmite să fie întru totul respectate. Anul trecut, de pildă, planul pe trust a fost îndeplinit cu peste o lună mai devreme. Valorificând experiența acumulată, în acest an au fost inițiate — ținând seama că prevederile de plan față de 1975 sînt superioare cu peste 15% — noi acțiuni care să permită darea înainte de termen în funcțiune a obiectivelor planificate. Au fost puse la punct în acest sens o serie de tehnologii avansate de execuție (în special în direcția industrializării lucrărilor), care permit sporirea mai rapidă a productivității muncii, s-a trecut la utilizarea unui nou tip de cofraj de inventar, la extinderea mecanizării lucrărilor, fapt ce permite folosirea utilajelor și mijloacelor de transport în două schimburi etc.

Toate aceste măsuri, ca și munca avîntată a constructorilor, au făcut cu puțință ca **pe primele 5 luni din 1976 să se realizeze 41% din planul anual, preliminându-se pe primul semestru o realizare de 51%**. Este interesant de urmărit dinamica realizărilor pe luni, care marchează creșteri importante de la o perioadă la alta (din planul anual s-a realizat în ianuarie 6,8%, februarie 7%, martie 8,6%, aprilie 8,8%, mai 9,8%, iunie 10%).

Așadar, dacă la început de perioadă realizările de plan au fost mai mici, odată cu îmbunătățirea timpului ritmul de lucru pe șantier s-a accelerat, ajungându-se ca numai într-o singură lună (iunie) să se îndeplinească 10% din planul anual. Merită evidențiat, totodată, faptul că **obiectivele planificate prin planul de stat a fi date în funcțiune în primele 5 luni ale anului, au fost în întregime realizate** (unul la Întreprinderea „Crinul”-București cu 30 de zile mai devreme, al doilea la Baza județeană de aprovizionare din Alexandria în termen, iar la Abatorul de la Alexandria se efectuează recepția preliminară a lucrărilor). Pe luna iunie este prevăzută punerea în funcțiune a încă unui obiectiv. Stadiul avansat în care se află lucrările (probe tehnologice), constituie o garanție că termenul prevăzut de predare la beneficiar va fi respectat.

Situații pozitive pot fi consemnate și la alte obiective, ce urmează a fi predate beneficiarilor în semestru II al anului. Se remarcă, de pildă, **avansul cîștigat la o serie de lucrări pe șantierele din raza județului Buzău** (dezvoltare de capacități la Întreprinderea de sîrmă și produse de sîrmă, Întreprinderea de utilaj tehnologic, Întreprinderea de contactoare), **cît și pe cele din municipiul București** (obiectivele de pe platforma industrială Dudești).

Tot pe linia unei experiențe pozitive se înscrie și colaborarea bună între factorii implicați în realizarea investițiilor. Am desprins din analiza unor situații că **atelierul de proiectări al trustului execută — pe lângă lucrări solicitate de șantier privind perfecționarea unor tehnologii, industrializarea unor lucrări etc. — și proiecte pentru diverși beneficiari**; volumul lor însumează în 1976 aproape 50% din activitatea acestuia (atelierul dispune de 123 de cadre de specialitate). Este, într-adevăr, un mod revelatoriu de sprijinire a activității de investiții, ținînd seama că, de nenumărate ori, în întocmirea la timp a

S.T.E.-urilor, unii beneficiari au acuzat lipsă de capacitate la proiectanți.

Sînt însă și alte domenii în care cooperarea se soldează cu bune rezultate. Bunăoară, **constructorul conlucrează strîns cu beneficiarul la montajul diferitelor utilaje, acționează împreună la urgentarea unor lucrări, pentru a-și crea eit mai repede front de lucru**. Asemenea cooperări s-au încetățenit cu reprezentanții industriei ușoare, metalurgice și, într-o măsură mai redusă, cu cei din chimie.

Consemnînd o altă experiență, am desprins că lucrurile nu se petrec întotdeauna la fel. Au apărut situații cînd unii beneficiari nu-și respectă obligația de a preda la timp constructorului S.T.E.-urile, se întîrzie cu asigurarea utilajelor, fapt ce, în mod firesc, a schimbat intrucitva aprecierile de care se bucurau unitățile de construcții și Trustul de construcții industriale din București.

Și totuși, de ce rămîineri
în urmă...

DEȘI A OBȚINUT rezultate importante, Trustul de construcții București nu-și realizează, în totalitate, sarcinile de plan pe semestru I a.c., datorită faptului că **unii titulari și beneficiari nu au pregătit din vreme investițiile**, provocînd astfel constructorului serioase greutăți, mai ales în ce privește menținerea unui ritm accelerat în activitatea șantierei și realizarea unei productivități a muncii ridicate, la nivelul planificat. Iată unele exemple edificatoare.

Încă în trim. I a.c., de pildă, trebuia să înceapă lucrările la instalația etilhalic de la Întreprinderea „Stela”-București. Acestea i s-a schimbat însă amplasamentul, fiind în curs de refacere S.T.E.-ul și documentația de execuție pe noul amplasament. Tot din lipsă de amplasament sau din **predarea parțială a documentației** nu a putut să înceapă execuția altor obiective la întreprinderile „Industria bumbacului” și „Panduri” din București, Întreprinderea „Trainica”-Pucioasa etc. De asemenea, la Întreprinderea metalurgică — Buzău stadiul lucrărilor nu a putut atinge prevederile din grafice datorită predării cu întîrziere a documentației. Tabloul neajunsurilor ar fi însă incomplet, dacă nu l-am întregi cu faptul că la unele lucrări a intervenit un volum mare de **note de comandă suplimentare**, respectiv de introducere a unor lucrări care n-au fost prevăzute inițial în plan. Astfel, la Abatorul Alexandria, ca să nu dăm decît un singur exemplu, valoarea notelor de comandă suplimentară s-a ridicat la circa 16% din valoarea lucrărilor inițiale.

Toate aceste greutăți au avut repercusiuni nefavorabile asupra activității pe șantier. În primul rînd, n-a putut fi **utilizată eficient forța de muncă**, respectiv întregul efectiv de muncitori, existînd goluri de producție în unele perioade și astfel productivitatea muncii planificate n-a putut fi realizată. În al doilea rînd, **o serie de utilaje n-au fost folosite la capacitatea maximă**, randamentul lor fiind cu mult sub

posibilități. Așa prezentându-se situația, se impune luarea unor măsuri urgente la toate eşaloanele (titularii și beneficiarii de investiții, proiectanții și chiar unele organe de sinteză), în așa fel încât să se creeze trustului condițiile necesare de a-și desfășura normal activitatea.

Trustul de construcții industriale București are de realizat, prin plan, în acest an, un număr de 33 obiective industriale, agrozootehnice și sociale. Din acestea, însă, numai 4 au fost planificate să intre în funcțiune în primul semestru. Restul — respectiv 29 obiective — urmează să fie predate beneficiarilor abia în a doua jumătate a anului. Acest sistem de eşalonare a intrărilor în funcțiune are, desigur, o serie de dezavantaje. Imposibilitatea dozării uniforme a eforturilor pe întreg parcursul anului conduce la munca în asalt, cu creșteri și scăderi serioase de ritmuri. Acest mod de lucru se rasfrînge negativ asupra organizării activității șantierei, valorificării complete a potențialului tehnic și uman.

În același timp, o eşalonare neritimică a predării obiectivelor și, mai ales, împingerea „grăsului” acestora în a doua parte a perioadei, poate crea și, practic, creează posibilitatea ca unii titulari și beneficiari de investiții să târăgeze îndeplinirea formalităților cerute de lege privind deschiderea finanțării lucrărilor, pregătirea în cele mai bune condițiuni a planului de investiții. Același efect are neeşalonarea judicioasă a predării lucrărilor și asupra activității de proiectare, în sensul că lucrătorii din acest domeniu nu sînt suficient stimulați de termene să elaboreze proiectele și, nu oricum, ei în ordinea executării lucrărilor.

Arătînd toate aceste impedimente, survenite ca urmare a unor deficiențe

în activitatea beneficiarilor de investiții, nu putem ocoli nici lipsurile proprii ale unor șantieri de construcții. Pe ansamblul trustului, în primele 5 luni ale anului, **fondul de timp de lucru** n-a fost realizat (deși s-a înregistrat o vizibilă îmbunătățire față de anii trecuți) decît în proporție de 94%. Aceasta înseamnă că, pe șantieri, mai persistă nemotivate de la lucru, un volum mare de concedii fără plată, în timp ce stadiul lucrărilor reclamă prezența la lucru a fiecărui muncitor. De aici, **necesitatea desfășurării unei largi munci politico-educative** de către organizațiile de partid în rândurile constructorilor, astfel încît să crească răspunderea pentru folosirea fiecărei ore și fiecărui minut în producție.

Multe posibilități există încă pe șantieri și în ce privește **extinderea lucrului în acord global**. Faptul că, în prezent, lucrează după această formă de remunerare peste 70% din numărul constructorilor, este un lucru pozitiv. Dar există condiții ca, peste tot, la toate lucrările, să fie extins lucrul în acord global. De asemenea, există încă largi posibilități pentru o **mai bună folosire a instalațiilor de construcții și a mijloacelor de transport pe șantieri**. Nu au fost rare cazurile în primele 5 luni ale anului, cînd unele utilaje n-au funcționat în toată perioada planificată, au avut dese defecțiuni mecanice sau electrice sau au stat în inactivitate pentru că n-au fost bine sincronizate fazele de lucru.

De altfel, atît la nivelul trustului, cît și la cel al șantierei, aceste stări de lucruri au fost temeinic analizate. Întocmindu-se planuri de măsuri eficiente pentru eliminarea lor. Astfel, în domeniul **îmbunătățirii tehnologiilor de execuție a lucrărilor**, s-a prevăzut gisirea

turnurilor și liftarea rezervoarelor pentru cele 7 castele de apă ce mai sînt de executat în acest an. De asemenea, la execuția silozurilor de cereale s-a prevăzut aplicarea metodei de gisire atît pentru grupurile celulare, cît și pentru casele de mașini; tot la execuția silozurilor se vor introduce, după proiectele ce sînt de acum întocmite de atelierul de proiectare a trustului, cofraje tip masă și cofraje metalice pentru stîlpi de diametru mare cu vute. De asemenea în planul de măsuri este prevăzută extinderea gradului de industrializare a betoanelor monolite (creșterea suprafețelor cofrate în cofraje de inventar, transportul betonului cu transportoare și altele). Măsurile respective vor duce la creșterea ritmului de lucru și la sporirea productivității muncii.

Pentru **folosirea mai bună a parcului de utilaje și a mijloacelor de transport** s-a prevăzut îmbunătățirea organizării secțiilor stației de utilaje și transporturi a trustului, astfel încît să se scurteze cît mai mult posibil durata reparațiilor. Paralel cu unele recondiționări de piese de schimb, se va insista pe lîngă întreprinderile furnizoare ca acestea să livreze piesele de schimb de care au nevoie șantierele.

ASIGURÎND o bună desfășurare a muncii pe șantieri și avînd sprijinul activ al titularilor și beneficiarilor, al proiectanților, al tuturor factorilor care contribuie la realizarea investițiilor, Trustul de construcții industriale-București are capacitatea necesară, din toate punctele de vedere, să accelereze ritmul lucrărilor, să îndeplinească în bune condițiuni sarcinile pe acest an.

**B. VASILE
T. LUDOVIC**

COMENTARIU LA UN GRAFIC

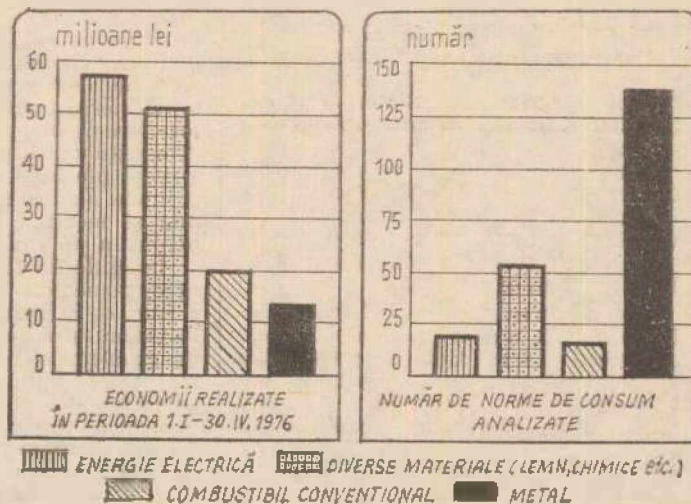
Normele de consum la materii prime și combustibil

PE PRIMELE 4 luni ale acestui, an la principalele norme de consum au fost obținute economii substanțiale, care însumează, la un număr de 235 norme analizate, suma de peste 140 mii lei. Este îmbucurător faptul că mare parte din aceste economii se localizează la materiale foarte importante și anume: metal, lemn, precum și la combustibili și energie (graficul).

Rezultate deosebite pe linia reducerii consumului de combustibili convenționali s-au înregistrat, îndeosebi, la întreprinderile Ministerului Industriei Metalurgice (o economie de peste 30 mii tone), Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini (peste 14 mii tone), Ministerul Energiei Electrice (aproape 20 mii tone), Ministerul Industriei Ușoare (peste 15 mii tone). În privința consumului de energie electrică se constată, de asemenea, economii însemnate, îndeosebi la întreprinderile Ministerului Energiei Electrice (aproape 54 MWh), la cele ale Ministerului Industriei Chimice (circa 77 MWh), Ministerului Industriei Ușoare (peste 21 MWh), Ministerului Industriei Metalurgice (a-

proape 18 MWh). Și la **metal** rezultatele sînt, în general, bune: economii de peste 2300 tone la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, 68 tone la Ministerul Industriei Ușoare etc.

Alături de aceste realizări sînt și cazuri cînd normele de consum au fost depășite mai ales în luna aprilie. La combustibili, de pildă, depășirea însumează peste 87 mii tone (convențional), la care se adaugă aproape 40 de mii tone depășire la energia electrică. Cea mai importantă depășire s-a înregistrat la unitățile Ministerului Industriei Chimice la producția de amoniac anhidru, la titei prelucrat, negru de fum. La metal, din depășirea totală de peste 3 mii tone, numai unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini au consumat în plus peste 2,1 mii tone. Depășirea principală a normelor de consum la metal se regăsește la mașini și utilaje pentru industria materialelor de construcții (Întreprinderea de utilaj greu „Progresul”-Braila), la macarale turn de 110 tfm, la construcții industriale pentru unitățile Ministerului Transporturilor și Teleco-

Realizarea principalelor norme de consum, pe primele 4 luni ale anului.

municațiilor, la garnituri de bogașuri pentru locomotive electrice etc.

Evitarea situațiilor în care, în cadrul aceluiași minister, ceea ce economisează unele unități risipește altele, se impune cu acuitate. Pentru aceasta, centralele

industriale și întreprinderile în cauză au datoria să analizeze situațiile existente și să stabilească asemenea programe de măsuri care să ducă la instaurarea unei atitudini responsabile de gospodărire și economisire a materiilor prime și combustibilului.

Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice

CREȘTEREA GRADULUI DE UTILIZARE ȘI VALORIFICARE A RESURSELOR MATERIALE, DIRECȚIE HOTĂRÎTOARE DE SPORIRE A EFICIENȚEI ECONOMICE (I)

UNUL DIN OBIECTIVELE ESENȚIALE ale planului cincinal pentru perioada 1976—1980 îl constituie ridicarea activității economico-sociale la un înalt nivel calitativ, sporirea eficienței în toate domeniile, în centrul atenției fiind situate, așa cum a stabilit Congresul al XI-lea al partidului, măsurile care conduc în final la realizarea producției materiale cu cheltuieli minime de muncă socială. Trebuie subliniat în mod deosebit faptul că din inițiativa directă și sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, concepția actualului plan cincinal este dominată tocmai de acele trăsături caracteristice care pun cu adevărat în valoare implicațiile multiple ale revoluției științifico-tehnice, care reflectă pregnant salturile calitative pe care economia noastră le va realiza în viitorii cinci ani în direcția modernizării radicale a structurii producției și tehnologiilor, diminuării continue a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, sporirii intensive a gradului de valorificare a resurselor materiale, asigurându-se pe această cale reducerea mai accentuată a cheltuielilor materiale și sporirea în ritm susținut a venitului național, ceea ce creează condiții pentru creșterea continuă a nivelului de viață al poporului.

Intensificarea economisirii materialelor constituie una din problemele cheie ale epocii noastre. Științele prospective au conturat ca una din tendințele caracteristice ale dezvoltării societății umane faptul că oamenii, fie că vor sau nu, se află în fața unui viitor în care spiritul de economisire a resurselor va deveni un concept general de viață.

Este rodul clarviziunii și înțelegerii profunde de către conducerea partidului și statului nostru, personal de către secretarul general al partidului, a fenomenelor și tendințelor politico-sociale și economice din lume faptul că înaintea de declanșarea pe plan mondial a crizei energetice și a unor materii prime au fost luate măsuri radicale și eficiente pentru valorificarea superioară, pe toate căile, a resurselor materiale, folosirea mai intensă a potențialului

Maxim BERGHIANU
ministru al aprovizionării
tehnico-materiale și controlului
gospodăririi fondurilor fixe

de rezerve de care dispune România, pentru reducerea substanțială și continuă a consumurilor materiale și eliminarea oricăror surse de pierderi și risipă.

Sintem martorii unei adevărate explozii științifico-tehnice generatoare de noi produse și tehnologii de mare complexitate, care înglobând un volum uriaș de inteligență, de materie cenușie, pe seama reducerii consumurilor de substanță materială, modifică în mod dinamic condițiile de producție, amplificând într-o proporție nebănuită posibilitățile de valorificare a resurselor materiale în folosul omului. Reducerea consumurilor și a cheltuielilor materiale, creșterea eficienței folosirii resurselor sînt probleme de o tot mai mare complexitate, ce polarizează o largă activitate pluridisciplinară, pornind de la științele naturii cum sînt fizica și chimia și mergînd pînă la politica economică a statului, care adoptă opțiunile și direcțiile fundamentale de acțiune în acest domeniu.

Este, de asemenea, tot mai manifestă în ultimul timp preocuparea de a aborda problemele economisirii resurselor materiale pornind de la principii științifice fundamentale, care, abordate sub o nouă optică, permit să fie scoase la lumină noi căi, ce rămîn ascunse analizei efectuate cu instrumente de rutină. Un asemenea principiu este de exemplu cel al conservării materiei, care conduce în esență la aplicarea la scara producției materiale a celebrului enunț al lui Lavoisier „Nimic nu se pierde, nimic nu se câștigă, totul se transformă”. Privind producția materială printr-o asemenea prismă se nasc întrebări și soluții ce pot duce la identificarea unor uriașe resurse materiale încă nevalorificate și despre care astăzi știm prea puțin. În același sens, legat de resursele energetice limitate ale

Terrei și odată cu intensificarea industrializării, se impune în mod obiectiv un sistem coerent de acțiune, pe de o parte pentru a limita pierderile inevitabile de energie în procesele de transformare a acesteia, pe de altă parte pentru a conserva, pe termene cît mai lungi, resursele clasice de energie primară ale planetei noastre.

Politica economică a statului nostru este caracterizată prin consecvență și continuitate în soluționarea problemelor complexe ale reducerii consumurilor materiale, printr-un concept științific de ansamblu și printr-o abordare sistemică a tuturor căilor și pîrghiilor de acțiune îndreptate spre atingerea acestui obiectiv major. Măsurile întreprinse în scopul utilizării cu maximă eficiență a resurselor materiale au determinat în ultimii 10 ani ca gradul de valorificare a principalelor materii prime — combustibili, metal, lemn, materii prime chimice și ale industriei ușoare — să crească de 1,5—2,5 ori, creîndu-se astfel o puternică bază pentru ca producția prevăzută să se realizeze cu o eficiență economică sensibil sporită.

**Prin diminuarea
consumurilor materiale —
un venit național ridicat**

PENTRU PERIOADA actualului cincinal se pune sarcina accentuării în mod deosebit a economisirii materiilor prime și materialelor, gospodăririi cu cea mai mare grijă a fiecărui gram de material, a fiecărui kilowatt-oră de energie electrică, căci de această depinde în mod decisiv realizarea creșterilor de producție prevăzute, a programului de investiții, a schimburilor externe, a bunurilor pentru populație.

Este semnificativ de evidențiat în acest sens că reducerea cheltuielilor materiale în 1980 comparativ cu 1975 este de circa 7,7%, din care cea mai mare parte urmează a se realiza pe seama diminuării consumurilor de materii

Tabelul nr. 1

	1970	1975	1980		
	realizări	realizări	% de reducere față de 1970	previziuni	% de reducere față de 1970
Consumul de combustibil convențional (tone combustibil convențional la 1 mil lei producție industrială)	161,0	84,4	47,6	66,4	58,3
Consumul de energie electrică (mii kWh/mil lei producție industrială)	63,3	63,0	2,2	56,3	3,8
Consumul de coș de furnal pe tona de fontă (t/t)	0,603	0,603	12,7	0,545	21,4
Consumul de oțel lingou pe tona de laminate finite (t/t)	1,345	1,301	3,3	1,190	4,2
Consumul de laminate feroase în construcția de mașini (t/mil lei producție)	28,2	18,7	33,7	13,8	51,0
Consumul de masă lemnoasă în industria prelucrării lemnului (mc/mil lei producție)	1 110,0	300,0	28,0	584,3	47,4
Consumul de bumbac la producția de țesături tip bumbac (t/mil lei producție)	21,6	15,4	28,7	13,1	39,4

prime, materiale, combustibili și energie. La unele resurse materiale cu rol hotărâtor în progresul economiei naționale, dinamica accentuată de reducere a consumurilor este pusă în evidență de nivelurile prevăzute pentru anul 1980, comparativ cu realizările din anii 1970 și respectiv 1975 (tabelul nr. 1).

Realizarea reducerilor de consumuri prevăzute, asigurarea măsurilor necesare în acest scop reprezintă o premisă fundamentală a asigurării echilibrului planului pe parcursul îndeplinirii lui, care condiționează îndeplinirea sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea al partidului. Se poate afirma că, în esență, **reducerea consumurilor materiale, a cheltuielilor materiale, constituie un element hotărâtor al sporirii eficienței întregii munci sociale**, că de aceasta este determinată în mod hotărâtor creșterea venitului național, situarea într-un timp cât mai scurt a României în rândul țărilor cu o economie dezvoltată. În acest sens un argument convingător este faptul că la nivelul anului 1980 reducerea cheltuielilor materiale cu un singur procent determină un spor al venitului național de 13—14 miliarde lei, adică de circa 700 lei pe locuitor.

În cincinalul trecut, o serie de întreprinderi și ministere nu s-au încadrat în cheltuielile materiale planificate, au depășit consumurile aprobate prin plan din cauză că nu s-au aplicat toate măsurile stabilite în domeniul perfecționării și modernizării produselor și tehnologiilor, al îmbunătățirii structurii sortimentale a producției, ca și a depășirii unor norme de consum, a unor rebuturi și pierderi ridicate. Pentru cincinalul care a început în acest an se pune, deci, cu mai multă acuitate sarcina de a identifica și valorifica toate rezervele existente, toate resursele creatoare, în domeniul tehnologiilor de producție, modernizării și înnoirii produselor, folosirii pe scară largă a unor înlocuitori eficienți ai materialelor deficiente, atragerii în mai mare măsură în circuitul economic a deșeurilor și resurselor secundare.

Există în economia noastră numeroase rezultate concrete, pozitive, obținute în aceste domenii, dar este necesar să se acționeze foarte serios pe toate treptele, de la secții și întreprinderi până la ministere pentru a generaliza ceea ce este bun, a studia și valorifica deplin ceea ce s-a împlinit. Este vital pentru progresul economic rapid ca experiența pozitivă să fie propulsată pe scară largă, în toate unitățile și nu numai în rîndul personalului tehnic,

al cadrelor de ingineri, tehnicieni și maiștri, dar pînă la ultimul loc de muncă, la fiecare muncitor. Numai prin forța creatoare și înțelegerea conștiință de către fiecare om al muncii a însemnătății economisirii resurselor materiale se pot îndeplini sarcinile mari din acest domeniu.

Innoirea și modernizarea produselor — căi de valorificare superioară a resurselor materiale

ÎNNOIREA PRODUCȚIEI, asimilarea de produse noi, ritmul și proporțiile acestui proces constituie factorul principal, cu influență hotărâtoare asupra creșterii gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, a reducerii consumurilor specifice. Sporind cantitatea de inteligență, de muncă vie încorporată prin prelucrarea succesivă a materiilor prime, concomitent cu mărirea complexității muncii cheltuite, economisind în același timp cât mai mult și utilizînd cât mai complet materialele, valorificarea superioară a resurselor materiale se manifestă în fapt prin lărgirea gamei și masei valorilor de întrebuintare obținute din fiecare unitate de materie primă, prin creșterea mai rapidă a valorii producției în raport cu cheltuielile.

Ponderea înaltă a participării creativității, a cercetării și proiectării produselor la reducerea consumurilor materiale este ilustrată prin aceea că, de pildă în construcția de mașini, reducerea consumurilor materiale se obține în proporție de 60—75% în faza de concepție a produsului și numai de 25—40% în faza de execuție, prin perfecționări constructive sau tehnologice.

Industria națională și-a dovedit capacitatea de a asigura un ritm înalt de înnoire a producției, în perioada 1971—1975 gradul de înnoire realizat în industria metalurgică fiind de 37,1 la sută, în industria construcțiilor de mașini de 63,6 la sută, în industria chimică de 29,3 la sută și în industria lemnului și a materialelor de construcții de 30,2 la sută. În aceeași perioadă industria noastră a asimilat un număr de peste 1 300 produse noi, cu performanțe funcționale și de fiabilitate și durabilitate comparabile cu realizările de vîrf pe plan mondial. Astfel, în industria construcțiilor de mașini, asimi-

larea și fabricarea în cantități sporite a produselor noi, cu performanțe funcționale superioare celor înlocuite, a determinat creșterea gradului de valorificare a metalului, în anul 1975, comparativ cu anul 1974, la cazane energetice de aburi cu 20,4%, la produse ale industriei electronice cu 24,2%, la mașini-unelte prin așchiere cu 14,2%, la autoutilitare cu 21,9%, la autobuze urbane cu cca. 160%, la troleibuze cu cca. 270%, la compresoare și pompe de vid cu 16,7%.

Cît de mari sînt influențele pe care le are asimilarea unor produse noi, cu o concepție constructivă avansată, asupra gradului de valorificare și de utilizare a metalului rezultă din exemplele referitoare la unele asemenea produse din industria constructoare de mașini (tabelul nr. 2).

Exemplele de mai sus atestă neîndoiește progresul realizat într-o serie de domenii, dar trebuie să avem permanent în vedere că pe plan mondial produsele de referință au parametri din ce în ce mai ridicați. Pentru a avea o comparabilitate reală cu stadiul tehnicii actuale este necesar să ne comparăm nu numai cu produsele noastre anterioare, ci cu ceea ce realizează la zi alte țări. De aceea, o sarcină importantă a actualului cincinal o constituie revederea sistematică a tuturor produselor și reperelor în scopul perfecționării funcțional-constructive a acestora, creșterii parametrilor funcționali și de rezistență, a reducerii greutatei produselor, ca una din căile hotărâtoare pentru sporirea gradului de valorificare și de utilizare a materialelor consumate.

Desigur că înnoirea și modernizarea producției vizează întreaga gamă a produselor fabricate în toate ramurile economiei, dar în mod deosebit pe cele produse de industria construcțiilor de mașini, avînd în vedere necesitățile de a dota economia națională la un nivel tehnic corespunzător, de a fi competitive la export.

Procesul de înnoire și modernizare a produselor, privit sub aspectul reducerii masei materiale raportată la caracteristicile funcționale, deci a masei specifice funcționale, impune ca analizele și soluțiile ce se elaborează în institutele de cercetare și proiectare, în sectoarele de concepție și pregătire a fabricației din întreprinderi și centrale să abordeze două direcții principale de acțiune:

— selectarea principiului funcțional care asigură cel mai ridicat randament al produsului și cele mai mici consumuri materiale și de manoperă;

— dimensionarea cît mai strictă a pieselor componente sub aspectul rezistenței mecanice și al durabilității.

În ceea ce privește dimensionarea judicioasă a caracteristicilor funcționale și a mărimii pieselor componente, este vorba de fapt de o gamă largă de probleme privind evitarea supradimensionărilor de orice natură, fie că sînt legate de durabilitate, fiabilitate sau de rezistență mecanică. Cele mai largi implicații le au în acest domeniu supradimensionările de rezistență, care determină importante consumuri suplimentare de materiale, fie prin utilizarea unor materiale cu proprietăți superioare celor necesare și deci mai scumpe, fie prin adoptarea unor coeficienți de siguranță exagerați, nejustificați din punct de vedere tehnic și economic.

Așa cum rezultă din experiența practică de proiectare, cunoașterea cât mai exactă a proprietăților materialelor folosite, în vederea valorificării depline a proprietăților lor de rezistență, precum și cunoașterea caracteristicilor de mediu în care va lucra produsul ce se fabrică, constituie condiții esențiale pentru asigurarea economiei de materiale încă din faza de concepție a produselor sau a construcțiilor. Este cunoscut că literatura de specialitate prescrie de regulă coeficienți de siguranță situați între 2 limite, spre a fi utilizați în funcție de cunoașterea proprietăților materialelor și a condițiilor de lucru ale produsului. De exemplu, la o serie de organe de mașini cum sînt biele, axe, arbori cotiți, transmisii, tije, pistoane, cilindri ș.a., literatura de specialitate prescrie coeficienți de siguranță de 6—10. Proiectanții din țara noastră utilizează, în multe cazuri, limita superioară a coeficienților de siguranță, deoarece nu se cunosc suficient caracteristicile materialelor și condițiile de lucru. Aceasta conduce la consumuri materiale nejustificate, ce depășesc uneori cu 15—20% consumurile efectiv necesare. În scopul eliminării acestor neajunsuri, este necesar pe de o parte ca ramurile furnizoare de materiale, și îndeosebi metalurgia, să livreze materialele cu proprietăți de rezistență garantate și cu un grad ridicat de certitudine, iar pe de altă parte ca proiectanții să acorde atenția cuvenită stabilirii condițiilor reale de lucru — forță, temperatură, mediu, viteză, presiune — ale produsului.

Pentru piesele cu configurație geometrică complicată, cum sînt batiurile de mașini-unelte, cazele, caroseriile auto și structurile portante ale vagoanelor etc., ale căror dimensiuni nu pot fi stabilite cu exactitate prin calcule, se impune să se extindă și să se generalizeze aplicarea metodelor moderne de verificare pe modele sau prototipuri a dimensiunilor proiectate și de eliminare pe această cale a supradimensionărilor. Rezultate bune au fost obținute astfel în construcția de vagoane și autocamioane. Există deci o anumită experiență și este rațional ca pe viitor, la omologarea unor asemenea produse, efectuarea acestor verificări să constituie o condiție obligatorie.

Consumuri suplimentare de materiale sînt determinate și de unele tendințe de „gigantism”, îndeosebi în domeniul construcțiilor industriale. Dintr-un spirit de „prevvedere” greșit înțeles proiectanții au în vedere poduri rulante cu sarcini utile mult supraestimate, ceea ce atrage după sine supradimensionarea întregii structuri de rezistență a construcției. La aceasta se adaugă înălțimi exagerate ale halelor, care adeseori se suprapun cu suprafețe larg dimensionate, cu spații mari între mașini, cu culoare largi de circulație, determinate și de neaplicarea unor concepții moderne privind utilizarea pentru transport a conveioarelor sau benzilor, care permit o folosire intensivă a spațiilor, organizarea producției în flux, determinînd, în același timp, ordine, disciplină și cadență în efectuarea muncii. Folosirea acestor mijloace de transport ar permite totodată eliberarea unui număr de oameni ocupați cu această activitate, precum și o eventuală renunțare la electrocă și alte mijloace de transport intern. Astfel de

Denumirea produsului nou asimilat

U.M.

Consumul specific de metal

la produsul nou la produsul înlocuit

Cazan de abur industrial de 1035 t abur/h (pe combustibil solid)	t metal		
	t abur/h	8,8	9,0
Turbină cu abur de 330 MW	t metal		
	MW	8,3	19,2
Cazan apă fierbinte de 40 Gcal. (cu pereți membrană)	t metal		
	Gcal. apă fierbinte	4,1	4,8
	kg metal		
Autocamion cu motor Diesel	t încărcătură	620	780
	t metal		
Autobasculantă cu motor Diesel	t încărcătură maximă	0,5	0,8
	kg metal		
Autobuz cu motor Diesel	loc pasager	58,3	77,7
	t metal		
Excavator hidraulic pe pneuri P 601	m ³ capacitate cupă	31,9	40,2
	kg metal		
Frigider electric cu compresor 140 l	litru capacitate	0,2	0,3

măsurile sînt la îndemîna oricărei uzine și trebuie aplicate.

Concepția produsului trebuie, de asemenea, să asigure o concordanță cât mai ridicată între durata de viață a diferitelor repere și subansamble, astfel încît să se evite ca unele componente ale unui produs să aibă o durată supradimensionată și să nu mai poată fi utilizate datorită durabilității mai mici a altor ansamble vitale ale produsului. Aceeași problemă se pune în ceea ce privește dimensionarea produsului în raport cu durata previzibilă a perioadei de uzură morală. Sînt cazuri în care produse cu randamente și performanțe scăzute, de mult depășite din punct de vedere moral, trebuie menținute în funcțiune deoarece nu s-au amortizat și nici nu sînt uzate fizic.

Întreținerea și repararea utilajelor cu cheltuieli materiale cit mai scăzute

UN MARE CONSUM de muncă socială este localizat în domeniul menținerii în funcțiune a fondurilor fixe existente în economie, prin activitatea anuală de întreținere și reparații. Consumul ridicat de resurse materiale pentru aceste activități impune să se acorde o atenție mult mai mare căilor de reducere a cantităților de materii prime și materiale folosite. Din acest punct de vedere, o importanță decisivă o are creșterea durabilității și fiabilității pieselor, ansamblurilor și produselor, care trebuie asigurată din faza de concepție și proiectare a produselor.

Un prim aspect al acestei probleme îl constituie creșterea durabilității de ansamblu a fondurilor fixe, căci pe această cale, cu aceeași cantitate de materiale încorporată, se asigură o durată mai mare de funcționare a acestora, ceea ce în ultimă instanță înseamnă economie de muncă socială. Indicațiile recente ale conducerii superioare de partid de a revedea și prelungi duratele normate de serviciu ale

fondurilor fixe, de toate categoriile, trebuie susținute tocmai prin măsuri eficiente de creștere a durabilității și fiabilității mașinilor, instalațiilor, construcțiilor. Creșterea duratei de viață a utilajelor și instalațiilor nu poate fi despărțită de ideea modernizării pe parcurs a acestora, cu ocazia reparațiilor capitale normate ce se efectuează, astfel încît să se evite uzura morală și să se asigure menținerea utilajelor respective la parametri competitivi, în pas cu progresul tehnico-economic.

Un al doilea aspect, strîns legat de cele de mai sus, îl reprezintă asigurarea, încă din proiectare, a unei asemenea fiabilități a produselor încît să se evite orice întreruperi accidentale în funcționări, care să necesite reparații și piese de schimb peste cele stabilite la conceperea produsului. O asemenea abordare a proiectării produselor, prin prisma creșterii fiabilității acestora și în care comportarea și durabilitatea diferitelor piese sînt dinainte stabilite, permite predeterminarea pe baza unor normative științifice, fundamentate a necesarului cantitativ și sortimental de piese de schimb și, pe această cale, o reducere substanțială a volumului de piese consumate. Toate acestea fac necesar ca în cadrul fiecărui minister să se ia măsuri ca institutele de proiectare, sectoarele de concepție și pregătire a fabricației din centrale și întreprinderi, să fie obligate, așa cum a indicat conducerea partidului, ca odată cu proiectarea și asimilarea produsului să stabilească normativele de întreținere și reparații, precum și volumele și duratele pieselor de schimb necesare, inclusiv subansamblele și reperele ce urmează a fi modernizate la diferitele reparații capitale prescise.

Rezerve importante de reducere a volumului de piese de schimb constau în re folosirea pieselor uzate prin remedierea și remanierea acestora, eliminîndu-se practica predării ca fier vechi a unor repere sau subansamble înlocuite în cursul reparațiilor. Tehnologia și condițiile în care urmează să se efectueze remanierea pieselor trebuie stabilite chiar de către proiectant.

CORELAȚII CE SE CER MAI BINE... CORELATE

SÎNT NENUMĂRATE dovezi care atestă că în domeniul perfecționării mecanismului de aprovizionare tehnico-materială a întreprinderii s-au făcut multe lucruri bune, fapt ce influențează pozitiv desfășurarea activității productive pentru îndeplinirea și depășirea prevederilor de plan. Și totuși, mai persistă unele neajunsuri. Ele se referă în special la faptul că unele instrucțiuni, circulare și hotărâri emise în anii din urmă de către factorii de decizie specializați în acest domeniu, nu prezintă o deplină concordanță în anumite prevederi de mare importanță. În acest sens, mă voi opri la două aspecte și anume:

1. Timpul care se află la dispoziția furnizorilor pentru încheierea contractelor economice. H.C.M. 1011/1972 privind unele măsuri pentru aplicarea prevederilor Legii contractelor economice nr. 71/1969 precizează în legătură cu produsele cu repartiții că:

— emiterea proiectelor de contract să aibă loc în 20 de zile de la data primirii repartițiilor;

— restituirea contractelor de către furnizori (cu sau fără obiecțiuni formulate în scris) să se desfășoare în cel mult 15 zile de la data primirii acestora. Adăugind timpul consumat cu corespondența prin poștă (cca. 15 zile), rezultă că timpul efectiv al furnizorului pentru încheierea contractelor la care nu apar obiecțiuni, este de 50 zile. Practica a confirmat că aceasta este durata de timp necesară, având în vedere că sînt destui furnizori care emit mii de contracte.

Deși o asemenea durată este confirmată de viață, totuși, metodologia emisă de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, nu o ia în considerare. De exemplu, pentru încheierea contractelor pe 1976 s-a prevăzut:

a) prin „Programul de măsuri” elaborat în martie 1975:

— termen pentru emiterea repartițiilor de către coordonatorii de balanțe: 20 august;

— termen pentru încheierea contractelor economice: 30 septembrie.

Evaluind timpul cit repartițiile îl fac pe drum (cca. 7 zile), rezultă că s-au

lăsat furnizorului doar 34 zile în loc de 50.

b) prin reglementările din iulie 1975:

— pentru emiterea repartițiilor de către coordonatorul de balanță — 30 august;

— în ce privește încheierea contractelor economice, termenul a fost fixat pentru 30 septembrie, lăsându-se la dispoziția furnizorului numai 24 zile.

O asemenea situație a contribuit, alături de alți factori, la nerespectarea termenelor de încheiere a contractelor; în realitate, multe contracte pentru 1976 nu erau încheiate nici pînă la data de 1 decembrie 1975.

2. Primirea de către coordonatorul de balanță a datelor necesare elaborării bilanțelor analitice (inclusiv optimizarea transporturilor). „Programul de măsuri” elaborat de către Ministerul Aprovizionării în martie 1975, a prevăzut:

— transmiterea cotelor aprobate prin bilanțurile sintetice să se efectueze pînă la 15 iunie;

— transmiterea desfășurătoarelor de către centrale la coordonatorii de balanțe sau bazele județene de aprovizionare tehnico-materială (B.J.A.T.M.) — pînă la 25 iunie;

— centralizarea cotelor pe specificații de către B.J.A.T.M. și transmiterea la coordonatorul de balanță pînă la 10 iulie;

— emiterea repartițiilor de către coordonatorul de balanță — termen 20 august.

În legătură cu aceste prevederi, doresc să fac unele precizări. În primul rînd, consider că timpul de 10 zile (15—25 iunie) acordat pentru întocmirea desfășurătoarelor de către unități și centrale, și trimiterea la coordonatorul de balanță, este mic, deoarece numai expediția acestor documente prin poștă durează 5—7 zile. Pentru această activitate, consider că ar trebui alocate minimum 25 de zile. În al doilea rînd, trebuie arătat că pentru a da posibilitate coordonatorului de balanță să verifice încadrarea în cotele alocate și să lucreze pînă cînd primește de la B.J.A.T.M. centralizatoarele cu cantitățile sub barem, ar trebui ca metodologia să oblige centralele industriale să depună, la coordonatorul de balanță,

desfășurătoare cu specificații pe toate unitățile componente, indiferent dacă aprovizionarea se face direct sau prin B.J.A.T.M. Centralizatorul primit de la bază va servi coordonatorului la optimizarea transportului și emiterea repartițiilor. De asemenea, cu ajutorul centralizatorului, coordonatorul poate verifica dacă nu s-au produs abateri între cotele alocate de centrale și cele solicitate de unitățile în cauză. Precizez că, pentru coordonatorul de balanță, elementul determinant este desfășurătorul centralei tutelare a beneficiarilor — care alocă cote în raport de planul de producție — și nu centralizatorul B.J.A.T.M.

În reglementările din iulie 1975, centralizatoarele B.J.A.T.M. nici nu au mai fost menționate cu termene de predare. S-a prevăzut numai ca desfășurătoarele, actualizate conform cotelor aprobate, să se depună la coordonator pînă la 10 august. Dar, nici pînă la 1 septembrie 1975 nu s-au primit centralizatoarele de la toate B.J.A.T.M.

Pentru îmbunătățirea situației menționate, consider necesară elaborarea unei instrucțiuni metodologice complete cu participarea și avizul tuturor ministerelor, care să aibă valabilitate mai mulți ani și care să cuprindă în mai mare măsură prevederi realiste, care „să se acordeze” cit mai bine cu necesitățile impuse de practică. În acest sens, din experiența proprie de mai mulți ani, consider că termenele necesare (și posibile de realizat) pentru o metodologie care să servească mai operativ cerințele producției ar putea fi stabilite în felul următor:

— pentru transmiterea cotelor la centrale și unități, întocmirea și înaintarea desfășurătoarelor cu specificații la coordonatorii de balanțe — 35 zile;

— elaborarea bilanțelor analitice, inclusiv optimizarea transporturilor și emiterea repartițiilor — 50 zile;

— transmiterea comenzilor și încheierea contractelor — 50 zile.

Aceasta înseamnă că, dacă la coordonatorii de balanță se primește necesarul — centralizat pe ministere — pînă la 30 aprilie, iar ulterior se respectă celelalte termene, contractele s-ar putea încheia în totalitate și în mod efectiv mult mai devreme decît în prezent.

C. SUCIU

TEHNOLOGIILOR MODERNE, CÎMP LARG DE AFIRMARE

REALIZAREA importantelor obiective ale dezvoltării economico-sociale a țării este condiționată, în mod hotărâtor, de creșterea aportului științei și tehnologiei, de promovarea continuă a cuceririlor progresului tehnic. Societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul — se subliniază în Programul partidului — nu pot fi edificate decât pe baza celor mai importante cuceriri ale științei și tehnicii. Iată de ce actualul cincinal — cincinalul revoluției tehnico-științifice — prevede, ca obiectiv major, intensificarea activității de cercetare științifică și de dezvoltare tehnologică în toate sectoarele.

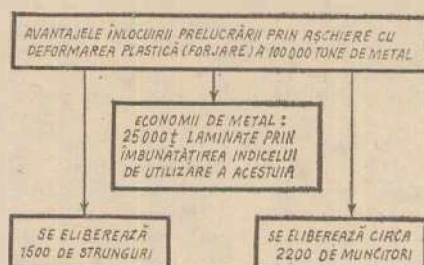
În țara noastră introducerea progresului tehnic, condiție de primă importanță în asigurarea realizării marilor obiective ale actualului cincinal, se manifestă nu numai prin asimilarea de produse noi, cu caracteristici superioare tehnico-funcționale, ci în aceeași măsură prin perfecționarea continuă a tehnologiilor de fabricație, selectarea și aplicarea celor mai economice procedee de lucru. Aceasta întrucât tehnologiile avansate influențează în mod nemijlocit valorificarea superioară a tuturor categoriilor de resurse naturale, utilizarea mai deplină a capacităților de producție, nivelul productivității muncii, precum și al cheltuielilor pe unitatea de produs. De altfel, corespunzător direcțiilor de bază ale dezvoltării economiei naționale, în anii 1976—1980 tehnologiile noi, de concepție proprie și tehnologiile perfecționate care se vor introduce în producție, vor asigura realizarea a peste 80% din totalul tehnologiilor noi și perfecționate prevăzute pentru obiectivele de investiții planificate.

Cadru propice, rezultate deosebite

ÎN INDUSTRIA construcțiilor de mașini, un sector important în care tehnologiile noi, moderne, pot și trebuie să-și găsească un larg câmp de aplicare, facilitând — concomitent cu creșterea productivității muncii și economisirea metalului. — îl reprezintă turnătorile de fontă, oțel și neferoase, precum și secțiile de forjă.

Afirmația respectivă are în vedere faptul că aproape 50% din totalul metalului folosit în ramura construcțiilor de mașini îl reprezintă piesele turnate și forjate, iar la unele tipuri de mașini-unelte acestea reprezintă chiar 60—80%. De aici se desprinde concluzia că de gradul de aplicare și de extindere a proceselor teh-

nologice moderne în aceste sectoare primare depinde, într-o măsură însemnată, chiar hotărâtoare, valorificarea rațională a metalului, reducerea pierderilor, diminuarea costurilor de producție. De altfel, sînt numeroase exemplele care confirmă pe deplin faptul că este mult mai eficient ca în turnătorii și forje să se producă semifabricate tehnico-economice superioare, cu forme și dimensiuni cât mai apropiate de forma finită care să elimine total operațiunile de prelucrare, decât cu adaosuri mari de metal. O asemenea practică prezintă multiple avantaje economice: realizarea din aceeași cantitate de metal a mai multor produse, micșorarea consumului de energie electrică și scule, eliberarea unor importante capacități de producție care pot fi utilizate în alte scopuri sau pentru obținerea de

producții suplimentare, realizarea unor economii importante de fonduri de investiții etc.

La întreprinderea de mecanică fină din Sinaia, datorită condițiilor materiale create, se aplică de ani de zile turnarea pieselor mici cu configurație complicată în forme ușor fuzibile. În comparație cu procedeele clasice, această tehnologie permite micșorarea adaosurilor de prelucrare cu mai bine de 80%, sporirea productivității muncii cu 40%, reducerea timpului de prelucrare în sectoarele mecanice cu 50% (se fac doar unele rectificări). În turnătoriile de la întreprinderile „Tractorul”, „Autocamioane”, „Hidromecanica”, din Brașov, întreprinderea constructoare de mașini-Reșița, se aplică cu bune rezultate economice — în urma unor experimente și măsuri organizatorice speciale — procedeele de turnare cu miezuri executate în cutii calde, fapt ce permite reducerea cu 20—30% a adaosurilor de prelucrare, dublarea productivității muncii la operațiunile de execuție a miezurilor și de dezbatere a pieselor. Rezultate însemnate pe linia utilizării raționale a metalului turnat obțin și alte colective de muncă, prin promovarea diferitelor tehnologii avansate.

Cu toate acestea, tehnologiile moderne își fac încă cu greu drum în aceste sectoare, fapt ce determină o rămânere în urmă față de necesitățile reale ale industriei noastre. „Trebuie să spunem că avem, în această privință, deficiențe mari — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu. Nu se introduc încă destul de rapid tehnologiile moderne; deși avem multe inițiative cu rezultate bune, ele se generalizează greoi, chiar în întreprinderile în care au fost concepute și unde se aplică”. În unele turnătorii și sectoare de forjă continuă să se aplice, alături de tehnologii înaintate, procedee depășite de preparare a amestecurilor de formare, de uscare a miezurilor, de deformare plastică a metalului etc., fapt care face ca piesele să încorporeze în ele mai mult metal decât este necesar, determinând astfel pierderi de materie primă la prelucrare.

Cînd rutina se interpune noului

DINTR-UN SONDAJ întreprins la finele anului 1975 în principalele întreprinderi constructoare de mașini care au sectoare calde dezvoltate, a rezultat că ponderea pieselor turnate după procedee moderne se ridică la numai cca. 25—28% din total, ceea ce reliefează gradul anevoios în care are loc promovarea tehnologiilor înaintate în turnătorii. Situația se prezintă aproape identică și în sectoarele de forjă. Astfel, extruziunea la rece sau la cald (procedeu de înaltă productivitate și economicitate) se aplică în câteva unități. Procedeele de deformare cu energii înalte se menține în stare experimentală, forjarea în matrite se utilizează sub nivelul posibilităților etc.

Dorim să ne oprim, în continuare, la unele procedee tehnologice de înaltă eficiență, dar care, deși se bucură de o bună apreciere în rîndul specialiștilor, nu se extind, cu toate că au un câmp larg de aplicabilitate. Inerția, lipsa unor acțiuni hotărîte, conduc, prin neaplicarea și extinderea lor, la pierderi de metal care se ridică anual la sute de milioane lei. Despre ce este vorba?

Turnarea pieselor din fontă cu grafit nodular

Procedeele este cunoscut, experimentat și aplicat în unele turnătorii din țara noastră încă din 1950.

Urmărindu-i evoluția, rezultă fapte cu totul de neînțeles. Experimentul făcut

cu peste 20 de ani în urmă la întreprinderea de autocamioane Brașov a condus la concluzia că procedeul poate fi aplicat în turnarea pieselor pentru toate mijloacele de tracțiune auto, că datorită lui se pot obține economii de metal de ordinul miilor de tone anual, diminuarea costurilor de producție cu 20—30% în comparație cu utilizarea de piese executate din oțel prin forjare etc. În anii următori, procedeul a fost extins, în așa fel încât volumul pieselor turnate din fontă cu grafit nodular a crescut de la 7 200 tone în 1970 la 22 000 tone în 1975. Dacă analizăm însă pe întreprinderi volumul pieselor turnate după acest procedeu în cursul anului trecut, rezultă că două (Autocamioane-Brașov și Electroputere-Craiova) au realizat peste 18 000 tone, iar alte 5 restul de 4 000 tone.

Cuantumul pieselor turnate din fontă cu grafit nodular în totalul pieselor turnate din fontă a cunoscut la nivelul întregii economii naționale reprezentat doar 2,3%; în alte țări procedeul a căpătat o foarte mare extindere. Astfel, de pildă, în Franța, în 1974, piesele turnate din fontă cu grafit nodular reprezentau 22,8% din producția totală de piese turnate din fontă, în Japonia peste 15%, în R. F. Germania în industria de automobile 31,5%, în construcția de mașini 19% și în industria siderurgică circa 15%. Ce condiții există și de ce pledăm pentru extinderea pe scară largă a acestui procedeu?

Dacă în trecut nu prea îndepărtat se putea invoca motivul că în țara noastră lipsesc unele materiale pentru producerea fontei cu grafit nodular (prealiajele se aduceau din import), lipseau cadrele calificate, cîi și experiența necesară, în prezent toate aceste probleme și-au găsit rezolvare. Astfel, datorită activității specialiștilor de la Institutul de cercetări și proiectări tehnologice pentru sectoarele calde, a fost pusă la punct tehnologia și a fost organizată la Cîmpina o capacitate de producție care realizează pe scară industrială prealiajele de magneziu. În 1975 aceasta a fabricat peste 2 000 tone prealiaje. Cantitatea respectivă poate asigura realizarea a circa 70 000 tone fontă cu grafit nodular. În anii din urmă, în multe unități au fost făcute unele experimente cu acest procedeu, reușindu-se să se obțină rezultate bune. Se poate aprecia, de asemenea, că în toate turnătoriile de fontă și oțel din țară s-au creat nuclee de specialiști și muncitori cu bună experiență, capabile să aplice oricărui procedeu înaintat.

În privința cîmpului de aplicabilitate, printr-o analiză făcută cu specialiști de înaltă calificare în domeniul sectoarelor calde, a rezultat că fonta cu grafit nodular se poate folosi pe scară industrială, în special în fabricația de automobile, tractoare, lingotiere, piese de motor pentru nave mari, tuburi comprimate, cilindri de laminare, carcase de turbine etc. Utilizarea ei, pe tot întregul teritoriu, permite, poate asigura la nivelul acestui an, economii de peste 50 000—60 000 tone oțel aliat. Concomitent, aceasta ar permite dezafectarea unor însemnate capacități de prelucrare (în special mașini de așchiere), care ar putea fi utilizate în alte scopuri. Economia națională ar putea în acest fel să economisească anual zeci de milioane de lei.

Covalit și Covasil — invenții românești insuficient valorificate

este și cel care privește pregătirea miezurilor și formelor de turnare din silicat de sodiu și bioxid de carbon. Acest procedeu s-a extins mult atît în turnătoriile din străinătate, cît și cele din țara noastră, tocmai pentru avantajele sale economice (miezurile și formele executate pot fi folosite imediat la turnarea de piese, intrucît se întăresc repede, se realizează cu costuri scăzute, întreaga activitate permite a fi mecanizată și automatizată).

Alături de aceste avantaje, procedeul respectiv prezintă însă și unele neajunsuri. Piesele obținute astfel se curăță greu de miezurile în care au fost turnate, deoarece acestea fac aderență cu metalul, operația solicitînd la o singură piesă 8—10 ore de lucru. Aceste neajunsuri au făcut obiect de studiu și al specialiștilor din țara noastră. În perioada anilor 1971—1972 s-a reușit, după multe cercetări și experimentări, să se pună la punct lianți originali de mare eficiență denumiți „Covalit” și „Covasil”. Înlocuind total silicatul de sodiu cu acești lianți la pregătirea formelor de turnare, miezurile respective nu mai fac aderență cu metalul, curățirea pieselor putîndu-se executa într-un interval de timp de 10 ori mai redus față de vechea situație. Lianții respectivi nu scumpesc costurile de producție (fiind foarte ieftini) și, ținînd seama de economiile mari ce se fac prin diminuarea activității la curățirea pieselor, asigură importante economii.

Datorită calităților prezentate, o serie de întreprinderi, circa 30 la număr („Progresul”-Brăila, „Tractorul”-Brașov, „Întreprinderea de oșii și boghiuri-Bals” etc.) îl utilizează cu succes. Dar, avînd în vedere faptul că economia noastră națională dispune de peste 300 de unități unde acești lianți pot fi folosiți din plin, situația nu pare nici pe departe mulțumitoare. Condiții de producere a Covalitului și Covasilului s-au creat: întreprinderea locală „Victoria”-București dispune de o instalație care poate produce anual 8 000—9 000 tone. Din păcate, comenzile anuale nu depășesc 2 000—3 000 de tone. De ce se menține o atare situație? De ce unele unități continuă să facă apel la importuri de rășini furanice, sau folosesc efective mari de lucrători la dezbaterea formelor și curățirea pieselor turnate, cînd mai economică pentru ele ar fi folosirea acestor materiale, rod al unei invenții românești? Ce au de spus specialiștii și conducătorii unităților constructoare de mașini?

Forjarea în matrite — tehnologie economică de înaltă productivitate

eru este explicabil dacă ținem seama de faptul că prin aplicarea acestor procedee, îndeosebi de forjare în matrite,

În ultimii 15—20 de ani, unul din procedeele înaintate asimilate în turnătorii, cu mari efecte mai ales în creșterea productivității muncii.

rezultă importante efecte economice în comparație cu alte metode de prelucrare a metalelor (turnare, așchiere). Dintre aceste avantaje se pot menționa: obținerea de piese cu caracteristici și proprietăți fizice și mecanice superioare (rezistență mecanică, fibraj preferențial orientat etc.), precizie corespunzătoare de execuție, precum și serioase economii pe diferite planuri (vezi schema).

Apreciînd tocmai aceste mari avantaje de ordin tehnic și economic, unele întreprinderi constructoare de mașini (Întreprinderea de autocamioane Brașov, „7 Noiembrie”-Craiova, Întreprinderea mecanică Medgidia și altele) au realizat o însemnată parte a pieselor forjate prin matrițare. Dar, în contrast cu acestea, au existat întreprinderi — nu puține la număr — care, deși au condiții asemănătoare, au realizat cantități mici de piese prin matrițare, în comparație cu întregul volum de piese forjate. Așa este cazul întreprinderilor constructoare de mașini din Reșița, „1 Mai”-Ploiești, „Hidromecanica”-Brașov, Întreprinderea de pompe București și a multor altele.

Ce impedimente se ridică în extinderea pe scară mai largă a procedurii de forjare în matrite? Se opinează, de obicei, de către cei în cauză, că este un procedeu care cere o disciplină tehnologică riguroasă respectată, că există dificultăți în sculării în ce privește volumul și nivelul tehnic de execuție al matrițelor, că achiziționarea de utilaje necesită investiții mari, că lipsesc o serie de materiale auxiliare (mai ales lubrifianti tehnologici) și, uneori, oțeluri speciale pentru matrițe etc.

Fără îndoială că, unele din aceste greutăți, sînt obiective. Este nevoie ca ministerele furnizoare de oțeluri speciale și de lubrifianti tehnologici să asigure, prin întreprinderile în subordine, unităților beneficiare materialele respective la termen și în cantitățile și calitățile corespunzătoare. Dar, în extinderea forjării în matrite se manifestă în multe întreprinderi inerție, pentru că este mai ușor să mergi pe căi bătătorite decît să fi pus în situația să iei măsuri ca, pe întregul flux al producției, să introduci practici corespunzătoare de muncă reclamate de forjarea în matrite.

Desigur, achiziționarea de utilaje în forje cere investiții. Și statul nostru acordă mijloacele financiare în acest scop. Trebuie înțeles însă că astfel de utilaje au o uzură fizică mică, în schimb uzura morală, ținînd seama de progresul accelerat al științei și tehnicii, este rapidă. Iată de ce, este nevoie ca atenția specialiștilor din întreprinderi, în special a celor ce lucrează în sectoarele mecanic-sef, să fie orientată spre modernizarea permanentă a utilajelor existente în pas cu cerințele progresului tehnic.

V. BOESCU
L. TINTEA

N.R. Așteptăm din partea specialiștilor, a cadrelor de conducere din centrale, întreprinderi, institute de cercetare și proiectare punctul de vedere în legătură cu posibilitățile de extindere a tehnologiilor prezentate.

STRATEGIA EXPORTURILOR COMPLEXE

Elemente de concepere și organizare
pe exemplul industriei ușoare

IN PREZENT, Institutul de proiectări tehnologice pentru industria ușoară participă la activitatea de export de instalații complexe în calitate de proiectant general și furnizor de servicii ingineresti, desfășurând activități în legătură cu dezvoltarea tehnologiilor, a proceselor și procedurilor speciale adaptate diferitelor cerințe concrete ale partenerilor, cu studiul problemelor de management general, precum și cu metode de transfer de tehnologie, studii de psiho-sociologie industrială etc.

Astfel, în derularea contractelor existente și pentru cele semnate de I.C.E. ROMSIT în anul 1975 s-au elaborat oferte, s-au întocmit proiecte și documentații, s-a acordat asistență tehnică pentru următoarele obiective:

- fabrică de țesături sintetice în R.P. Congo,
- filatură de bumbac în Sudan,
- filatură de bumbac în Bangladesh,
- fabrică de confecții în Tanzania ș.a.

LĂRGIREA EXPORTULUI de instalații complexe și servicii ingineresti, orientare de actualitate a politicii partidului și statului nostru de creștere a eficienței activității de comerț exterior, își dovedește pe deplin avantajele și în cazul industriei ușoare, unde la livrările din această categorie se înregistrează cursuri de revenire și aporturi valutare nete superioare celor obținute la exportul bunurilor de consum. În principal datorită încorporării unui volum important de inteligență tehnică.

Afirmarea industriei noastre ușoare în acest domeniu a devenit posibilă în momentul în care au fost îndeplinite o serie de premise: asigurarea unui nivel cantitativ al producției mijloacelor de bază ce compun instalațiile complexe, care satisface nevoile interne și creează disponibilități pentru export; atingerea unui grad de integrare corespunzător cu cel puțin 60% din valoarea unei instalații complexe și a unui nivel de competitivitate care să permită afirmarea pe piața externă; organizare internă și externă adecvată desfășurării unor acțiuni complexe de engineering și transfer de tehnologie.

Trebuie menționat că încă în perioada 1968—1970, producția de mașini și utilaje pentru industria ușoară a atins grade de integrare avansate, de 62—80%; cifra crește până la 89% din valoare, în cazul liniilor tehnologice (succesiuni de grupe de mașini formând capacități convenționale modulare) dacă se adaugă și serviciile ingineresti necesare, de la fundamentarea deciziei (studiu de fezabilitate) până la asistență tehnică pentru capacitatea cadrelor. Pe subamuri, gradul de integrare a fa-

bricației în țară a liniilor tehnologice este:

— pielărie, cauciuc	62%,
— sticlărie și porțelan	80%,
— finisaje textile	76%,
— tricotaje, confecții	70%,
— filaturi de bumbac	80-89%,
— țesătorii	72%.

Experiența acumulată în proiectarea și realizarea obiectivelor industriale de către Institutul de proiectări tehnologice pentru industria ușoară, ca și existența a 3 institute de cercetări profilate pe anumite grupe de produse și tehnologii au reprezentat, prin concentrarea cunoștințelor de know-how, baza de pornire pentru elaborarea politicii exporturilor complexe în acest domeniu.

Ce arată analiza caracteristicilor pieței

PE PIAȚA MONDIALĂ a instalațiilor complexe pentru industria ușoară, mari producători și exportatori sînt: R.F. Germania, Anglia, Japonia, Italia, Franța, S.U.A. — iar dintre țările socialiste, exportatori importanți sînt R.D. Germană, Cehoslovacia, Polonia.

Introducerea noastră competitivă pe această piață a necesitat, în primul rînd, cunoașterea aprofundată a caracteristicilor ei.

Astfel, dintr-o cercetare a genurilor de tranzacții practicate între producători și cumpărători, făcută în țară și în străinătate, a rezultat că instalațiile complexe pentru industria ușoară — livrate în special în țări în curs de dezvoltare — care au, în medie, o valoare mai mare de 1 milion de dolari formează obiectul unor tranzacții în care statul exercită fie un control direct, fie o influență importantă.

În țările în curs de dezvoltare, care în marea lor majoritate au adoptat programe de dezvoltare economică, au fost înființate organizații de stat, avînd caracterul unor corporații naționale, responsabile pentru politica de investiții; ele participă, prin sistemul cumpărării de acțiuni, la principalele obiective ce se realizează.

Analizînd diferitele tipuri de garanții, clauze contractuale și servicii care conduc la opțiunea importatorului asupra furnizorului de astfel de instalații, se constată că în afară de nivelul tehnic, în general înalt, pe care-l solicită partenerii, un rol important joacă următoarele criterii:

— asigurarea unui volum mărit de servicii, care să dea partenerului siguranța că i se vor transfera, alături de tehnologie, și metodele de conducere. Această componentă în tratative a apărut ca o reacție la eșecurile înregistrate prin simpla vânzare-cumpărare de instalații complexe care, ulterior, nu au putut să producă la nivelul preconizat;

— alte forme de asigurare a partenerului asupra calității instalației — ca, de exemplu, acceptarea de către furnizor a plății parțiale în produse realizate de instalația respectivă;

— condițiile de creditare, solicitate în general pe termen lung și cu dobinzi mici.

O atenție deosebită s-a dat și cercetării atitudinii partenerului față de conceptul de nivel tehnic. În general se constată că partenerii solicită un cît mai înalt grad de mecanizare și automatizare. Conceptul de nivel tehnic-economic, adică acel nivel tehnic care permite în condiții reale o funcționare cu efect economic, este privit ca insuficient de semnificativ; depășirea acestui impediment a fost realizată prin întocmirea studiilor de fezabilitate în va-

riante de dotare tehnică, cu efectele corespunzătoare în beneficiu. Studiile ONUDI din 1970—1971 asupra modului de alegere a instalațiilor complexe din industria textilă, în raport cu caracteristicile economiilor în diferite zone geografice, oferă un instrument autorizat la care am făcut apel în determinarea caracteristicilor ofertei noastre.

Industria ușoară fiind printre ramurile care absorb multă forță de muncă, aducând totodată foarte rapid profituri la capitalul investiții, o politică a principalilor producători a constat în a transfera însăși producția unor mașini și instalații în zone industriale în care probabilitatea de desfacere crește, co-interesind grupuri financiare locale. O astfel de tendință au, spre exemplu, grupurile de producători din R. F. Germania, care se orientează în special spre zonele Americii de Sud.

Coordonatele strategiei proprii

CARACTERISTICILE pieței internaționale, prezentate mai sus, ca și unele considerente specifice, derivate din politica externă de colaborare și cooperare a României, au creat posibilitatea concepției unui **sistem de coordonate pentru stabilirea direcțiilor principale**

Grila de selecție a domeniilor de posibilitate

F	P	TARA					
		R ₁	R ₂	R ₃	K ₁	K ₂	
TEHNOL. 1		○	○	—	—	—	
Σ OBJECTIVE (Σ O)		—	—	—	○	—	
TEHNOL. 2		○	○	○	—	—	
Σ OBJECTIVE		—	—	—	○	○	
TEHNOL. 3		○	—	—	—	—	
Σ OBJECTIVE		—	—	—	—	○	

Relația între furnizor și cumpărător în tranzacțiile pentru instalațiile complexe necesită o abordare sistemică, întrucât transformarea negocierilor în contract depinde de grup de factori mai largi decât ale celor determinați numai de performanțele propriu-zise ale instalației. În conceptul nostru de cooperare, o grupă de factori sunt cei care măsoară coincidența intereselor, gradul de participare a furnizorului la politica dezvoltării economice a beneficiarului.

Căutarea complementarității din punct de vedere tehnologic și cercetarea resurselor existente de materii prime ale partenerului, care permit dezvoltarea unor subramuri industriale, duc la determinarea unor domenii de posibilitate. Astfel, în grila sint stabilite și înscrise, pe de o parte, caracteristicile de ansamblu ale mediului economic către care se îndreaptă oferta (R₁, R₂, R₃...), iar pe de altă parte obiectivele politicii de dezvoltare economică (K₁, K₂...). Această înseamnă că furnizorul va trebui să posede tehnologii pentru acele resurse care stau la baza politicii de dezvoltare în mediul cumpărătorului (T₁, T₂, T₃...) și să elaboreze o strategie de tratare având caracterul de colaborare, prin coincidența obiectivelor politicii sale economice cu obiectivele politicii economice a partenerului (E₀₁, E₀₂, E₀₃...).

Cu cât numărul acestor coincidențe din planul tehnologic și din planul obiectivelor politicii economice este mai mare, cu atât domeniul respectiv prezintă o probabilitate mai mare pentru livrarea de instalații complexe.

de acțiune în promovarea exporturilor complexe ale industriei ușoare.

În mod firesc s-a pus problema realizării unui complex de activități orientate spre piața externă, în care fiecare activitate deține o pondere diferită, în raport cu următoarele faze: penetrația; consolidarea poziției pe sectoare înguste și stabilizarea acestora; dezvoltarea pieței și lărgirea sortimentului; actualizarea și optimizarea activității.

Resursele totuși limitate, ale furnizorului general au pus problema raționalizării efortului, în sensul orientării acestuia pe direcții principale, adică pe direcții cu șanse de succes. În acest scop s-a alcătuit o matrice de selecție, numită **grila de selecție a domeniilor de posibilitate**, iar pentru fiecare tip de instalație și țară (sau zonă) s-a alcătuit o **diagramă privind determinarea șanselor de succes** (vezi figurile).

Utilizarea presupune, în primul rând, stabilirea celor mai reprezentativi parametri de succes. Cercetările făcute de autor au condus la observația că aceștia se pot împărți în parametri generali și parametri specifici (în raport fie cu zona în care se urmărește succesul, fie cu instalația analizată).

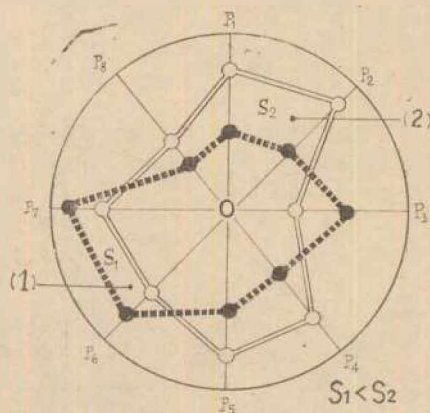
O fază mai elaborată de întocmire a acestei diagrame a constat în luarea în considerare ca parametru și a **efectului economie internă**. În mod obișnuit, diagrama de evaluare a șanselor de succes este orientată de parametrii care descriu poziția partenerului față de instalație. Introducerea unor parametri asupra efectului la producător al succesului, transformă diagrama într-un instrument de conducere strategică, cu importanță influențe atât asupra cercetării și dezvoltării produsului, cât și asupra politicii față de piață.

Pentru instalații complexe s-a folosit o diagramă cu 8 parametri, elaborată fie în varianta „parametri simpli”, fie în varianta „parametri de relație”. Ca „parametri simpli” au fost folosiți, în general: efortul de investiție; cheltuielile de exploatare; forța de muncă ocupată; regimul de creditare; gradul de participare a furnizorilor în alte forme decât cele comerciale; volumul transferului de tehnologie; indicele general al relațiilor față de noiștre cu țara partenerului. În schema elaborată cu „parametri de relație” s-au folosit: investiția specifică (raportul între capitalul investit și cifra de afaceri obținută sau beneficiul net); gradul de valorificare a materiilor prime indigene (raportul între valoarea materiilor prime și valoarea produsului obținut); poziția obiectivului în planurile de priorități ale partenerului; volumul de servicii pentru realizarea instalației și pentru transferul de tehnologie, raportat la volumul livrării; alți indicatori, reprezentând relații între doi sau mai mulți parametri specifici fiecărui caz în parte.

După aceste scheme s-au analizat poziția instalațiilor complexe românești față de alte instalații complexe pe aceeași piață — elaborându-se strategia de penetrație — și situația diferitelor tipuri de instalații pe care România le poate oferi pe aceeași piață, obținându-se strategia de optimizare.

Corespunzător obiectivelor fiecărei etape, a fost necesar să se dezvolte preocupările îndreptate spre: alcătuirea unor structuri organizatorice flexibile, care să permită reorientarea activităților principale în raport cu dinamica introducerii pe piață; întocmirea unui nomenclator extins al produselor și serviciilor; formalizarea know-

Diagrama pentru evaluarea șanselor de succes

Această diagramă reprezintă un instrument pentru conducerea interfuncțională orientată spre promovarea instalațiilor complexe.

Determinarea șanselor de succes pentru un astfel de export este un proces complex, care trebuie să țină seama de mai multe grupe de parametri, exprimați în mărimi diferite (cei care caracterizează performanțele sistemului tehnologic — în unități fizice sau valorice; cei ai capacității de finanțare a furnizorilor — în unități valorice; cei în planul cumpărătorului — în parametri multipli: economici, social-politici etc.). Pentru a evalua șansa de succes a unei instalații, trebuie să se țină seama simultan de toți acești parametri.

Diagrama se construiește evaluând parametrii alesi, pentru definirea instalației în raport cu concurența și cu mediul în care va fi amplasată. Pe fiecare rază, reprezentând un parametru, se stabilește intensitatea lui procentuală. În poziția O parametrul este considerat de valoare maximă, iar în poziția P — de valoare minimă. Șansa de succes cea mai mare este reprezentată de o suprafață minimă, care tinde spre punctul O, iar insuccesul total este reprezentat de întreaga suprafață a cercului având ca rază valoarea OP.

how-ului și a structurii serviciilor ingineresti în domeniul industriei ușoare; crearea unui sistem de relații între furnizorul intern și producători și a unui fond de cadre special instruit pentru servicii în străinătate; revizuirea permanentă a fondului de marfă și introducerea unor corecții calitative de prezentare, de însoțire cu activități de tip service, care să permită creșterea competitivității de ansamblu a ofertei.

În determinarea strategiei s-a cercetat coincidența probabilității obiectivelor fundamentale ale exportului de instalații complexe românești cu obiectivele fundamentale ale cumpărătorilor potențiali.

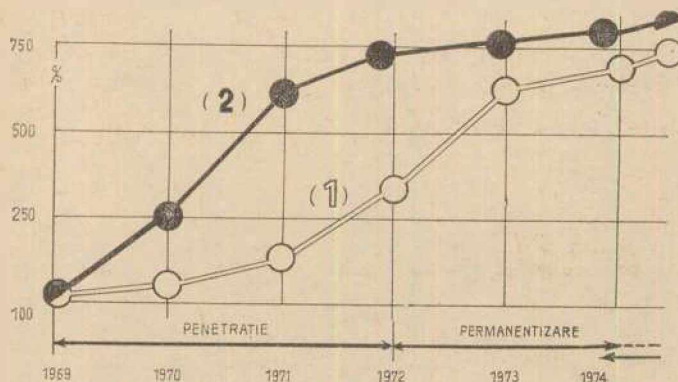
Pornind de la principiile politicii externe a țării noastre, de la dorința de extindere a colaborării și cooperării economice internaționale a statului nostru, ca fundament al strategiei pentru exportul de instalații complexe, s-a determinat aria cumpărătorilor potențiali, aflați în majoritate în țările în curs de dezvoltare, care își pun problema industrializării plecând de la resursele naturale existente.

S-a putut trece astfel la **elaborarea unei strategii de tratare**, axată pe-cumpănitor pe aspectele de cooperare și colaborare, partea română fiind dispusă să ofere un transfer integral de tehnologie și servicii complexe și să asigure partenerul de „viabilitatea”

economică a instalației complexe livrate, prin preluarea unei părți din producție. Unele tratative au evoluat până la asocieri de tipul societăților mixte.

Luarea în considerare în acest mod

a problemelor exportului de instalații complexe și servicii ingineresti a permis ca într-un interval scurt — practic, 3 ani — acest sector de export să se afirme și să realizeze o dinamică cu o rată crescută (graficul nr. 1).

Graficul nr. 1: dinamica volumului exportului de instalații complexe și servicii ingineresti din domeniul industriei ușoare (curba 1) și dinamica activității de promovare (curba 2)

O asemenea evoluție a fost posibilă și prin efortul special făcut în faza de penetrație, prin: contractarea partenerilor probabili; oferirea unor servicii; demonstrarea aptitudinilor industriei românești în general și ale industriei ușoare în special: invitarea partenerilor pentru a constata tehnica în funcțiune; participarea la activitățile internaționale organizate de ONUDI; informarea agențiilor economice românești asupra acestui sector nou de piață, stabilirea de agenți și dezvoltarea unei activități de propagandă tehnică.

Pe plan intern s-a conceput o organizare flexibilă, care în prima perioadă a fost în întregime orientată către contractare și contractare, pe măsura obți-

nerii contractelor dezvoltându-se și activitățile de furnizor general.

Procesul rapid în etapa respectivă a putut fi obținut, după părerea noastră, prin desfășurarea într-o singură unitate organizatorică a activităților de furnizor general intern, furnizor general extern și proiectant general, grefată pe o puternică organizație de engineering, în care se cunoaște bine fondul de marfă, care posedă know-how și care se poate comporta flexibil și reacționa rapid în raport cu schimbările pieței.

Subliniind caracterul de complexitate al acestor activități de comerț exterior, trebuie precizat că promovarea lor necesită metode de organizare, mă-

suri noi și speciale, bazate mai mult pe cunoașterea fenomenului economic din mediul cumpărătorului, pe studiul co-incidenței unor obiective fundamentale de dezvoltare, decît pe extrapolarea tehnicilor și metodelor practicate în comerțul cu produse cu valoare mică și viață scurtă.

Experiența noastră arată că instalațiile complexe s-au putut livra cînd această activitate s-a dezvoltat în mediul ingineriei industriale, adică acolo unde există aptitudinea de a se produce simultan servicii ingineresti extinse de la cele pentru fundamentarea deciziei partenerului pînă la transferul tehnologiei, instruirea personalului, asigurarea pe anumite perioade a conducerii obiectivului etc.

Un progres în organizarea acestei activități ar consta în transformarea unor institute de proiectare industriale în organizații de engineering, capabile să reprezinte funcțiile de furnizor general extern și intern, întrucît o astfel de concentrare a activităților mărește flexibilitatea, permite o cunoaștere sistematică și multilaterală a nevoilor partenerului, a ofertelor de instalații similare pe piața mondială, a relațiilor tehnico-științifice de colaborare ce au caracter complementar celor economice, elaborarea unor prognoze corespunzător fundamentate.

G. COJOCARU

directorul Institutului de proiectări tehnologice pentru industria ușoară

FORMAREA PERSONALULUI CA ELEMENT AL TRANSFERULUI DE TEHNOLOGIE

ÎN OBIECTIVUL firmelor occidentale exportatoare de instalații tehnologice complexe destinate țărilor în curs de dezvoltare se situează tot mai mult acel domeniu important al ofertei de servicii ingineresti pe care îl constituie instruirea personalului întreprinderilor industriale pentru care livrează echipamentul. În Franța, aflată într-un mare efort pentru afirmarea sa în eşalonul prim al creatorilor de tehnologie, problema dă loc la confruntări ale punctelor de vedere, la formularea unor tactici de penetrație care, se speră, vor putea servi drept catalizator unui sector de activitate ce caută să-și afirme identitatea. Numai în ultimele câteva luni, acest element al transferului de tehnologie a constituit tema dezbaterilor la o masă rotundă cu participarea a trei ministere, la un colocviu organizat la UNESCO de către Centrul

parizian de afaceri; subiectul unei largi anchete întreprinse de Centrul național de informare pentru progresul economic; i-au fost consacrate de asemenea, o serie de publicații.

„Oare materia cenușie va da naștere unei noi generații de exportatori?” se întreabă revista „L'Usine nouvelle” care, într-un recent număr, consacră „ingineriei educative” un articol pe această temă. Pregătirea personalului, ca formă de export, reprezintă azi 10% și chiar mai mult (față de 3-4% la începutul deceniului) din valoarea totală a contractelor pentru implantarea unei unități industriale; cererile de ofertă includ clauze din ce în ce mai precise și mai cuprinzătoare. Specialiștii francezi, menționează articolul, nu se îndoiesc de caracterul legitim al acestei exigențe din partea țărilor în curs de dezvoltare. Însă, după cum rezultă evident din opinia unor reprezentanți ai

cercurilor industriale, exportatorii francezi înțeleg să pună și ei condiții, iar concepția pe care o exprimă în această privință nu se îndepărtează sensibil de mentalitatea unei ordini economice internaționale perimale. „Avem obligația în ce privește formarea personalului”, recunoaște unul dintre ei, „dar nu sîntem de acord să suportăm obligația în ce privește rezultatele”. Se susține cu insistență și poziția de a impune prețuri ridicate pentru astfel de servicii, sub motivul prezentat cu o sinceritate dezarmantă: „ne creăm viitori concurenți”. Astfel de pretenții, ca și reticența instituțiilor franceze în a acorda garanții sau credite, duc la o situație aparent paradoxală: „nevoile sînt uriașe, dar piața nu există”.

Reținem, din „L'Usine nouvelle”, formula prezentată de societatea Eurequip privind planul de acțiune pe etape pentru pregătirea personalului unui complex industrial oferit la export:

- organizarea structurii întreprinderii respective (macroorganizare),
- traducerea acestei structuri în posturi de lucru (microorganizare),

- cunoașterea forței de muncă locale, pentru a face selecția și recrutarea,

- formarea profesională,
- constituirea formațiilor de lucru,

- aprecierea evoluției uzinei și a personalului său într-o perspectivă de 15-20 de ani.

Societatea Technip consideră că pentru a obține un personal operațional de 100 persoane trebuie recrutate 200, care să primească o pregătire profesională de bază timp de 9 luni; după o preselectie care reduce numărul lor la 130 are loc formarea industrială, cu o durată de 6 luni, în scopul acomodării cu lucrul în echipă, cu echipamentul tehnologic, cu disciplina muncii; următoarele două etape, de cîte 4 luni, în care rămîn 120 persoane, au în vedere pregătirea specifică și instruirea teoretică pentru însușirea tehnologiei și a operațiilor; după o nouă selecție, care dă și ea o pierdere de 10 persoane, are loc instruirea practică, la locul de muncă, privind conducerea și întreținerea utilajelor, care constituie handicapul pentru încă 10 din cei selecționați inițial.

D. CONDREA

In ajutorul candidaților la examenul de admitere
in învățămîntul economic superior

CONSUMUL

PUBLICĂM în continuare consultațiile de economie politică pe temele din programul examenului de admitere în învățămîntul economic superior.

Consultațiile sînt elaborate de membri ai catedrei de economie politică de sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu de la Academia de Studii Economice București.

Consumul, sferă a reproducției socialiste

Însă la consumator, produsele muncii trebuie să fie reparate și apoi destinate schimbului. Ca faze ale reproducției sociale, producția, repartitia, schimbul și consumul sînt indisolubil legate între ele, influențându-se reciproc. În cadrul acestor interdependențe, rolul determinant revine producției. La rîndul lor, celelalte sfere influențează activ producția.

În socialism, scopul nemijlocit al producției de bunuri materiale și servicii îl constituie consumul, satisfacerea necesităților oamenilor muncii. În acest fel, satisfacerea nevoii sociale devine criteriul obiectiv, fundamental, al eficienței producției, iar consumul, scopul direct (nemijlocit), al acesteia. Cu cît producția este mai mare și mai diversificată, cu atît mai mari sînt posibilitățile societății de a satisface nevoile de consum ale membrilor ei. La rîndul său, consumul influențează activ dezvoltarea producției, punînd în fața acesteia noi sarcini, care în mod firesc, dau naștere la noi necesități. Satisfacerea acestora generează alte nevoi, ceea ce stimulează producția. Bunurile materiale și serviciile care nu se dovedesc utile consumului, încetează pînă la urmă de a mai fi produse.

Consumul reprezintă acea sferă a reproducției sociale, în care are loc folosirea bunurilor materiale și a serviciilor pentru satisfacerea nevoilor producției și ale membrilor societății.

Consumul este de două feluri: productiv și neproductiv. Consumul productiv reprezintă utilizarea de către forța de muncă a mijloacelor de producție, în vederea obținerii de noi bunuri materiale și servicii.

Consumul neproductiv constă în folosirea de către membrii societății a diferitelor bunuri și servicii în scopul satisfacerii nevoilor de trai. În mod obișnuit, cînd ne referim la consum, se are în vedere consumul neproductiv, care după destinația sa, se împarte în consum individual și consum social. Consumul individual se referă la utilizarea de către populație a bunurilor alimentare, nealimentare și a serviciilor, iar cel social la utilizarea unei părți din fondul de consum al statului pentru satisfacerea unor necesități generale ale membrilor societății.

Nivelul de trai și principalii săi indicatori

ale producției.

Nivelul de trai este o categorie economică, cu un conținut istoric și de clasă. Caracterizarea lui presupune luarea în considerație a gradului de dezvoltare a forțelor de producție și a caracterului relațiilor de producție existente în societate.

Pentru caracterizarea nivelului de trai, se folosește un sis-

tem de indicatori, printre care mai importanți pot fi menționați:

Existența societății omenești presupune în mod necesar consumul și, ca urmare, producția neîntreruptă a bunurilor materiale. Pentru a ajunge

tem de indicatori, printre care mai importanți pot fi menționați:

1. **Indicatorii condițiilor și premiselor nivelului de trai:** productivitatea muncii sociale, mărimea avuției naționale, volumul, structura și dinamica produsului social și a venitului național etc. Premisa principală a ridicării nivelului de trai este mărirea venitului național, iar condiția hotărîtoare este creșterea productivității muncii.

2. **Indicatorii veniturilor reale ale populației:** retribuția reală *); veniturile reale ale țărănimii, provenind din munca în C.A.P. și gospodăriile personale **); cheltuielile statului pentru finanțarea acțiunilor social-culturale pe care societatea le face pentru satisfacerea în mod gratuit a unor necesități de bunuri și servicii; veniturile reale totale ale populației ***).

3. **Indicatorii nivelului consumului de bunuri materiale și servicii pe locuitor:** consumul mediu al unor produse alimentare și nealimentare pe locuitor (zahăr, lapte, carne, stofă, mobilă etc.); numărul de elevi și studenți la 10 000 de locuitori; suprafața comercială ce revine la 1 000 de locuitori; numărul locuitorilor ce revin la un medic; suprafața locuibilă pe o familie; numărul spectatorilor la teatre și cinematografe la 1 000 de locuitori etc.

4. **Indicatorii rezultatelor consumului de bunuri și servicii:** durata medie a vieții; accesibilitatea populației la asistența medicală; starea de sănătate a populației; nivelul de instruire generală a populației prin diferite forme de învățămînt etc.

5. **Indicatorii privind condițiile de muncă, de odihnă și dezvoltare multilaterală a membrilor societății:** gradul de ocupare într-o activitate economico-socială utilă; condițiile de odihnă și recreere a oamenilor muncii (durata concediilor, numărul zilelor lucrătoare); dimensiunile timpului liber și modul lui de utilizare în vederea dezvoltării multilaterale a membrilor societății etc.

Ridicarea nivelului de trai — țel suprem al politicii P.C.R.

În socialism, existența proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, dezvoltarea planificată a economiei naționale, aplicarea consecventă a principiilor eticii și echității socialiste, conferă certitudine și permit îmbunătățirea neconținută a condițiilor de trai ale poporului, creșterea nivelului de civilizație și bunăstare, a calității vieții oamenilor muncii.

Preocuparea fundamentală a Partidului Comunist Român, țelul suprem al politicii sale este ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor. Acestui scop îi sînt subordonate toate eforturile societății pentru dezvoltarea și perfecționarea producției socialiste, creșterea avuției naționale a țării, modernizării agriculturii și a celorlalte ramuri ale producției materiale în pas cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Căile concrete prin care se realizează creșterea sistematică

a bunăstării generale, a întregului popor sint: majorarea retribuției personalului în întreprinderi și instituții, sporirea veniturilor țărănimii cooperatiste, creșterea cheltuielilor social-culturale ale statului.

Principala cale de ridicare a nivelului de trai este creșterea retribuției nominale a oamenilor muncii în condițiile stabilității prețurilor. Aceasta, întrucât principiile echității socialiste care stau la baza retribuției, cer ca fiecare om al muncii să primească în funcție de contribuția pe care o aduce la locul său de muncă, la dezvoltarea social-economică a țării. În acest sens se are în vedere, atât realizarea unei apropieri între retribuțiile diferitelor categorii de lucrători, cât și menținerea unei diferențieri corespunzătoare cu caracter stimulator. Astfel, raportul dintre retribuția maximă și minimă a personalului din unitățile de stat, este de aproximativ 6 la 1.

Creșterea retribuției oamenilor muncii depinde de felul cum este gospodărită averea națională, de modul cum se acționează pentru dezvoltarea și perfecționarea proprietății socialiste — singura sursă a progresului economico-social, a întăririi independenței și suveranității naționale, a ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor.

Ca urmare a măsurilor sistematice întreprinse de partidul și statul nostru în vederea creșterii nivelului de trai, la sfârșitul anului 1975, retribuția medie nominală s-a ridicat la 1975 lei, iar retribuția reală a crescut de 3,24 ori față de 1950.

Au crescut în același timp, în mod sistematic și veniturile țărănimii cooperatiste. Astfel, în urma majorării succesive, în prezent venitul lunar garantat reprezintă 1 500 lei în zootehnie și formațiile permanente de irigație, 1 200 lei în legumicultură, viticultură și pomicultură, iar pentru alte culturi și lucrări agricole, s-a ajuns la o retribuție de 40 de lei pe zi lucrată. În felul acesta, veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în C.A.P. și gospodăriile personale pe o persoană activă, au sporit în perioada 1950—1975 de 3,35 ori.

Creșterea retribuției reale și a veniturilor reale în condițiile menținerii indicelui general al prețurilor și tarifulor în limitele planificate, a determinat ridicarea puterii de cumpărare a populației. Volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist a fost în 1975 de 11 ori mai mare decât în 1950, și cu 48,5 la sută față de 1970. Numai în cincinalul 1971—1975, acest volum a întrecut pe cel realizat în întreaga perioadă 1951—1965.

Ridicarea nivelului de trai s-a realizat și ca urmare a sporirii continue a cheltuielilor social-culturale, prin intermediul cărora statul pune la dispoziția populației în mod gratuit bunuri și servicii. S-au creat astfel, premisele satisfacerii în tot mai bune condiții, pentru toți cetățenii, a necesităților de învățămînt, de ocrotire a sănătății, de odihnă, cultură etc. În perioada 1971—1975 cheltuielile social-culturale au fost cu 54 la sută mai mari decât în cincinalul precedent, revenind 7 400 lei pe o familie în 1975.

O influență favorabilă asupra nivelului de trai au și investițiile social-culturale ale statului, destinate construcției de locuințe, de școli, creșe, grădinițe, spitale, institute de cultură și artă etc. În perioada 1971—1975, s-au realizat din fondurile și cu sprijinul statului, 512 000 apartamente și aproximativ 240 000 case în regie proprie, din fondurile populației. S-a lărgit și îmbunătățit rețeaua instituțiilor social-culturale și de ocrotire a sănătății publice. S-a generalizat învățămîntul de 10 ani: la sfârșitul anului 1975 peste 68 la sută din numărul copiilor au fost înscriși în grădinițe, ponderea elevilor și a studenților în totalul populației fiind de 20 la sută; fiecare al 5-lea locuitor al țării este cuprins într-o formă de învățămînt. Drept rezultat al acestor măsuri, pe ansamblu, veniturile reale totale ale populației au sporit față de 1970 cu 46 la sută, respectiv cu 74 miliarde lei.

Volumul serviciilor prestate populației prin unitățile socialiste a fost, în anul 1975, cu 68,6 la sută mai mare decât în 1970. Un ritm de dezvoltare mai rapid au înregistrat mai ales prestațiile de servicii privind nevoile populației de îmbrăcăminte și încălțăminte, de mobilă, bunuri de folosință îndelungată, serviciile de gospodărire comunală și cele legate de activitatea turistică.

Pe măsura creșterii nevoilor, s-au produs modificări esențiale în structura consumului populației, atât la orașe, cât și la sate. A sporit ponderea consumului bunurilor de folosință îndelungată și a serviciilor cu caracter social-cultural, concomitent cu diversificarea și îmbunătățirea calității tuturor bunurilor și serviciilor destinate populației. În structura consumului alimentară a crescut ponderea alimentelor cu valoare nutritivă ridicată. Populația a primit pentru consum în cursul cincinalului 1971—1975 mai mult cu aproape 1 300 000 tone carne

decît în perioada 1966—1970, cu 27 270 000 hectolitri de lapte, cu aproape 500 000 tone zahăr, cu circa 140 000 tone ulei, cu peste 6 miliarde ouă, legume cu aproape 2 300 000 tone. În aceeași perioadă, s-au vîndut cu peste 500 000 mai multe televizoare, peste 300 000 frigidere, 425 000 bucăți aparate de radio și alte produse industriale.

Ridicarea nivelului de trai material și cultural se reflectă în mărirea duratei medii de viață a populației de la 42 de ani în 1932, la aproape 70 de ani în prezent.

Ca urmare a continuării ferme a politicii de industrializare, de dezvoltare puternică a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, de creștere a produsului social și veniului național, în actualul cincinal se va înfăptui un vast program de ridicare a nivelului de trai material și cultural al poporului. Pentru anul 1980, se prevede ca retribuția medie nominală să fie de circa 2 400 lei, cu 24—26 la sută mai mare față de 1975. Retribuția reală va spori cu 18—20 la sută, iar veniturile reale ale țărănimii, cu 20—25 la sută. Prin creșterea mai rapidă a veniturilor reale ale țărănimii, se va asigura apropierea între veniturile țărănimii și retribuția reală a oamenilor muncii de la orașe. Volumul mărfurilor vîndute prin comerțul socialist va spori cu 40—45 la sută, iar prestațiile de servicii vor crește într-un ritm mediu anual de 10—11 la sută, acordîndu-se prioritate prestațiilor pentru construcții și reparații, gospodărie comunală și nevoi casnice. În condițiile creșterii susținute a veniturilor oamenilor muncii se va trece la reducerea treptată a săptămîinii de lucru.

Cheltuielile social-culturale ale statului vor crește cu peste 50 la sută, ajungînd în anul 1980 la circa 11 000 lei pe o familie.

În această perioadă se vor construi din fondurile statului, 815 000 apartamente, iar populația își va construi, în regie proprie, circa 300 000 locuințe noi. În același timp, se va asigura lărgirea bazei materiale a învățămîntului, științei și culturii, a ocrotirii sănătății.

Veniturile reale totale ale oamenilor muncii vor crește în această perioadă cu circa 37 la sută, iar pe locuitor cu 30 la sută.

În deceniul 1981—1990, potrivit prognozei privind evoluția economico-socială a României, poporul nostru se va bucura de un nivel de bunăstare tot mai ridicat. Astfel, în 1990 veniturile reale pe locuitor urmează să crească de 3—3,5 ori față de 1970. Se va asigura îmbunătățirea consumului alimentară pe baza normelor fiziologice optime, satisfacerea în bune condiții a necesităților de îmbrăcăminte și încălțăminte, atingerea unui înalt grad de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată, extinderea serviciilor. În această perioadă se prevede construirea a circa 2,5 milioane apartamente, ceea ce va însemna rezolvarea problemei locuințelor. Sistematizarea teritoriului, a orașelor și comunelor, crearea unei rețele de noi centre urbane care să contribuie la ridicarea nivelului de civilizație al zonelor rurale înconjurătoare, diversificarea activității economico-sociale în mediul rural vor asigura omogenizarea condițiilor de trai ale întregii populații, de înlăturare treptată a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat. Fondurile sociale de consum vor reprezenta 30—32 la sută din totalul veniturilor populației. Pe această bază se va accentua procesul de implementare a principiului repartității socialiste după muncă, cu principiul repartității comuniste de satisfacere deplină a necesităților raționale de viață ale oamenilor.

Succesele obținute pînă în prezent și cele pe care le presupune înfăptuirea obiectivelor Congresului al XI-lea, demonstrează că putere că țelul suprem al politicii P.C.R. este făurirea bunăstării și fericirii celor ce muncesc, ridicarea nivelului de civilizație a întregului popor, asigurarea condițiilor pentru dezvoltarea liberă a omului, pentru manifestarea plenară a personalității sale, a capacităților și aptitudinilor lui, în slujba progresului general al societății, al patriei.

C. N. GOGONEAȚA
C. C. POPESCU

*) Volumul de bunuri materiale și servicii care pot fi obținute pe baza retribuției nominale.

**) Cantitatea de bunuri și servicii folosite de către o persoană activă ce lucrează în agricultură pentru satisfacerea nevoilor de consum.

***) Totalitatea bunurilor materiale și serviciilor pe care populația le obține în schimbul veniturilor provenite din muncă și în mod gratuit.

PENTRU UN NOU SISTEM DE VALORI ȘI UN MODEL RAȚIONAL ȘI ECHITABIL DE CONSUM

VIAȚA ECONOMICĂ înregistrează în zilele noastre schimbări atât de profunde și rapide încât oferă cercetătorului o masă de informații susceptibile să pună în cauză unele concepte și teze economice. Partidul Comunist Român este permanent preocupat de urmărirea și înțelegerea spiritului vremii noastre, a particularităților evoluției economico-sociale. În Expunerea la Congresul educației politice și al culturii socialiste secretarul general al partidului nostru a întreprins o amplă și temeinică analiză a fenomenelor din lumea contemporană și a relevat tendințele și semnificațiile noi, aducând prin aceasta o contribuție creatoare la dezvoltarea marxism-leninismului. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat cu tărie faptul că „o sarcină importantă a activității noastre ideologice este intensificarea studierii diferitelor fenomene și schimbări ce se produc permanent, atât în societatea socialistă românească, cât și în dezvoltarea lumii contemporane”¹⁾. Asistăm la o intensă efervescență creatoare, la eforturi de conceptualizare, de definire și redefinire a unor noțiuni, criterii, principii de relații dintre oameni și state etc., etc. Niciodată lumea nu a fost atât de complexă și diversă și dezvoltarea economică a statelor atât de interdependentă ca în zilele noastre și tocmai de aceea a apărut mai imperioasă decât oricând necesitatea găsirii unor soluții de instaurare a unei noi ordini economice și politice internaționale, a unor soluții de atragere a tuturor statelor pe calea progresului economic și social.

Această problemă impusă de cerințele practice ale vieții contemporane constituie o adevărată bază a eforturilor de conceptualizare, de imaginare a unor modalități, strategii, tactici de înfăptuire a unei organizări echitabile și raționale a relațiilor interstatuale. Importanța diagnosticului ordinii actuale pentru cunoaștere și acțiune este în general recunoscută, după cum începe să fie general recunoscut și faptul că ordinea actuală nu mai corespunde condițiilor și realităților noi. Esențială apare acum stimularea căutării de soluții, de variante multiple, pe baza cărora să se poată fundamenta și optimiza deciziile.

Pe fundalul preocupărilor pentru găsirea unor soluții de așezare a relațiilor economice interstatuale pe baza unor principii echitabile în scopul instaurării unor relații de înțelegere, pace, colaborare și raționalitate apare necesitatea relevării particularităților lumii contemporane în cadrul căreia se intersectează valori și moduri de viață contradictorii.

Dificultățile de adaptare a omenirii în ansamblul său la cerințele viitorului, necesitatea schimbării unor mentalități profund înrădăcinate, a unor tipuri de strategii economice moștenite din secolele trecute, a unor tipuri de tehnică sau a unor modalități de utilizare a ei, necesitatea modificării unor tipuri de organizare economică, implicațiile sociale și de civilizație ale fenomenelor economice, consecințele unei false percepții a timpului și spațiului asupra proceselor economice și multe alte dificile și complicate probleme se cer descifrate pentru a se putea astfel avansa cit mai multe idei-soluții

cu implicații practice în viața omenirii. Vom prezenta câteva reflexii asupra evoluției activității productive a oamenilor și a nevoilor lor de consum.

Finalitatea însăși a fenomenelor economice, factorul determinant al producției este nevoia de consum a omului. În societatea socialistă finalitatea întregii activități economico-sociale este satisfacerea cerințelor materiale și spirituale ale întregului popor.

Satisfacerea cerințelor de trai ale oamenilor este o problemă — obiect de cercetare pe plan mondial. Preocuparea pentru această problemă a fost determinată de mai mulți factori: imposul societății de consum, existența unor uriașe decalaje între nivelul de satisfacere a cerințelor de trai ale oamenilor, atât în țările capitaliste cât mai ales între acestea și țările în curs de dezvoltare, fosta colonii, necesitatea imperioasă a lichidării subdezvoltării cu cortegiul nefastelor consecințe ce decurg din subalimentație, analfabetism etc.

Desigur că cerințele de trai ale oamenilor diferă în funcție de timp și de loc, de condițiile istorice geografice, de gradul de dezvoltare al forțelor de producție, al organizării și instruirii, de tradiții și obiceiuri, mentalități, moravuri, particularități etc. N. Georgescu Roegen, în „La science économique — ses problèmes et ses difficultés”, Denoël — Paris 1970, p. 33, arată că „Ceea ce face din «nevoie» în concept dialectic este că mijloacele de a satisface o nevoie pot să se schimbe cu epoca și locul; specia umană s-ar fi stins de mult dacă nevoile noastre ar fi fost la fel de rigide ca un număr”.

O interesantă abordare a acestor probleme au întreprins John Mc Hale și Magda Cordell Mc Hale în lucrarea „Cerințele umane, aprovizionarea echilibrată și alte limite. Un cadru de gândire în jurul problemelor la care se poate aștepta planeta”. Tabelele prezintă substanțele nutritive necesare traiului, cele referitoare la nivelul minim, satisfăcător și maxim al acestor nevoi în diverse zone ale planetei și altele contribuie la o mai realistă apreciere a fenomenelor economice caracteristice contemporaneității și stimulează căutarea unor soluții pentru viitor.

Fără conceptele de activitate orientată spre un anumit scop și de satisfacere a cerințelor vieții nu poate fi analizată lumea economică. Dar problemele activității economice orientate spre satisfacerea nevoilor, a trebuințelor vieții se cer abordate într-o concepție sistemică, și cu un orizont prospectivist. În această optică putem sesiza faptul că economia orientată exclusiv spre stimularea consumului a condus la apariția unor false nevoi, la imensă risipă de resurse de materiale și energie, la adâncirea decalajelor economice, la acumularea de uriașe bogății în unele țări și la sărăcie extremă în multe altele.

Considerarea „economiei ca mijloc” și a „omului ca scop” con-

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient al societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului în România prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste, Editura politică 1976, pag. 65.

duce la necesitatea unui nou tip de creștere economică în măsură să modifice actualele concepții, atitudini, deprinderi de producție și de consum, un tip căruia să-i corespundă un nou sistem de valori și un model rațional și echitabil de consum.

Apare necesară o viziune realistă asupra raporturilor dintre om și natură, asupra relațiilor ce se creează în procesul acțiunii omului asupra naturii — cu mijloacele tehnice de care dispune — pentru a obține de la natură substanțele și energiile de care are nevoie. Elucidarea fondului problemei, a sferei de situare a raporturilor dintre om și natură cu ajutorul tehnicii și a relațiilor de producție dintre oameni, este de natură să contribuie, fără îndoială, la evaluarea riguroasă a limitelor posibilității omului de a acționa asupra naturii. Problemele impactului tehnologic asupra vieții individului, a societății, a mediului geografic etc. nu pot fi abordate fragmentar, cu mijloacele uneia sau alteia din disciplinele tehnice, economice, sociale. Se concentrează aici importante probleme de natură economică, tehnică și desigur filozofică și politică.

Ce a determinat actuala orientare a tehnicii

SAR PUTEA FORMULA întrebarea: Oare nu cumva însăși orientarea tehnologiei, a cercetărilor științifice, și mai ales a modului de folosire a lor este sursa multora din dificultățile cu care ne confruntăm azi? Teoriile referitoare la revoluția tehnico-științifică, la rolul ei, pozițiile optimiste și cele pesimiste referitoare la aceasta iau în considerare numai relația dintre om și tehnică. Dar problemele se înscriu în cadrul raportului dintre om și mediu prin intermediul tehnicii, în cadrul general al societății, subestimarea oricăruia dintre aceste elemente generând prejudicii unei cunoașteri complexe, de fond a problemelor. Impactul tehnologiei asupra vieții omului și a societății pe diferitele trepte de dezvoltare socială are o importanță excepțională. Este de aceea necesar să se țină seama că progresul tehnologic a avut loc nu în mod general și abstract ci în anumite condiții concrete de muncă și de viață a oamenilor din anumite zone ale globului în care existau anumite deprinderi practice de muncă, de trai, anumite obiceiuri alimentare condiționate de particularități ale mediului fizic, istoric, și de asemenea de natura orânduirii sociale.

Tehnica a constituit un mijloc prin intermediul căruia omul a acționat pentru a-și însuși mai mult din elementele și forțele naturii. Perfecționările tehnologice au urmărit creșterea performanțelor umane în ce privește subordonarea forțelor naturii, extragerea de substanțe și materii de care avea nevoie, ș.a. Tehnica era considerată — și concepută — ca un mijloc de atingere a scopurilor dominante asupra naturii, privită la rândul ei ca o sursă inepuizabilă de resurse la dispoziția omului. Tehnica și progresele ei au fost de aceea orientate preponderent spre economisirea efortului uman și obținerea unor cantități cât mai mari de produse într-un timp cât mai scurt.

Perfecționările tehnologice orientate exclusiv spre realizarea profitului capitalist maxim au condus la realizarea unui circuit economic linear (în sensul transformării materiilor prime în produse și deșeuri) conceput în afara legilor naturii; aceasta — după cum bine se știe — a determinat o enormă risipă de materii prime și afectarea mediului generând crize multiple — de resurse naturale și energetice, poluarea mediului, urbanizare anarhică etc., etc.

Goana după hidrocarburi ieftine, pentru asigurarea de profituri mari, a determinat în domeniul extracției exploatarea numai în proporție de circa 30% a substanțelor din zăcămint, iar în domeniul randamentului (fie în motoare pentru automobile, avioane, locomotive fie în termocentrale) utilizarea numai a 25%—40% din puterea calorică. O altă orientare a perfecționării tehnologiilor de extracție și exploatare ar fi putut asigura dublarea eficienței utilizării numai prin sporirea cu încă 20—30 de procente a randamentelor.

În aceeași goană după profitul maxim s-a ajuns la orientarea nefastă a tehnicii. Bunăoară, primele fibre sintetice se dovedeau a fi aproape inuzabile. Atunci au fost făcute investiții serioase pentru găsirea unor soluții de degradare în termen scurt a produselor. Ca urmare au crescut cererea, producția, consumul, profiturile. Procesul a fost folosit și în multe alte domenii. Materiile prime transformate în mărfuri ajung după o scurtă folosință să fie aruncate, transformate în deșeuri.

Reflectind asupra cauzelor fundamentale ale actualei crize de materii prime și energie putem ajunge la concluzia că aceasta trebuie considerată mai degrabă consecință a unor greșeli ce își au izvoarele în sistemul de dezvoltare a economiei capitaliste, care a orientat eronat progresul tehnic. În primul rând e vorba de consecințele unei politici economice pe termen scurt, dictată de obținerea unui profit cât mai mare și mai rapid și în al doilea rând de ignorarea consecințelor orientării și extinderii tehnologiilor asupra utilizării resurselor, a urbanizării, a echilibrelor ecologice, etc., etc.

Posibilitatea epuizării resurselor se cere a fi considerată în mod nuanțat, în funcție de proprietățile fizice și chimice ale acestora. Materiile energetice — cărbunele, petrolul, gazele sint epuizabile pentru că prin ardere sau prelucrare (petrochimie, carbochimie) molecula originală este modificată. Epuizarea acestor materii energetice este posibilă, însă la calcularea datei exacte e necesar să se țină seama de posibilitățile de îmbunătățire a tehnologiei de extracție și a celei de exploatare (dublarea randamentelor). Dar acestea nu sînt nici singurele și nici cele mai abundente resurse energetice ale globului. Energia solară, eoliană, a marelui, geotermică etc. constituie resurse practic inepuizabile a căror folosire judicioasă abia începe să preocupe cercetarea tehnico-științifică.

În ceea ce privește metalele (cu excepția celor radioactive) nu se poate practic vorbi de o epuizare a lor. Prin folosire se degradează un oarecare procent din substanța propriu-zisă, dar cea mai mare parte poate fi refolosită. Dealtfel în unele țări — S.U.A., Japonia — s-a ajuns la refolosirea deșeurilor metalice în proporție de 50% până la 90%.

Problemele reutilizării deșeurilor preocupă din ce în ce mai mult omenirea datorită accentuării gradului de poluare a naturii. Ele trebuie considerate atât prin prisma preocupării pentru evitarea poluării cât și prin aceea a necesității de a se utiliza și reutiliza rațional și integral toate substanțele luate din natură, a necesității de a evita risipa.

Dar dacă ceva este mai vital decît materiile energetice pentru omenire, aceasta este alimentația. Și în această privință lumea de azi e caracterizată prin aspecte deosebit de contradictorii. O parte încă mică a populației globului are asigurat necesarul de produse alimentare (îndeosebi proteinele necesare), în timp ce majoritatea zdrobitoare a populației unor țări în curs de dezvoltare suferă de subnutriție cronică. Nici orientarea producției de resurse alimentare nu este rațională. Se apreciază că numai 10% din produsele vegetale comestibile sînt azi utilizate iar din resursele oceanului abia cîteva procente sînt folosite pentru hrana omenirii. Dezvoltarea unor tehnici de producție agricolă adecvate diverselor zone ale globului și intensificarea exploatarei resurselor vegetale și mai ales animale ale oceanului planetar ar putea asigura satisfacerea integrală a cerințelor populației în continuă creștere.

Printre pericolele ce pîndesc viitorul omenirii se cer amintite capacitatea omului de a manevra forțele ale naturii cu mare potențial distructiv, și acumularea de armamente atomice, chimice, biologice în stare să ducă la însăși dispariția speței umane. Utilizarea în scopuri pașnice a noutăților tehnologice din domeniul militar ar asigura posibilități multiple de atenuare a decolajelor de dezvoltare economică dintre state. Dealtfel mulți cercetători încep să releve faptul că este mai mare pericolul de a distruge omenirea prin arme nucleare decît amenințarea cu pretinsa posibilitate de epuizare a resurselor energetice sau alimentare.

Dificultățile actuale provin nu atât din imposibilitatea Terrei de a oferi resurse energetice, minerale sau alimentare, cât din faptul că s-a perpetuat și extins o întreagă strategie economică unilaterală și nerațională moștenită din secolele trecute.

O adevărată mutație în obiceiurile oamenilor, în orientarea tehnicii și economiei

GĂSIREA UNOR SOLUȚII de concepere rațională a proceselor de producție, astfel încât să asigure valorificarea integrală a substanțelor și energiei, să conducă la realizarea de produse trainice, durabile și funcționale care să poată fi perfecționate, utilizate sau reutilizate cât mai mult posibil și care să evite risipa și degradarea mediului natural, apare, asadar, ca o cerință imperioasă a zilelor noastre.

Tot mai mulți cercetători¹⁾ ai acestor probleme au ajuns la concluzia că procesele de producție moderne duc la acumularea de deșeurii, de reziduuri ce nu-și găsesc utilizarea și modifică negativ balanța raporturilor dintre om și mediu, că acestea sînt un rezultat direct al organizării lineare a producției.

În prezent procesele de producție sînt de regulă lineare, deschise și univoce — ele asigură prelucrarea unei anumite cantități (uneori infime) din materia primă și transformarea ei în produs (cu viață cit mai scurtă) și în deșeurii. Deșeurile (părți din materia primă neutilizată în procesul productiv) sau produsele folosite dar care ajung repede să fie considerate deșeurii sînt apreciate în mod greșit ca lipsite de valoare de întrebuințare și lăsate să se aglomereze în mediul ambiant. Dovada posibilităților de recuperare a acestora a fost făcută teoretic și experimentată în practică în tot mai multe țări. Dar investițiile necesare reutilizării deșeurilor sînt considerate, de cele mai multe ori, drept cheltuieli pentru ecologia care nu ar avea efecte economice. Optica este dăunătoare întrucît substanța materială sau energetică irosită azi în procesele de producție eronat orientate, de tipul actual de tehnică poate fi transformată în produse utile și energii recuperate importante.

Pornind de la concepția materialist-dialectică despre om, natură și societate, politica partidului nostru despre obiectivele și finalitatea creșterii economice, umanismul și realismul conceptului românesc de societate socialistă multilateral dezvoltată include o apreciere obiectivă a rolului progresului tehnicii orientat spre slujirea finalității umane — a satisfacerii cerințelor materiale și spirituale de trai, în condițiile prezervării mediului natural al țării. Adoptarea de principii de raționalitate economică (în accepțiunea noastră adevăratul sens al raționalității economice este determinat de finalitatea sa umană) și totodată de principii ecologice concepute mai larg, în organizarea proceselor de producție ar putea asigura trecerea la o producție de un tip nou lipsită de deșeurii și de poluare. Un atare model ar putea urma exemplul naturii unde nu apar deșeurii sau poluare și în cadrul ciclului căruia nimic nu se pierde ci totul se transformă. Natura dispune de mecanisme de autoreglare, a căror funcționare ar putea inspira și conceperea unor mecanisme de autoreglare a proceselor tehnologice și de producție.

Reflectarea asupra unor posibile modalități de concepere a proceselor de producție ciclice ar putea conduce la imaginarea unor soluții multiple și variate de realizare a platformelor industriale de care se preocupă cu asiduitate partidul și statul nostru în prezent.

Orientarea de un tip nou, rațional a ciclului productiv ar putea crea :

1) posibilități tehnice de prelucrare multilaterală și integrată a tuturor materiilor și substanțelor cuprinse în materia primă și materialele utilizate în procesul productiv ;

2) condiții pentru valorificarea superioară a resurselor, reutilizarea materiilor și energiei, evitarea oricăror pierderi de substanță și energie, evitarea poluării.

3) condiții și perspective de sporire a duratei de utilizare a utilajelor (prin întreținerea lor exemplară) și totodată perfecționarea și ameliorarea parametrilor lor tehnico-funcționali. De asemenea, în societate se pot găsi și alte soluții de utilizare a unor tehnici uzate moral decît casarea și tratarea lor drept fier vechi ;

4) posibilități de modificare a atitudinilor față de valoarea de întrebuințare a produselor de consum, față de calitățile lor de durabilitate, funcționalitate, conducînd la realizarea de produse cu șanse de utilizare mai mari, cu posibilități de întreținere, reparare, modernizare multiple ;

5) condiții de sporire în ritm mai accelerat a avuției naționale și înlăturarea decalajelor ce ne despart de statele industriale dezvoltate.

Araumentele pentru necesitatea unei atari orientări a proceselor productive decurg din :

a) interesul suprem al omînirii în ansamblul ei de a-și desfășura activitatea într-un mediu prielnic de viață ;

b) interesul de a utiliza chibzuit resursele, de a le refolosi, de a evita risipa, pierderile de orice fel și poluarea mediului ;

c) posibilitatea tehnicii de a se orienta spre prelucrarea multilaterală și integrală a tuturor substanțelor și energiilor ;

d) posibilitatea tehnicii de a contribui la sporirea resurselor alimentare ale omînirii și de a asigura atenuarea decalajelor economice.

Evident că în acest sens apar necesare teorii și strategii de orientare și folosire cu finalitate socială a tehnicii ; apar asadar probleme de ordin conceptual de relevare a finalităților creșterii și ale progresului tehnicii în condițiile contemporane ; necesitatea elucidării conceptului de calitate a vieții sau de satisfacere a cerințelor de trai umane ; apar probleme de ordin ideologic, politic, social și în același timp cu implicații strict economice.

O aprofundare și chiar revedere a conținutului unor concepte economice, rolul industrializării și al tipurilor de progres tehnic, limitele specializării pe produse sau subansamble, dimensiunea și funcțiile unor produse, criteriile de calitate, durabilitate, funcționalitate, estetica produselor etc., etc. sînt numai cîteva din aspectele ce pot fi reevaluate pentru a face mai eficientă funcția orientativă a științelor economice în domeniul fundamentării și optimizării deciziilor economice.

Implicațiile pe care le are faptul că natura este atît de diversă și că omul nu poate să o omogenizeze nu au fost încă suficient aprofundate de științele economice. Acumularea unor schimbări cantitative se reflectă pînă la urmă în mutații calitative, cu efecte în timp care pot fi foarte grave. Circuitul materiei, al apei au legile lor implacabile care permit o gamă de oscilații, abateri și deviații strict limitată. A ști în ce direcții și pînă unde ne putem permite să folosim forța tehnicii în acțiunea asupra naturii e poate una din cele mai importante probleme ale zilelor noastre.

Omul are — cum se știe —tendința de a exagera și simplifica. Progresele tehnice pot avea reversul lor, adîncirea specializării poate duce la aprofundarea cunoștințelor în anumite domenii dar ridică și bariere între discipline, îngreunează comunicarea cunoștințelor dintr-un domeniu specializat în altul și, mai ales, formarea unei viziuni globale asupra fenomenelor complexe ale vieții și perspectivei lor speței umane, a locului și rolului omului în societatea contemporană.

Tehnica și cunoașterea nu sînt simple exerciții în sine, ele devin instrumente de ameliorare a vieții oamenilor și a societății în general, dar și de perturbare a legăturilor dintre om și natură și a celor dintre colectivitățile omenești.

În ce scop folosim tehnica și progresele ei, cit și în ce direcții o orientăm, cit și cum putem acționa cu mijloacele tehnice asupra mediului pentru a crea o ambianță favorabilă progresului speței umane în general, iată probleme la care se cuvine a reflecta mai îndelung.

Societatea socialistă prin finalitatea și mecanismul ei permite găsirea unor posibilități de rezolvare mai bună a acestor probleme. Pe baza principiilor politicii economice românești vom încerca să prezentăm ulterior o ipoteză de concepere a unui tip de organizare a proceselor de producție care să asigure transformarea și utilizarea integrală a materiei și energiei și evitarea oricărei poluări, model care caută să răspundă acestor exigențe.

dr. Maria D. POPESCU

¹⁾ Bertrand de Jouvenel „Marx și natura” în *Analyse et Prévision* nr. 3/III/1974 ; N. Georgescu Roșca opera citată : Pierre Uri „L'Europe se gâsile remise en question des données, des idées, des politiques” Librairie Hachette 1973 ; N. N. Constantinescu în *Revista economică* nr. 9/1976 ; Sergiu Tamaș în *Revista economică* nr. 20/1974 etc., etc.

DEMOCRAȚIE — ECONOMIE — CULTURĂ

IN VASTA ACTIVITATE CREATOARE pe care întregul nostru popor o desfășoară sub conducerea Partidului Comunist Român, recentul Congres al educației politice și culturii socialiste se înscrie ca un eveniment cu semnificații deosebit de profunde și de lungă perspectivă. Situiind omul în centrul întregii sale preocupări, Congresul a examinat multilateral problematica afirmării și dezvoltării personalității umane nu în sine, izolat, abstract, ci în cadrul întregului ansamblu — raporturi dintre individ și colectivitate, ca parte integrantă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și în...

Strategia făuririi omului nou și a creșterii rolului maselor în înaintarea spre comunism își găsește o amplă argumentare în expunerea secretarului general al partidului la Congresul educației politice și culturii socialiste. Ea pornește de la concepția materialismului dialectic și istoric conform căreia dezvoltarea forțelor de producție, condițiile existenței materiale determină atât caracterul relațiilor de producție, al muncii, al modului de producție, cât și concepțiile politice și filozofice, nivelul gândirii și conștiinței oamenilor, activitatea lor creatoare, progresul general al societății umane. Totodată, se are în vedere că ideile, nivelul de cunoaștere și cultură, gradul de dezvoltare a conștiinței reprezintă o puternică forță materială în transformarea revoluționară a societății, în asigurarea progresului general al societății, că largirea continuă a orizontului de cunoaștere, înțelegerea legităților dezvoltării sociale, ridicarea nivelului politic și cultural al oamenilor exercită o puternică influență dinamizatoare asupra dezvoltării forțelor de producție și condițiilor de viață în general.

Întreaga activitate politică, educativă, de formare și instruire a omului nou se constituie, în acest context, ca o coordonată de maximă însemnătate a înaintării țării spre noi trepte de civilizație. Ea are în vedere că masele, oamenii muncii sunt factorul fundamental al mersului înainte al societății. „Mai presus de orice bogăție, subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, există una care nu poate fi comparată cu nimic. Această bogăție este poporul. El este, de fapt, făuritorul tuturor bogățiilor, al tuturor cuceririlor științei, al dezvoltării materiale”.

În acest context, direcțiile, orientările stabilite de recentul Congres pentru dezvoltarea culturii socialiste, ridicarea nivelului de pregătire politică și competență profesională a celor ce muncesc, perfecționarea continuă a cadrului de participare a maselor la conducerea vieții sociale concretizează și dezvoltă aprecierea cuprinsă în Programul P.C.R. după care „numai pe calea ridicării conștiinței ecărui membru al societății, a perfecționării participării și răspunderii personale față de interesele generale ale colectivității se va ajunge la realizarea formei superioare, comuniste a conducerii societății de către mase, la făurirea de către popor a istoriei, corespunderii propriei sale voințe”.

Documentele Congresului educației politice și culturii socialiste insistă în mod deosebit asupra necesității înarmării constructorilor socialismului cu cele mai avansate cuceriri ale genului uman, cu cunoașterea legilor obiective ale dezvoltării sociale pentru ca oamenii muncii, conduși de partid, să poată acționa în cunoștință de cauză pentru transformarea naturii și a societății, să fie cu adevărat stăpâni pe soarta lor. Întemeindu-se nemijlocit pe munca creatoare a membrilor săi, societatea socialistă ridică la mare înălțime rolul muncii ca factor determinant al formării și domeniului de manifestare a conștiinței socialiste, ca unică sursă a sporirii avuției naționale și înfloririi patriei. Congresul a reliefat rolul maselor, răspunderea întregii societăți în educarea socialistă a celor ce muncesc, în progresul culturii noi.

Umanizarea modului de organizare generală a societății

EXPRESIE A FAPTULUI că oamenii muncii — organizati și conduși de partidul lor revoluționar — dețin puterea politică, sint proprietari — de tip socialist — ai mijloacelor de producție și bogățiilor

țării și își făuresc în mod conștient, sub conducerea partidului, viitorul socialist și comunist în concordanță cu interesele și năzuințele lor vitale, democrația socialistă reprezintă o necesitate intrinsecă a organizării, funcționării și dezvoltării noii orinduirii. Întruchipind comunitatea intereselor fundamentale și a relațiilor de alianță și strânsă colaborare dintre clasele și grupurile sociale existente în țara noastră, a unității tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, democrația socialistă în ansamblu și cea economică în special se impun ca cerințe obiective și modalități esențiale de organizare, stimulare și impulsioneare a creației istorice a poporului în realizarea idealului comunist. Ea reprezintă forma adecvată de funcționare și conducere a vieții sociale astfel încât aceasta să ducă la ceea ce K. Marx numea umanizarea relațiilor dintre individ și societate, umanizarea modului de organizare generală a societății, la realizarea unui asemenea sistem de relații în care toți membrii societății să-și poată pune în valoare potențele umane, să permită „apropierea reală a esenței umane de către om și pentru om”.

Democrația socialistă nu este un dat automat al istoriei și nici o entitate cu existență independentă de condițiile și viața societății. Dimpotrivă, ea se afirmă și se dezvoltă — ca un ansamblu complex de relații și valori profund umane, de instituții, reglementări și modalități proprii de funcționare a noii orinduirii — ca rezultat al acțiunii conștiente a partidului, este și ea opera de creație a forțelor înaintate ale societății; poartă amprenta tradițiilor, maturității și experienței politice a clasei muncitoare și celorlalte categorii de oameni ai muncii, a întregului popor. Constituind cadrul necesar adecvat al edificării noii orinduirii, democrația socialistă este, totodată, condiționată în afirmarea sa de nivelul dobândit al producției de bunuri materiale și spirituale, experiența și conștiința maselor, de nivelul de instruire și competență, de calitatea și eficiența muncii instituțiilor ce-i sint proprii, de rolul acestora în viața socială. Dezvoltarea ei se realizează în indiscutabilă legătură cu perfecționarea întregului ansamblu al relațiilor sociale, cu ridicarea economică și socială a tuturor județelor și localităților, cu valorificarea judicioasă a resurselor umane și materiale ale țării.

Esența relațiilor proprii socialismului

EXPERIENȚA ROMÂNIEI constituie, în această privință, o strălucită confirmare a adevărului că superioritatea și forța democrației noi tin nu de aspectele formale, ci de însăși esența relațiilor proprii socialismului. Cuprinzând în desfășurarea lor toate laturile vieții sociale, societatea în întregul său, transformările înfăptuite — sub conducerea Partidului Comunist Român — în onii revoluției și construcției socialiste în România au dat țării un nou tip de sistem social, caracterizat — atât pe ansamblu, cât și la nivelul multipelilor sale componente — prin relații și structuri socialiste. Dintr-o țară cu un pronunțat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, România a devenit o țară industrial-agrară, cu o industrie socialistă puternică, caracterizată printr-un înalt dinamism, și cu o agricultură socialistă aflată în plin proces de modernizare. S-a extins și perfecționat învățământul de toate gradele. S-au dezvoltat știința, literatura, arta, toate domeniile culturii. În centrul întregii activități revoluționare a partidului se află permanent bunăstarea și fericirea poporului, împlinirea personalității umane. O însemnătate de prim ordin o are preocuparea constantă pentru realizarea principiului eticii și echității socialiste. Poporul — deținător suveran al puterii — a căpătat posibilitatea de a-și valorifica din plin — în concordanță cu interesele și năzuințele sale — capacitățile de creație, resursele de care dispune. S-au creat condiții calitativ noi pentru ca cei ce muncesc să beneficieze cu adevărat de roadele muncii lor, să se bucure de drepturi și libertăți garantate material, să participe activ la înfăptuirea idealului comunist în patria noastră.

Exponent conștient al cerințelor și legităților noii societăți, partidul comunist direcționează, organizează și conduce dezvoltarea societății în ansamblu, ca și toate componentele acesteia, urmărind consecvent creșterea rolului clasei muncitoare în societate, întărirea alianței muncitorești-țăranesti și a colaborării strinse cu intelec-

tualitate, unirea traică a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. Prin întreaga sa activitate, partidul sudează unitatea socialistă, integrează întreg ansamblul relațiilor sociale, dându-le, astfel, posibilitatea celor ce muncesc să acționeze plenar pentru realizarea viitorului comunist. **Încrederea nelimitată în capacitățile de creație ale clasei muncitoare, ale poporului reprezintă o caracteristică fundamentală a concepției Partidului Comunist Român cu privire la exercitarea rolului său conducător în această operă complexă.**

În această perspectivă largă se înscrie acțiunea fermă, statornică a Partidului Comunist Român, caracteristică mai ales perioadei de după Congresul al IX-lea, pentru asigurarea cadrului organizatoric cel mai corespunzător în vederea participării oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a întregii societăți; preocuparea sa pentru dezvoltarea continuă a formelor democratice de conlucrare a partidului cu masele largi, pentru dezbateră publică a liniei politice interne și externe. Uriașă forță mobilizatoare a Programului partidului, carta ideologică și politică fundamentală a partidului nostru, ca și a tuturor documentelor și hotărârilor Congresului al XI-lea, a celor adoptate de Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orașenești și comunale rezidă, între altele, în faptul că ele sintetizează gândirea creatoare a partidului, înțelepciunea poporului, concluziile ce se desprind din întreaga experiență a lăurii vieții noi și a dezvoltării sociale contemporane.

Depart de gindul că problematica democrației socialiste ar putea fi epuizată de **deținerea puterii** — politice și economice — de către cei ce muncesc, în teoria și practica Partidului Comunist Român au căpătat un loc deosebit, mai ales după Congresul al IX-lea, preocuparea pentru **făurirea și perfecționarea cadrului adevărat funcționării democratice a societății, pentru instituționalizarea formelor și modalităților menite să asigure participarea reală și eficientă a oamenilor muncii la conducerea vieții sociale.** S-a acționat și se acționează ferm pentru perfecționarea continuă a **centralismului democratic**, pentru imbinarea armonioasă a conducerii unitare — pe baza planului național unic — a vieții economico-sociale, cu autonomia și inițiativa consiliilor populare județene, orașenești și comunale, a întreprinderilor economice și a celorlalte unități socialiste. A fost generalizat **principiul conducerii și muncii colective.** Au fost adoptate importante măsuri pentru **perfecționarea activității organelor și aparatului de stat, pentru așezarea întregii activități economico-sociale pe bază de norme legale, pentru organizarea conducerii științifice a vieții sociale a țării.**

Strategia partidului de dezvoltare a democrației socialiste cuprinde într-o viziune integratoare atât domeniul politico-juridic, activitatea statului și instituțiilor sale, cât și domeniul vieții economice și sociale, domeniul culturii și învățămîntului, al educației, al vieții spirituale a societății. O trăsătură esențială a acestei orientări rezidă în faptul că ea angajează larg și tot mai eficient sfera hotărâtoare a vieții sociale — domeniul producerii bunurilor materiale și spirituale.

Dialogul cu masele cele mai largi, practicat sistematic de conducerea de partid, de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **întîlnirile de lucru la fața locului, în județe, în întreprinderi, orașe, comune, pe șantiere și ogoare, constăturile și conferințele pe domenii de activitate (educației politice și culturii socialiste, sistematizării, cercetării științifice, în domeniul agriculturii, finanțelor, prețurilor, remunerării muncii, cu cadrele din domeniul învățămîntului superior, cu cei ce activează în domeniul comerțului exterior și relațiilor economice internaționale etc.) se înscriu în practica generală a partidului de a se consulta cu masele, de a dezbate problemele fundamentale ale dezvoltării societății cu toate categoriile de oameni ai muncii, cu întregul popor.**

O asemenea extensiune a conceptului de democrație socialistă răspunde imperativelor noii orînduirii, ea avînd o bază obiectivă.

În acest sens și cadrul au fost adoptate importante măsuri destinate să întărească și să amplifice rolul consiliilor populare în întreaga viață economică și socială. Pornind de la aprecierea că „**în structura statului nostru socialist, consiliile populare reprezintă o puternică forță politică și organizatorică**”, partidul orientează munca acestora — în raza lor de acțiune — atît spre problemele fundamentale ale dezvoltării industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice, spre problemele esențiale ale ridicării nivelului de trai al oamenilor muncii, cât și spre multitudinea problemelor curente ale bunei gospodăririi a localităților și soluționarea cerințelor cotidiene ale maselor.

Democrația economică, afirmare a inițiativei, creativității, responsabilității

SOCIALIZAREA mijloacelor de producție ale societății, dispunerea tuturor membrilor societății în relații de egalitate față de acestea,

ca și deținerea de către cei ce muncesc a puterii politice fac nu numai posibilă, dar și imperios necesară cuprinderea tuturor componentelor vieții sociale în sfera organizării și conducerii democratice. Suveranitatea poporului implică participarea acestuia la adoptarea deciziilor în toate domeniile vieții sociale. Mai mult, numai prin angajarea în sfera vieții democratice a domeniului hotărîtor al vieții sociale — cel al producției bunurilor materiale devine reală plenitudinea democrației politice și sociale. „**Este neîndoios — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — că nu poate fi vorba de o adevărată democrație politică și socială fără înlăptuirea unei profunde democrații economice**”¹⁾.

Dezvoltarea democrației economice, parte componentă a democrației socialiste are în vedere în concepția P.C.R. perfecționarea întregului ansamblu de relații de producție socialiste, de relații umane, din întreprinderi, promovarea valorilor profund umaniste, proprii noii orînduirii, ca cele ale eticii și echității socialiste, egalității și demnității umane, libertății și responsabilității sociale în muncă, asigurarea climatului și cadrului necesar pentru ca fiecare om al muncii să poată să-și spună părerea și să-și aducă contribuția la dezbaterăa tuturor problemelor majore, la optimizarea deciziilor privind dezvoltarea economico-socială. Participarea activă și crescîndă a maselor la dezbaterăa și adoptarea deciziilor, la conducerea vieții socialiste reprezintă punctul central al concepției Partidului Comunist Român asupra democrației socialiste.

Asigurarea deplinei egalități în drepturi pentru toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate, garantarea materială și juridică a posibilităților de afirmare și realizare în viața economică, politică, culturală, promovarea fermă a echității sociale ca principiu și valoare de control pentru întreaga activitate din domeniul repartizării fondurilor sociale și amplasarea forțelor de producție, în domeniul remunerării, dezvoltării învățămîntului și culturii reprezintă trăsături definitorii ale politicii de dezvoltare a democrației socialiste în actuala etapă.

Pornind de la aprecierea că înlăptuirea marilor sarcini ale etapei următoare de dezvoltare impune participarea tot mai largă a maselor populare, a întregului popor la elaborarea și înlăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, Programul adoptat de Congresul al XI-lea trasează liniile fundamentale ale dezvoltării mai departe a democrației socialiste. Programul are în vedere extinderea și valorificarea formelor de participare a oamenilor muncii la dezbaterăa problemelor vieții economice și sociale, la conducerea statului; lărgirea practicii desfășurării unor conferințe și constăturii pe ramuri de activitate. Urmărind în continuare perfecționarea activității organelor reprezentative, strategia P.C.R. pune, în același timp, un accent deosebit pe dezvoltarea și valorificarea tot mai deplină a formelor directe ale democrației muncitorești, ale dezbaterii nemijlocite cu masele a principalelor probleme și proiecte privind atît dezvoltarea țării, în ansamblu, precum și cele ce se referă la diferitele domenii ale vieții social-economice, la întreaga politică internă și externă a partidului. Ca o consecință firească, democrația socialistă contribuie la stimularea și punerea în valoare tot mai deplină a energiilor și elanului creator al maselor, asigură climatul necesar afirmării plenare a personalității. Pe aceste coordonate, principiile proprii democrației socialiste se vor integra tot mai puternic în întreaga organizare a sistemului social-economic ca forță motrică specifică a funcționării, dezvoltării și sudării acestuia.

Prin conținutul, mecanismul de funcționare și rolul său în perfecționarea modului de organizare a societății, dezvoltarea democrației socialiste creează noi posibilități pentru împlinirea și afirmarea omului — valoarea supremă a noii societăți — concretizează și îmbogățește umanismul socialist.

Noile instituții ale democrației noastre socialiste, ca și ansamblul de principii ce le călăuzesc întăresc rolul conducător al clasei muncitoare în societate, asigură condiții tot mai bune pentru ca întregul popor să participe nemijlocit la conducerea vieții sociale și economice și rezolvarea treburilor obștești.

prof. dr. Vasile NICHITA
Academia „Ștefan Gheorghiu”

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Editura politică, București, 1975, p. 304.

²⁾ K. Marx — Fr. Engels, Scrieri de tinerete, București, Editura politică, 1968, p. 578.

³⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orașenești, comunale, Ed. pol., București 1976, p. 46.

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu, 120 de ani de la Revoluția de la 1848, Ed. politică, 1968, p. 25.

CU GREU SE POATE GĂSI o problemă mai larg proliferată în gândirea economică ca problema creșterii economice. Decurgând logic din caracterul dinamic al reproducției, îndeosebi al celei lărgite, venind în incidență cu problematica echilibrului, îndeosebi a celui dinamic, iar prin retroacțiuni cu fluctuațiile de tot felul ce se manifestă pregnant în capitalism, problemele creșterii economice sînt tot mai amplu dezbătute.

Confruntarea istorică dintre capitalism și socialism pe terenul realizărilor economice a introdus note și nuanțe noi în formulările teoreticienilor occidentali ai creșterii economice. Dacă în epoca dominației relațiilor economice ale capitalismului în plan internațional problema creșterii se punea invariabil în termenii apologetici ai „cele mai bune dintre lumi”, în condițiile dezvoltării impetuoase a economiilor socialiste, după spulberarea miturilor despre „lipsa de eficiență” a acestora, problema a început să se pună în termenii unei „sfidări”. Gîndirea economică aservită ideii de menținere și perpetuare a capitalismului a început să țeară o vastă canava de teorii și modele pentru a inspira politica economică oficială și a cercurilor de afaceri în spiritul și în sensul unei imperturbabile și nedeterminate prosperități. Creșterea economică a trecut zidurile cabinetelor de lucru ale savanților devenind o adevărată obsesie politică.

Aproximativ trei decenii după cel de-al doilea război mondial s-a acreditat în tradiția burgheză de gîndire economică ideea că economia capitalistă este în perioada actuală în așa fel dotată cu resurse de raționalitate încît face imposibile absurditățile de felul marelui crah al anilor '30. Timidele rezerve la frenezia prosperomană erau pe atunci o simplă „condimentare” a preadulcei cîntări a capitalismului „fără crize”. Nu poate fi de aceea decât simptomatic pentru

CONTROVERSE ȘI REEVALUĂRI ÎN TEORIILE BURGHEZE ALE CREȘTERII ECONOMICE (I)

caracterul paradoxal al acestei gîndiri că, la începutul anilor '70, cînd S.U.A. atingeau cifra-record a produsului lor brut de trei mii de miliarde de dolari, iar economia capitalistă în ansamblu celebra pînă în 1973 mult lăudatul „super-boom”, se adunau note de pesimism cu privire la perspectivele creșterii, potențate de multipla criză ecologică, energetică și valutară. De la nejustificată fetișizare a „virtuților” s-a trecut la o furibundă condamnare a viciilor creșterii economice. Nu ne propunem în cele de mai jos să etalăm multiplele ipoteze în care a fost ostracizată „religia” creșterii economice, ci mai ales cum este regîndită pentru viitor creșterea, în perspectiva sperată a revirimentului, a ieșirii din cea mai mare depresiune de după cel de-al doilea război mondial.

Realitățile „maxi-recesiunii” de după 1973, care din 1975 s-a transformat în scădere absolută a producției față de trecut și în cifra de 18 milioane de șomeri în țările OCDE, în condițiile unei tensiuni inflaționiste fără precedent în perioada postbelică, au impus examinarea „clinică” (după expresia unor cunoscuți specialiști

în „relații umane”, parafrazați de O. Morgenstern) a „organismului” economiei capitaliste și a evoluției sale. Prima manifestare a fost aceea pe care H. Knapp o exprima¹⁾ prin incertitudinea și perplexitatea fără precedent de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial pe care le resimt cercurile politice și de afaceri, care se așteaptă ca inflația să neutralizeze efectele pozitive ale speratului reviriment²⁾, transformîndu-l într-un „mini-boom” (pe alocuri se spune chiar „mini-relansare”) prin aplatizarea curbei creșterii economice. Un asemenea diagnostic reprezintă, de fapt, bilanțul unei literaturi, care de peste două decenii lansează rezerve și semnale de alarmă despre implicațiile și consecințele negative imprevizibile ale „cursei creșterii”.³⁾

Recunoscînd că după cel de-al doilea război mondial creșterea economică a fost acceptată ca obiectiv major, care condiționează obținerea tuturor celorlalte obiective (de menținere a capitalismului, evident), B. de Jouvenel declara în 1972,⁴⁾ după publicarea faimosului raport „Limitele creșterii”, că, de fapt, creșterea economică nu este nimic altceva decît o parafrază la noțiunea medievală a „binelui comun” transfigurată în Produsul Național Brut (PNB) global și pe locuitor, la rîndul său acesta fiind, am adăuga, succesorul legitim al produsului net al fiziocraților, ca fundamentul material al „Ordinii Naturale” providențiale. Se poate, de asemenea, considera că, printre originile teoriilor creșterii economice se înscrie și viziunea Lutherului economiei politice, A. Smith, cu privire la muncă, natură și capital ca factori ai creării de valori noi, cu mențiunea — semnificativă — că acest corifeu al economiei politice burgheze clasice insistă asupra „costului real” al acestui spor de valori de întrebuințare și valori. Două decenii mai tîrziu, W. Godwin, respectiv M. Condorcet, întăreau această viziune irezistibil optimistă, pe care numai pesimismul unor T. Malthus și D. Ricardo

F I Ș E

Dezbateri științifică: Conducerea și planificarea progresului tehnico-științific

● În ziua de 18 iunie a.c. a avut loc, în sala Prezidiului Academiei Republicii Socialiste România, dezbateri științifice pe tema **PROBLEME ALE CONDUCERII ȘI PLANIFICĂRII PROGRESULUI TEHNICO-ȘTIINȚIFIC (A ACTIVITĂȚII ȘTIINȚIFICE ȘI A DEZVOLTĂRII TEHNOLOGICE)**, organizată de Comisia „Revoluția științifică și tehnică” din Academia R.S. România. Au participat oameni de știință, cercetători, cadre didactice din învățămîntul superior, specialiști.

Au fost abordate o serie de aspecte și probleme privind posibilitatea și necesitatea condu-

cerii și planificării cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, în general, precum și cu privire la unele ramuri, în special. S-au făcut, în mod deosebit, referiri la industria constructoare de mașini și industria chimică. Au fost relevate unele aspecte importante, cum sînt: etapele planificării; necesitatea corelării planului de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică cu prevederile planului de dezvoltare socio-economică; necesitatea stabilirii direcțiilor de orientare; avantajele planificării cercetării științifice și dezvoltării tehnologice în societatea socialistă; necesitatea asigurării măsurilor de valorificare a rezultatelor științifice și tehnice obținute; respectarea specificului în planificarea activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică etc.

La discuții au participat: prof. Valter Roman, prof. Virgil Iancu — membru corespondent al Academiei R.S. România, prof. Edmond Nicolau, prof. Gheorghe

Manea — membru corespondent al Academiei R.S. România, prof. Nicolae Racoveanu, Ihor Lemnij, conf. Septimiu Krausz, prof. Solomon Marcus, Viorel Soran, prof. Petre Burlacu, Ionuț Olteanu, Tem. Malacopol.

O discuție despre ciclul capitalist actual

● Revista MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOŠENIJA deschide, cu articolul Istoki i harakternie certi sovremennogo ekonomiceskogo krizisa (Izvoarele și trăsăturile caracteristice ale crizei economice actuale) de I. Pokataev, apărut în nr. 6/1976, o discuție pe tema „Criza din anii 1974-1975 și ciclurile actuale”. Autorul consideră că criza actuală nu lasă în urmă, prin amploarea și forța ei distructivă, decît criza din anii 1929-1933. Ea desăvîrșește al doilea ciclu capitalist postbelic, început după criza din anii 1957-1958. Ciclicitatea

economiei capitaliste, determinată de contradicția sa fundamentală, a dus și de astă dată, spune I. P., la o încălcare a proporțiilor dintre acumulare și consum, care a atins momentul culminant în 1972 — prima jumătate a anului 1973, cînd rata acumulării brute a fost mult superioară celei din anii '60. Una din particularitățile dezvoltării capitalismului în ultimele decenii a fost asincronismul ciclului interlării — cu unele excepții. De la începutul anilor '70 interdependența economiilor țărilor capitaliste dezvoltate s-a accentuat mult, unul din catalizatorii acestui proces fiind inflația. Curînd după mijlocul anului 1973 toate țările capitaliste și-au urmat „liderul” și au intrat în faza crizei de supraproducție generală. Primele jertle ale crizei au fost Statele Unite și Japonia (sfîrșitul anului 1973), după care au urmat în 1974, R.F.G., Anglia, Canada, iar în 1975 Franța, Italia ș.a., ultimele fiind Danemarca, Elveția și

cu privire la randamentele descrescînde o mai pondera intrucitivă. Un ecou peste secole avea să dobindească viziunea lui S. de Sismondi care-și definea vocația teoretică în tratarea economiei politice ca știință a „fericirii umane”, dar prevenea asupra prețului în suferințe umane al echilibrului spontan al economiei capitaliste, dînd astfel primele aproximări critice asupra inevitabilității crizelor, ca urmare a jocului spontan al forțelor pieței și al inechității în repartitia veniturilor.

Incidența teoriei marxist-leniniste a reproducerii și a ciclurilor economice în capitalism a determinat o tendință spre rafinarea aparatului metodologic-operational al teoriilor economice de tradiție burgheză, atît în spectrul microeconomic (orientarea neoclasică), cît și în cel macroeconomic (orientarea keynesiană). Gîndirea nemarxistă încerca să contraponă analizei marxist-leniniste, primordial calitative, o copleșitoare armătură cantitativă. Dar tocmai aici găsește B. de Jouvenel servitutea principală a teoriilor creșterii economice burgheze: **expresia cantitativă, omogenizată în termeni monetari, disimulează costurile sociale și de mediu și, pînă la urmă, finalitatea creșterii economice.** Societatea capitalistă „de consum”, constată B. de J., este afectată de o boală, care este fundamental morală și politică, și care transformă individul proiectat în cursa creșterii economice într-o „celulă a Leviathanului” — celebrul monstru care-și devoră fiii.¹⁾

Publicarea în 1972 a raportului „Limitele creșterii” a conferit un caracter damnatoriu întregii armături ideologice, metodologice și operaționale a teoriilor și modelelor burgheze ale creșterii economice, îndelung cizelate, precum și consecințele de politică economică pe care le-a generat. După

cum se știe, desolidarizîndu-se de „religia” creșterii PNB, S. Mansholt propunea să se aibă în vedere „Bunăstarea, Fericirea Națională Brută” sau măcar, admitea J. Tinbergen, „Utilitatea Națională Brută”; într-un cuvînt se condamnă „calea aureolată” pe care o vedea E. Phelps în trendul creșterii economice pentru a se salva ceea ce de la aceste dezbateri se numește „calitatea vieții”. Adevărul este că discreditarea teoriilor creșterii economice, ca panaceu la greutățile cu care se confruntă capitalismul, a atras ca reacție în lanț discreditarea unui șir de teze ale apologeticii capitalismului — printre care cele cu privire la rolul intervenției statale, care s-a dovedit nu numai inflaționistă și militaristă, dar, pînă la urmă, generatoare de șomaj și de alte grave inechități sociale. S-au discreditat ipotezele despre posibilitatea folosirii impactului revoluției științifico-tehnice pentru „raționalizarea” demersurilor de politică economică prosperomane (se știe că J. Schumpeter prezicea pentru 1978 lichidarea sărăciei!) și pentru lichidarea subdezvoltării economice.

Criza multiplă care a izbucnit în 1973 s-a dovedit nu numai pur și simplu o fază a ciclului economic, ci o criză structurală, ea fiind, de pildă, după opinia radicalilor din S.U.A., doar o treaptă a rampei crizelor care va escalada în anii ce vin, S.U.A. reprezentînd un fel de epicentru al crizei de structuri (în primul rînd economice) din lumea capitalistă.²⁾ De starea de criză structurală radicalii americani fac vinovat statul, care preferă să deruleze o creștere moderată și, sub pretextul reprimării inflației, să mențină salariile reduse, altfel spus, o politică de austeritate pentru masele muncitoare pentru a asigura profituri înalte monopolurilor. (În Europa occidentală politica de austeritate este considerată ca un mod de a contracara concurența

internațională intermonopolistă.³⁾ Consecința economico-socială majoră a unei astfel de crize structurale este creșterea impactului dereglărilor, care, contrabalansînd și chiar depășind efectele sporirii producției și productivității muncii sociale, generează ceea ce Ivan Illich denumea în mod spiritual „contra-productivitatea”.⁴⁾ Biocajele economico-sociale sînt astfel adevărate barometre, care măsoară gradele succesive de deteriorare pe care le creează în natură și societate opțiunea față de o creștere economică specific devastatoare. Se verifică, totodată, deși în cu totul alt sens decît prevedea optimistul J.B. Clark, că problematica istorică, logică și prospectivă a creșterii și a dinamicii economice promite solicitarea mai multor generații de economiști, desigur care vor trebui însă să estimeze efectele dereglatorii — pe termen lung și în toate zonele ecosistemului, ale activității economice, ale noosferei în general — ale freneticei propensiuni spre creșterea economică tale-quala.

dr. I. CRISTESCU

¹⁾ EFTA Bulletin, septembrie-ecombrie 1975

²⁾ Specialiștii în conjunctură ai „bătrîncii” reviste economice franceze „L'Expansion” estimează „limitele creșterii” pentru 1976 între 1,5% (Marea Britanie) și 7% (S.U.A.)

³⁾ Deliberat am folosit această formulă, care evocă și cursa înarmărilor.

⁴⁾ Analyse et prevision, octombrie 1972.

⁵⁾ Formalizarea de către S. C. Kolm a unui model al creșterii cu implicarea măsurilor de protecție a mediului înconjurător nu evită echivocul estimărilor cantitative omogenizate monetar.

⁶⁾ Business Week, nr. 2386, din 23 iunie 1975

⁷⁾ Economie et politique, nr. 261, aprilie 1976

⁸⁾ L'Expansion, nr. 86, iunie 1975.

Finlanda. După autor, este probabil că în aceeași succesiune se va produce și ieșirea din criză, cu excepția Angliei.

Bertrand de Jouvenel: economicul trebuie să-și integreze socialul și ecologicul

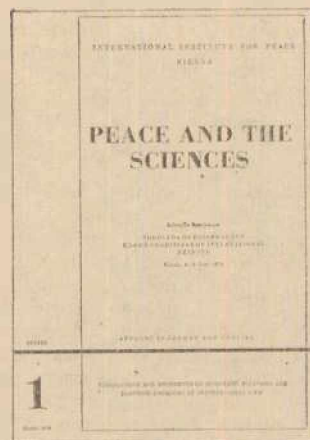
● L'EXPRESS din 7-13 iunie a.c. publică prefața, precum și câteva fragmente dintr-o nouă carte a lui Bertrand de Jouvenel La civilisation de puissance (Civilizația de putere), apărută de curînd în editura Fayard. Cuvîntului „putere” nu i se dă un sens politic, ci se referă la dezvoltarea bazei energetice a tehnicii umane, pornind de la forța calului, care a fost luată ca unitate convențională pentru măsurarea ulterioară a forței aburului, electricității ș.a.m.d.

Printre altele, B. de J. consideră că creșterea industrială în occident comportă alte pericole

decît cele enunțate de Meadows. „De departe, afirmă economistul și filozoful francez, pericolul care mă obsedează și mă înspăimîntă, este amenințarea pe care ea (creșterea) o prezintă pentru lumea vie”. Și nu sub forma mai subtilă a poluărilor, ci mai directă și mai brutală a distrugerilor: „Sare în ochi refulul din ce în ce mai precipitat al formelor vii, elaborate încet de natură în fața formelor materiale construite de om. Anima-lul dă înapoi în fața mașinii, arborile în fața aglomerărilor și a drumurilor: culoarea verde, simbolul principiului vieții, pierde continui terenu”.

După B. de J., se impune o revizuire a instituțiilor economice (occidentale, n.n.s), în sensul integrării în comportamentul economic a indicatorilor sociali și ecologici.

● Revista PEACE AND THE SCIENCES, a Institutului internațional pentru pace, Viena, publică în nr. 1, martie 1976, dez-

baterile Simpozionului științific „Problemele dezarmării în condițiile destinderii internaționale” — Viena 4-5 iulie 1975.

În Cuvîntul său la dezbateri Disarmament — An Urgent Demand for Peace and Détente (Dezarmarea o cerință urgentă a

păcii și destinderii), Nicolae Șteflea a subliniat faptul că, deși schimbări importante în raportul de forțe pe plan mondial, precum și lupta forțelor progresiste au amorsoț un proces de destindere, această tendință este încă slabă și departe de a fi ireversibilă. În conformitate cu concepția României, dezarmarea generală este un element fundamental al creării unei noi ordini economice și politice internaționale. Autorul demonstrează, în opoziție cu punctele de vedere ale unor experți care limitează cercetările privitoare la problema păcii ca disciplină științifică la funcțiile cognitive, explicative, axiologice și previzionale, că cercetările în cauză trebuie să aibă și o funcție pra-xiologică.

CONVORBIRI ECONOMICE

cu
ELEONORA MASINI

secretar general al
Federației mondiale pentru
studierea viitorului, membru al
Clubului de la Roma

NEVOIA DE A DEFINI NIVELUL MINIM ȘI MAXIM AL CONSUMULUI

• Care considerați că poate fi contribuția viitorologiei la instaurarea unei noi ordini economice internaționale și crearea unei lumi mai bune și mai drepte?

— Părerea mea este că studiile de viitorologie în acest moment al istoriei sînt pe de o parte capabile să conceapă dezvoltarea tuturor oamenilor, o dezvoltare diferențiată datorită culturilor diferite și în același timp să atingă obiectivele instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale. Aș spune că un obiectiv este răspunsul și responsabilitatea de a răspunde la asigurarea coexistenței pașnice și, mai mult, a ceea ce aș numi „interexistență”, care înseamnă nu numai a trăi alături în aceeași lume, ci și a trăi în condițiile menținerii diferențelor respective. Cred că în acest domeniu studiile pe termen lung asupra viitorului pot oferi în mod cert un ajutor, în cadrul O.N.U., al altor organizații ca de pildă al Federației mondiale pentru studierea viitorului. De asemenea, recentul proiect al Clubului de la Roma, privind noua ordine economică internațională (R.I.O.) oferă o viziune pe termen lung, în direcția dezvoltării și a nevoii de dezvoltare a tuturor popoarelor, pe căi diferite, proprii.

• Afirmati că este mai important astăzi de a defini nivelul maxim social al consumului. De ce?

— Consider că trebuințele fundamentale pot fi clasificate pe trei niveluri, ca cerințe de supraviețuire, de existență semnificativă și de existență deplină. Indicatorii trebuințelor sînt cuantificabili aproape complet la nivelul supraviețuirii, dar nu sînt cuantificabili la nivelul existenței semnificative și depline, pentru care sînt necesari alți indicatori. Cred că acesta este un domeniu foarte important în care studiile asupra viitorului ar trebui intensificate, pentru că indicatorii aspectelor calitative ale trebuințelor pentru o existență semnificativă și deplină sînt cei care vor da configurația viitorului, mai mult decît indicatorii cantitativi pentru supraviețuire ca afare,

Două concepte pe care încerc să le leg de această teorie sînt cele ale minimului și maximului social. Conceptul de minim social este legat de supraviețuire, dar nu numai sub aspect cantitativ, ci și cali-

tativ; cel de maxim social este legat de existența semnificativă și deplină. În vreme ce se discută foarte mult despre minimul social, se discută puțin despre maximul social, pentru că în mod cert el este și mai strîns legat de structurile puterii.

Acum înțelegem sau cel puțin începem să devenim conștienți de nevoia de a asigura un minimum social, cunoaștem bine care este situația în anumite părți ale lumii. Dar acest minim nu poate fi conceput fără a lua în considerare conceptul maximului social, de faptul că există o repartitie inechitabilă, și o concentrare a bunurilor, a consumului, care împiedică atingerea minimului social. De aceea, maximul social este important, chiar mai important, pentru că încă nu l-am definit ca concept. Faptul este legat de motivația trebuințelor. Dacă nu interiorizăm nevoia de a defini un maxim social, nu vom putea realiza o nouă ordine economică și politică internațională. Implicațiile privesc deci structurile politice.

• Una din ideile enunțate între alții de Alvin Toffler, este că se impune a fi regîndit raportul dintre consumul individual și consumul social. Care este părerea dv. în această privință?

— Cred că problema este strîns legată de cea anterioară. Am trăit pînă acum într-o eră a consumului individual, global vorbind. Trebuie acum să ne străduim să ne învățăm cu ideea consumului social, care presupune o anumită repartitie, un acces echitabil la resurse oricare ar fi ele, adică o posibilitate echitabilă de a obține aceste resurse. Aceasta înseamnă consum social. Consider că problema se pune și în domeniul cultural. Consumul social înseamnă un consum global, cu diferite trebuințe, cu diferite minimuri sociale, potrivit cu ceea ce vor de fapt oamenii. Cred că Alvin Toffler are multă dreptate în această privință, căci este foarte important ca nivelurile consumului să nu fie fixate din afară. De aceea se și numește social, pentru că trebuie să fie fixat din interiorul colectivității, al societății, al națiunii și să fie interiorizat din punct de vedere social, nu individual. Cel puțin așa îl înțeleg eu. Este deci vorba de nevoia de coexistență, dacă dorim într-adevăr să

supraviețuim, la toate nivelurile. Aceasta este, de altfel, și menirea viitorologilor. De aceea mă și aflu aici.

• Ce proiecte are Federația mondială de studiere a viitorului?

— Federația își propune să aibă rolul de organizație-umbrelă, astfel ca persoane, grupuri sau instituții lucrînd în domeniul studiilor asupra viitorului, în special pe termen lung, să poată dezbate și pune în circulație ideile. În prezent Federația numără aproape 300 membri individuali și circa 30 de instituții din aproximativ 40 de țări ale lumii. Înregistrăm acum o foarte bună participare din țările socialiste și în curs de dezvoltare, ceea ce este nou în domeniul studiilor viitorologice, unde grupurile aveau cel mai adesea o orientare occidentală.

Federația, al cărei statut a fost elaborat pe baza Declarației de la București, a organizat pînă acum cinci conferințe mondiale, care au dat o imagine asupra dezvoltării studiilor asupra viitorului.

Proiectele noastre de viitor privesc dezvoltarea acestor schimburi de păreri și de asemenea legarea cercetărilor din diferite domenii specifice. Unul din domenii, spuneam, este cel al dezvoltării legat de minimul și maximul social și de posibilitatea stabilirii unor indicatori care să-i definească.

Un alt proiect privește organizarea de cursuri postuniversitare de viitorologie la Centrul interuniversitar de la Dubrovnik, cu participanți din diverse țări, pentru a pregăti o nouă generație de oameni care gîndesc în acești termeni. Mi se pare important faptul că acest curs este interdisciplinar, ceea ce este caracteristic gîndirii asupra viitorului. Există un risc în acest domeniu că oamenii să fie mereu aceeași. Or, trebuie atrași mereu și tineri, inclusiv din țări în curs de dezvoltare. În aceeași ordine de idei menționez și cursul care va avea loc în luna august a.c. la Sibiu cu tema „Tendențe și evoluții noi în științele umane și sociale”, care va fi foarte important în termeni metodologici și al studiilor pentru dezvoltare. El va avea loc sub egida Federației mondiale pentru studierea viitorului și a universităților din București și Cluj-Napoca.

Un alt proiect se referă la conferințele pe care le vom avea: Varșovia — aprilie 1977, Martinica — probabil în iunie 1977, apoi viitoarea conferință mondială, probabil în India, o țară în curs de dezvoltare.

De extremă importanță mi se pare și activitatea Centrului internațional de metodologie a studiilor asupra viitorului și dezvoltării de la București, care reunește cercetători ai viitorului cu cercetători din diferite domenii specifice.

• Care este opinia dv. despre ultimul raport al Clubului de la Roma, Raportul Laszlo?

— Am participat și eu la elaborarea unei părți a lui. Mi se pare foarte important pentru că subliniază că obiectivele unor culturi diferite se pot dezvolta în obiective globale. Consider foarte important ca nu numai cercurile academice, ci și oamenii politici și factorii de răspundere din economie să înțeleagă că oameni diferiți au obiective diferite, dar că trebuie să găsim cel puțin câteva obiective la realizarea cărora să putem coopera în cadrul interexistenței. Raportul încă nu este complet gata, dar, țelul și funcția lui mi se par foarte importante. Din cîte știu, raportul va fi dat publicității la sfîrșitul acestui an.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

ECHITATEA —

criteriu valoric al unei noi ordini economice și politice (II)

AM ARĂTAT în numărul precedent că în procesul afirmării ideii privind instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale se creează posibilitatea folosirii în practica modelării prospective a unui nou element de referință la nivelul valorilor — conceptul de echitate. Ne propunem, în cele ce urmează, să ilustrăm modalitățile de utilizare a acestui nou concept în analiza, cu unelele teoriei sistemelor, a evoluției sistemului mondial în ansamblu.

Vom numi sistem mondial mulțimea „actorilor-state” și a tuturor relațiilor dintre aceste state (politice, economice, culturale etc.). Vom presupune că fiecare stat este caracterizat printr-un număr de elemente (sau variabile de stare), o mulțime de relații între aceste elemente — determinate de structura socială, economică etc.) a sistemului național considerat — și o mulțime de obiective și valori, ce urmează a fi atinse prin deciziile pe care le ia.

Este evident că obiectivele au totdeauna un caracter prospectiv, antrenând viitorul sistemului (cel puțin național) considerat. Din acest punct de vedere, aplicarea consecventă a metodei materialismului dialectic și istoric oferă baza științifică pentru relevarea conexiunilor dintre factorii economici, sociali și politici, a funcției decisive a schimbării sociale în cadrul progresului istoric. În limbaj formal, prin variabilele de stare putem introduce orice descriere a sistemului național economico-social. Particularizând aceste variabile, vom obține diferitele sisteme de indicatori care descriu realitatea economico-socială, de exemplu: forțele social-politice și evoluția raportului dintre ele, populația, resursele naturale, producția (industrială și agricolă), nivelul de dezvoltare economică (produsul național brut, venitul național pe locuitor, raportul dintre populația angajată în producția industrială și cea agricolă etc.), asigurarea accesului la educație, sănătate, știință și cultură, structura și funcționarea instituțiilor politice, extinderea, intensitatea și orientarea relațiilor internaționale

(politice, economice, culturale ș.a.m.d.).

Din punctul de vedere al înlăptuirii funcțiilor statului, unele dintre aceste variabile sînt date (de condițiile naturale, geografice, climatice etc.), și nu pot fi modificate prin decizii. Această se exprimă, formal, prin anumite intervale de variație aprioric fixate unor variabile sau chiar prin anumite valori ce nu pot fi schimbate prin decizii. Am trece în această categorie, de pildă, resursele naturale, care nu sînt „echitabil” distribuite de natură, orice abordare realistă trebuind să țină seama de acest factor. Alte variabile, însă, pot fi influențate și modificate prin acțiune economică sau politică. Vom numi aceste variabile, variabile de decizie (sau control).

Să urmărim acum cum pot fi descrise relațiile dintre variabilele de stare. Pare naturală supoziția că viteza de variație (ori, în particular, „ritmul de creștere”) al oricărei variabile de stare depinde de celelalte variabile de stare și de structura sistemului economico-social al statului respectiv. Prin aceasta am introdus precizarea că, desigur, capacitatea de a fixa variabilele de decizie sau control este în țările socialiste diferită de cea din țările cu alte organizări sociale. În același mod pot fi circumstanțiate pentru orice stat unele particularități ce derivă din amplasarea geografică, tradițiile istorice, din componența națională și amploarea problematicei pe care aceasta o generează, din implicarea în focare latente sau active de încordare etc. În particular, poate fi arătat că această ipoteză este suficient de generală spre a acoperi modelele de funcționare cu care se operează curent în modelarea globală.¹⁾ În raport cu variabilele de decizie sau control cunoscute, relațiile de funcționare de mai sus generează un spațiu de decizii posibile — în sensul de valori ale variabilelor de decizie compatibile cu starea, datele și structura sistemului.

Să vedem cum pot fi descrise obiectivele. Vom deosebi²⁾ între obiectivele care afectează numai situația și com-

portarea „statului-actor” — pe care le vom numi **d**-obiective — și obiectivele care pot afecta și pe alți parteneri (obiective pe care le vom numi **Nd**-obiective). În general, **d**-obiectivele pot fi exprimate prin funcționale de variabilele de stare pe intervalul de timp viitor. De acest tip sînt obiectivele curente ale dezvoltării (de exemplu, la un anumit moment viitor, produsul național brut trebuie să aibă o anumită valoare, sau producția industrială trebuie să aibă o anumită pondere în venitul național, sau trebuie să fie atins un anumit nivel al amenajării teritoriului ș.a.m.d.).

Să urmărim acum cum influențează evoluția contextului internațional starea statului considerat. În primul rînd, să remarcăm că, în fapt, variația fiecăreia din variabilele de stare ale acesteia nu depinde numai de starea lui, ci și de starea celorlalte state. Într-adevăr, într-o lume a interdependențelor, astfel de afirmații nu au nevoie să mai fie demonstrate. În al doilea rînd, trebuie remarcat și că aceste variații depind de relațiile dintre „statele-actori”, deci de structura sistemului mondial, ori de „ordinea economică și politică existentă”. În al treilea rînd, trebuie subliniat că multe din **d**-obiectivele unui stat sînt funcție și de starea și obiectivele altor „state-actori”. Vom înregistra aici nu numai fenomenul (nociv și studiat) al „mimetismului” (tentația de a repeta erori dovedite, de pildă în problematica dezvoltării economico-sociale înțeleasă uneori numai în raport cu „performanțele” societății de consum), ci și necesitatea obiectivă a corelării unora dintre obiectivele proprii cu starea și obiectivele partenerilor în procesul colaborării. În sfîrșit, să remarcăm că în structura **Nd**-obiectivelor considerarea rolului partenerilor apare prin definiție.

Din toate cele de mai sus rezultă că, în realitate, evoluția unui element, care

caracterizează starea unui stat, este funcție de toate variabilele de stare ale acestuia, de structura sistemului său economico-social, de starea partenerilor și de structura sistemului mondial.¹⁾ În mod analog, în fixarea obiectivelor unui stat, acesta ține seama de starea lui, de structura sa economică și social-politică, de ideologia și valorile sale etice, de conceptele sale social-politice, de obiectivele partenerilor și de structura sistemului mondial.

SINTEM ACUM în măsură să descriem, formal, „vechii” și „noul” ordine economic și politic.

În cadrul actualei ordini economice și politice, structura și evoluția sistemului mondial sînt date, așa cum am arătat mai sus, de evoluția „statelor-actori”, condiționată de menținerea actualelor relații (economice, politice, tehnologice ș.a.) internaționale. Pentru descrierea acestei evoluții este, deci, suficient sistemul de relații de funcționare a sistemului mondial. Se poate cu ușurință arăta că schema „vechii ordini” poate fi reconstituită cu ajutorul acestor relații. Nivelul resurselor se obține ca o funcție de „datele” (și restricțiile) fiecărui „actor-stat”, nivelul mijloacelor cu ajutorul variabilelor de decizie sau control, iar nivelul obiectivelor se constituie din obiectivele specifice ale statelor, acestea fiind, evident, condiționate de structura sistemului lor economico-social. Să menționăm, cu această ocazie, că relațiile de mai sus cuprind, drept cazuri particulare, relațiile ce stau la baza modelului mondial al lui J.W. Forrester (deci, și la baza modelelor Forrester-Meadows), ca și a abordării Mesarović-Pestel a „creșterii organice”.

Ce aduce nou conceptul de nouă ordine economică și politică în acest context?

După părerea noastră și în conformitate cu ceea ce rezultă din discuția de mai sus, în raport cu relațiile de funcționare apare un element adițional: vom numi acest element, **funcționala de echitate planetară**. Această funcțională va trebui să depindă de stările tuturor „actorilor-state”, de mulțimea obiectivelor lor și, evident, de structura sistemului mondial sau, cu alte cuvinte, de ordinea mondială existentă. În mod indirect, ea va fi și funcție de structurile sistemelor economico-sociale ale „actorilor-state”. Echitatea planetară este, deci, funcție de prezent (și, prin prezent, de întreaga evoluție trecută) și se referă, prin obiectivele pe care le introduce, și la viitor.

Drept cazuri particulare de funcționale de echitate, putem lua de pildă funcționala „lichidarea treptată a decalajelor în dezvoltarea economico-socială”, ori funcționala „asigurarea nevoilor de bază ale tuturor locuitorilor planetei”. Echitatea planetară propriu-zisă va putea fi exprimată prin condiții impuse funcției de echitate; de pildă, ca la un anumit moment viitor, decalajul să se reducă sub un anumit nivel, ori să nu depășească o anumită valoare — apreciată (discutabil) ca rezonabilă.²⁾ O condiție care pare să nu fi fost încă formulată — dar care se prezintă ca firească — este aceea ca „decalajul să scadă cât mai repede posibil”.

În concluzie, deci, conceptul de nouă ordine economică și politică adaugă

relațiilor de funcționare o condiție impusă funcției adiționale de echitate.

CE REZULTA din cele de mai sus?

Să revenim la examinarea „vechii” ordini economice și politice. Conform acestui tip de funcționare a sistemului mondial, o soluție la nivelul mondial revine la o mulțime de decizii la nivel național, iar spațiul deciziilor mondiale va fi, deci, alcătuit din spațiile deciziilor posibile pentru „actori-state”, fără a avea un punct de referință comun, unanim acceptat.

Dacă sistemul de relații de funcționare corespunzător actualei ordini admite soluții în variabilele de decizie ale „actorilor-state” — lucru ce poate fi ilustrat și de actualele stări de fapt —, cel puțin din punct de vedere formal este evident că „adăugarea” funcției de echitate și a condiției impuse acesteia, exprimînd un nou concept politic și filozofic, schimbă datele problemei. Într-adevăr, rămîne de demonstrat că, adăugînd noi condiții celor de funcționare, sistemul de relații mai admite soluții³⁾ în variabilele de decizie ale „actorilor-state”.

Aici se află, după părerea noastră, unul din aspectele esențiale ale problemei noii ordini economice și politice mondiale, cel puțin din punct de vedere al modelării formale. Pentru a asigura rezolvarea, în spiritul egalității și echității, a problemelor de interes general, este necesară participarea tuturor statelor la procesul deciziei pe plan mondial. Aceasta impune ca structura relațiilor dintre state — sau structura sistemului mondial — să treacă, din grupa „datelor” (ca în actuala ordine mondială), în grupa „variabilelor de decizie”. Cu alte cuvinte, dintr-o constantă, reprezentînd rezultatul unui raport de forțe și al unei concepții asupra relațiilor internaționale ce aparțin trecutului, structura sistemului mondial trebuie să devină o variabilă de conducere participativă a lumii, care să poată fi continuu reevaluată și modificată în vederea atingerii obiectivelor echității planetare. Noua ordine nu mai apare, deci, ca o simplă înlocuire a unor reguli de comportament internațional cu altele, ci ca o deschidere spre democrație, flexibilitate și raționalitate în relațiile internaționale, în care, poate, normele rigide și raționamentele standard vor fi înlocuite cu algoritme de comportament și norme etice.

Se pot cita azi numeroase fapte în sprijinul aserțiunii că elementele noi apărute în conținutul și caracterul raporturilor dintre state, tendințele spre o rețezare democratică a vieții internaționale — ilustrate, printre altele, de numeroasele măsuri propuse la O.N.U. și în alte organizații internaționale — conduc într-adevăr la mărirea spațiului deciziilor la scară mondială. Democratizarea vieții internaționale, văzută ca o condiție necesară a înlăturării unei noi ordini pe plan mondial, implică, în ultimă instanță, o redimensionare într-un spirit nou a tuturor elementelor de ordin politic, economic, tehnic, științific, cultural și chiar psihologic care formează obiectul și conturează conținutul raporturilor dintre state.

În acest proces, contribuțiile românești se disting prin preocuparea de a

realiza o îmbinare de esență între fondul și forma măsurilor preconizate, de a arăta cu claritate cum anume trebuie procedat, în ce cadru și cu ce mijloace pentru a se asigura soluționări viabile și eficiente, care să poată fi însușite și să fie, deci, aplicate de toate statele. Identificarea și fundamentarea conceptului-cheie de echitate, demonstrarea practică a posibilității de a-l include în raționamente și structuri formale, în cadrul unui sistem operațional, poate deveni, astfel, o contribuție la stabilirea axului de rezistență capabil să susțină structura complexă a modelului unei noi ordini economice și politice internaționale.

Sintem în fața unui demers constructiv, care stabilește însă numai condițiile necesare instalării unor relații calitative noi între state pe planeta noastră. Pentru a ajunge la un model global care să dea expresie conceptului de echitate sînt necesare încă multe eforturi. Desigur, nu numai de modelare formală. Dealtfel, se pare că încercările făcute pînă acum de construire a unor modele previzionale la scară globală au păcătuit tocmai prin ignorarea factorilor valorici, în mod eronat considerați ca necuantificabili.

Documentele celui de al XI-lea Congres al partidului nostru, Programul adoptat de Congres, contribuțiile teoretice de cea mai mare însemnătate ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie exemple de abordare novatoare, cu instrumentele materialismului dialectic și istoric, în analiza multilaterală a dezvoltării societății socialiste în România, în contextul marilor schimbări politice, economice, sociale și naționale ce au loc pe plan mondial, deschizînd o perspectivă clară, științific fundamentată, spre viitor. Pătrunderea înțelesului profund al documentelor programatice ale partidului nostru deschide cîmp larg și cercetării prospective. În această privință, conceptul românesc de nouă ordine economică și politică mondială oferă suportul teoretic pentru dezvoltări creatoare și în domeniul abordărilor concepute, inclusiv matematice, în lumina unei viziuni științifice asupra sensului și forțelor motrice ale progresului istoric în epoca contemporană.

**M. BOTEZ
S. CELAC**

1) Se poate, astfel, arăta că modelul „dinamicii mondiale” al lui J.W. Forrester, modelele Forrester-Meadows sau modelul Mesarović-Pestel, prezentate în rapoartele către Clubul de la Roma, sînt de tipul menționat.

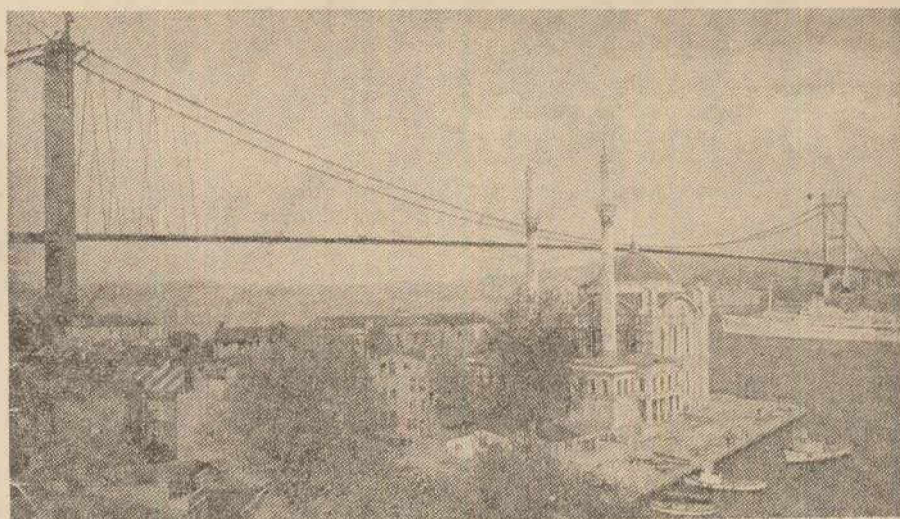
2) O analiză mai detaliată a acestor probleme se află în lucrarea noastră „Co-operative Management of Force-Induced International Situations: An Exercise in Formal Modeling” (în volumul „Mathematical Approaches to International Relations”, M. Malitz Ed., sub tipar).

3) Relațiile de mai sus nu trebuie înțelese în mod mecanicist ca prescripții obligatorii dependente; evident, pentru unele variabile s-ar putea ca unele elemente să nu apară (unii parteneri ș.a.m.d.). Relațiile scrise sînt însă de maximă generalitate.

4) Astfel de exemple sînt date de „ipoteza lui J. Tinbergen”, ori, implicit, în scenariile dezvoltate pe modelul Mesarović-Pestel.

5) Utilizăm termenul „soluție” în sensul său matematic (soluție posibilă sau compatibilă cu restricțiile).

TURCIA

COORDONATE
ALE
MODERNIZĂRII
ECONOMIEI

EVOLUȚIA RECENTĂ a economiei Turciei este marcată de eforturile deosebite ce se depun în această țară pentru modernizarea structurilor existente, pentru accelerarea ritmurilor de creștere în vederea reducerii și lichidării decalajelor ce o despart de țările cu economie dezvoltată.

Țară agrar-industrială, cu o populație de 40,2 milioane locuitori și cu o suprafață de 780 000 km², deținătoare a importante resurse de materii prime, Turcia realizează în prezent pași hotărâți pe calea industrializării — obiectiv central al politicii actuale a guvernului turc. Al treilea plan de dezvoltare economică a Turciei (1973—1977) are înscris ca obiectiv principal realizarea unui ritm mediu de 8% pe an, pe baza creșterii accelerate a industriei (10,5% anual), a producției de energie electrică (12,0%), a construcțiilor (10,5%). Agricultură urmează să se dezvolte într-un ritm de 3,7% anual, evidențiindu-se astfel eforturile de diversificare a economiei.

În primii trei ani de aplicare a planului s-au realizat ritmuri de creștere economică apropiate de cele prevăzute, prin orientarea investițiilor cu precădere în industrie, reducându-se populația ocupată în agricultură și modernizându-se structurile acesteia. Produsul național brut real a crescut cu 7,9% în 1975 (7,4% în 1974), cifrindu-se ca sumă totală la 524,7 miliarde lire turcești (16 lire = 1 dolar) și atingând circa 900 dolari pe un locuitor.

CA URMARE a efortului investițional însemnat din ultimii ani producția industrială înregistrea sporuri substanțiale: de 13,4% în 1973, 8,6% în 1974 și 9,2% în 1975. În 1975 creșteri semnificative ale producției industriale s-au realizat în siderurgie, construcții de mașini, energie electrică, chimie, materiale de construcții, textile, industria alimentară. Producția de autovehicule, a atins 132 000 unități în 1975 față de 103 880 în 1974, cea de oțel 1,7 milioane tone (1,5 milioane în 1974). În timp ce producția de energie electrică a crescut anul trecut cu 15,5% față de anul precedent, cea de ciment cu 20%, iar cea de textile din lână cu 20,5%. Pentru 1976 este prevăzută construirea a 26 noi obiective industriale ce cuprind fabrici de

motoare diesel, de mașini grele, mașini-unelte, turbine și cazane cu aburi, cutii de viteze și elemente de transmisie. Pe lista de priorități sînt incluse: extinderea șantierelor navale, un nou complex siderurgic și o uzină pentru construcții aeronautice. În paralel se pune accent pe modernizarea fabricilor existente prin introducerea de tehnologii moderne.

Agricultura continuă să fie cel mai important sector al economiei Turciei, ocupînd 60,5% din populația activă a țării, contribuind cu circa 30% la formarea PNB și asigurînd 75% din veniturile provenite din export. Anul 1975, datorită și condițiilor meteorologice favorabile, a marcat o creștere de 8,9% a producției agricole. Recolta de grâu a atins 14,7 milioane tone, față de 11,16 milioane tone în 1974, iar producția de citrice a însumat 500 000 tone, cu 9,5% mai mult decît în 1974. Pe lîngă factorii pedo-climatici, obținerea acestor producții a fost favorizată de creșterea suprafețelor irigate, de extinderea folosirii îngrășămintelor chimice și de progresele mecanizării lucrărilor agricole. În 1975 agricultura Turciei dispunea de peste 50 000 tractoare, extinderea parcului fiind asigurată în principal prin import.

O importanță deosebită se acordă în prezent dezvoltării culturilor industriale: bumbac, tutun, sfeclă de zahăr, creșterii randamentelor la hectar ale acestora. Prioritățile din domeniul investițiilor reflectă această orientare, Turcia beneficiînd în același scop și de împrumuturi acordate de Grupul Băncii Mondiale.

În structura exportului Turciei, un loc important au continuat să-l dețină în 1975 produsele agroalimentare (56,6% din total), urmate de produsele industriale (35,9%) și de minereuri-metale (7,5%). La import, ponderea principală au deținut-o în 1975 materiile prime (54,3% din total), urmate de mașini și utilaje (35,2%), materiale de construcții (6,1%) și bunuri de consum (4,4%). Principalii parteneri comerciali ai Turciei în 1975 au fost, ca și în anii precedenți, o serie de țări occidentale industrializate, dintre care statele membre ale C.E.E. dețineau 43,9% din export și 49,3% din import. Ponderea țărilor socialiste în același an a fost de 9,3% în export și 5,9% în import,

RELAȚIILE româno-turce au cunoscut în ultimii ani o evoluție ascendentă, marcată de creșterea și diversificarea schimburilor comerciale. S-au intensificat colaborarea și cooperarea economică, îndeosebi în industriile extractivă, constructoare de mașini, chimică și petrochimică, în agricultură și în industria alimentară, în transporturi și în alte domenii de interes reciproc. Cu prilejul vizitei oficiale întreprinse în țara noastră în luna august 1975 de primul ministru al Republicii Turcia, Suleyman Demirel, la invitația președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cele două părți au relevat cu satisfacție dezvoltarea fructuoasă a relațiilor de prietenie și colaborare între cele două țări, faptul că lărgirea și aprofundarea relațiilor lor bilaterale sînt în interesul reciproc al celor două popoare, al cauzei păcii și colaborării în Balcani, în Europa și în întreaga lume. Cu, acest prilej a fost semnat Acordul pe termen lung de cooperare economică, industrială și tehnică, menit să constituie baza unei cooperări industriale și tehnice durabile și reciproc avantajoase.

Schimburile comerciale româno-turce se desfășoară în baza Acordului pe termen lung pentru dezvoltarea schimburilor comerciale (1971—1973), semnat la 27 octombrie 1970 și prelungit prin tacită reconducțiune pentru perioada 1974—1976. În anul 1975 nivelul schimburilor comerciale dintre România și Turcia a fost de circa 5 ori mai ridicat față de cel din 1971. România exportă în Turcia în principal mașini și utilaje, produse chimice, produse metalurgice, hîrtie, celuloză ș.a. și importă diverse produse prelucrate, bumbac fibră, minereuri-metale, celuloză, viscoză, produse agroalimentare.

Vizita pe care președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, o efectuează în Turcia, se înscrie în istoria relațiilor româno-turce ca unul din cele mai însemnate momente, marcînd o nouă etapă în dezvoltarea și diversificarea relațiilor economice și de cooperare pe multiple planuri în interesul celor două națiuni, al cauzei generale a progresului și păcii în lume.

Corneliu ALBU
INSCIN

balkancar

TRADIȚIE ȘI CONTEMPORANEITATE

ELECTROPALAN CU CABLU SAU CU LANȚ ?

Numeroasele modificări constructive și execuțiile speciale fac, în mod practic, nelimitată sfera de aplicare, dând posibilitate încadrării în sisteme complexe de manipulare a sarcinilor.

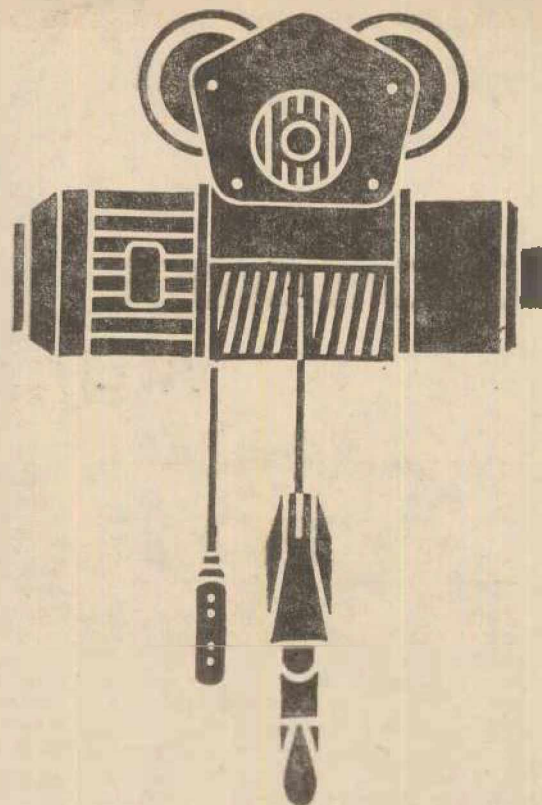
Capacitate de ridicare — până la 12 500 kgf (la cele cu cablu) și 2 000 kgf (la cele cu lanț)

Înălțimea de ridicare — până la 36 m (la cele cu cablu) și 6,4 m (la cele cu lanț)

Exportator :
BALKANCARIMPEK
Bulgaria, Sofia, str. Alabin 56
Telex 022386

REPREZENTANȚA COMERCIALĂ
BULGARĂ
București, str. Galați 32
Telefon 11 20 87

PUBLICOM

MACHINOEXPORT

STRUNG REVOLVER AUTOMAT ASR-200

Strungul se folosește la prelucrarea automată de mare productivitate a pieselor, începând cu barele calibrate sau nu, cu diametrul de 40 mm, precum și a pieselor prelucrate preliminar, cu diametrul de 20—85 mm și lungimea de 20—155 mm. Prin prelucrarea semiautomată dimensiunile părților prelucrate sînt determinate de parametrii geometrici ai mașinii.

Comanda cu program prin așinare a cotelor se realizează cu ajutorul semiconductoarelor și prezintă o mare siguranță în exploatare.

ASR-200 este o mașină modernă cu mari posibilități tehnologice și o mare precizie de prelucrare. Este prevăzută cu un set complet de scule și accesorii suplimentare.

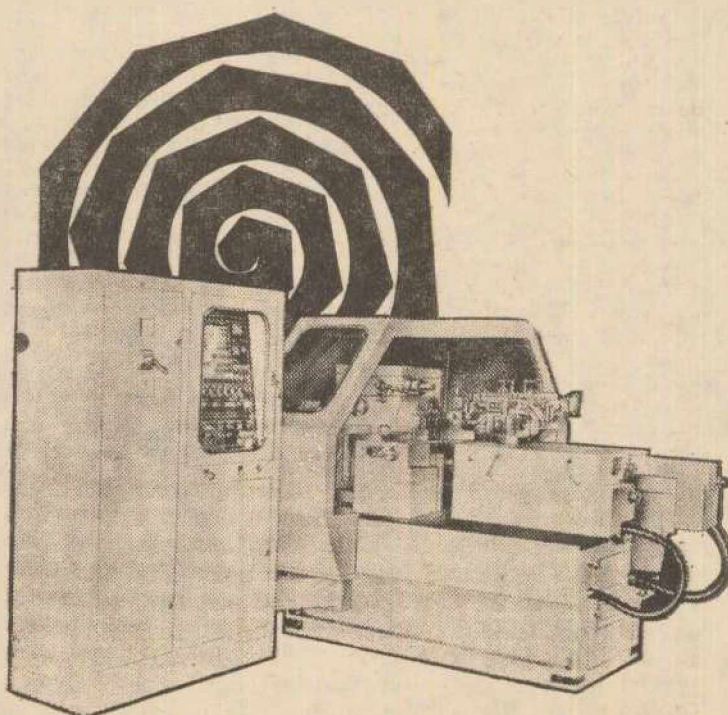
Diametrul maxim de prelucrare :

— deasupra căruciorului transversal	220 mm
— deasupra bancului de lucru	400 mm
Cursa longitudinală a căruciorului cu cap revolver	450 mm
Cursa căruciorului transversal	± 100 mm
Precizia de execuție :	
Repetiția în timpul copierii	0,05 mm
Rugozitatea	Ra = Mm (V6h)

Exportator : **MACHINOEXPORT — S.A.R.L.**

Sofia, str. Aksakov nr. 5

Tel : 88 53 21 ; Telex : 22 425 ; Telegame : **MACHINOEXPORT**
— Sofia

PUBLICOM

TENDINȚE ÎN DEZVOLTAREA TEHNICII DE CALCUL

Un „loc intii” cucerit cu discreție

PENTRU a sublinia importanța tehnicii de calcul în cadrul revoluției științifice-tehnice contemporane unii autori au împărțit istoria omenirii în două perioade mari: perioada roșii și perioada electronicii. Cert este că fără concursul calculatoarelor nu s-ar fi putut lansa primul satelit artificial al Pământului, omul nu ar fi putut ajunge în cosmos și pași pe Lună. Merită relevat totodată faptul că tehnica de calcul s-a „strecurat” cu discreție în avangarda revoluției tehnico-științifice, spre deosebire de un alt domeniu al tehnicii moderne și anume tehnica nucleară, care a apărut cu multă vîlvă fără să reușească însă, pînă în prezent, să justifice speranțele mari pe care omul și le-a pus în utilizările ei pașnice.

În prezent este acceptată părerea că planificarea, organizarea, controlul unei ramuri economice moderne nu mai sînt posibile, dincolo de o anumită limită a valorii producției, fără utilizarea în acest scop a calculatoarelor. Deci tehnica de calcul s-a dezvoltat și ca o necesitate a economiei moderne, fără să uităm însă că o parte importantă a eforturilor de cercetare și a rezultatelor acestora au fost, din păcate, cuprinse în sfera utilizărilor militare. Trebuie arătat că la început calculatoarele au fost folosite ca niște rigle de calcul mai avansate, pentru rezolvarea unor probleme tehnico-științifice, și că treptat utilizările s-au extins și asupra sferelor economice. Astfel, inițial calculatoarele au fost destinate în țările capitaliste să accelereze lucrările administrativ-contabile, îndeosebi în scopul eliminării unor posturi de funcționari. Acest rol al utilizării tehnicii de calcul rămîne încă valabil, dar capătă o importanță secundară.

În tabelul nr. 1 se dau spre exemplificare cifre pentru Suedia privind economisirea de locuri de muncă prin introducerea calculatoarelor.

O importanță mult mai mare, deși nu poate fi exprimată valoric, o are influența directă a utilizării calculatoarelor asupra calității conducerii și planificării întreprinderilor și a ramurilor economice. O fază calitativ superioară o reprezintă utilizarea tehnicii de calcul ca ajutor direct în luarea deciziilor, prin implementarea unui sistem integrat de conducere cu ajutorul calculatorului, care asigură, în timp real util, informațiile necesare în procesul de decizie.

Spre egalarea pieței automobilelor

CELE SUCCINT ARĂTATE aici permit formarea unei păreri asupra laturii calitative a locului pe care-l ocupă tehnica de calcul în revoluția tehnico-științifică și în economia modernă în general. Cit privește ponderea cantitativ-valorică a domeniului, ea este încă redusă, dar se află în continuă creștere. Ca ilustrare menționăm că în S.U.A. — încă principalul producător de tehnică de calcul din lume — ponderea producției de calculatoare în produsul național brut a fost cuprinsă în perioada 1970—1973 între 0,5% și 0,7%. Pentru 1980 și 1985 se prevede creșterea acestor ponderi la 1,49/ respectiv 2,35%.

O imagine asupra ponderii tehnicii de calcul este dată de cheltuielile pentru activitatea de prelucrare automată a datelor sau, conform termenului deja încetățenit, pentru informatică. Este vorba de cheltuielile pentru achiziționarea-închirierea, instalarea și exploatarea de calculatoare și programe, precum și de cele legate de forța de muncă.

În tabelul nr. 2 se dau ponderi efective și prognosticate ale cheltuielilor pentru informatică în produsul național brut al cîtorva țări capitaliste dezvoltate.

Fapt semnificativ: se consideră că în 1985 piața informaticii din S.U.A. va egala piața automobilelor, ceea ce este

extrem de mult ținînd cont de ponderea importantă a industriei de automobile în economia americană.

Concurență și generații

DATORITĂ ponderii sale ridicate în producția și desfășurarea (vînzări și închirieri) de calculatoare și servicii în lumea capitalistă, firma americană I.B.M. a avut și are o influență considerabilă asupra dezvoltării tehnicii de calcul. În prezent se consideră că I.B.M. deține circa 53% din piața mondială a tehnicii de calcul. Sînt puține ramurile economiei în care să existe o asemenea dominare netă a pieței de desfășurare ca în cazul calculatoarelor. De exemplu, în cazul industriei automobilelor — și ea puternic concentrată — firma General Motors, cel mai mare producător din lumea capitalistă, are circa 17% din piață.

Datorită ponderii sale ridicate în producție și în volumul desfășurării, I.B.M. determină însă linia generală de dezvoltare a tehnicii de calcul în lumea nesocialistă. Pentru a putea supraviețui, celelalte firme nu pot merge pe o linie complet diferită de cea a I.B.M. Dar intrucît seriile de fabricație ale I.B.M. sînt de circa 10 ori mai mari decît ale oricărei alte firme, este dificil de a concura în cazul cînd se copiază exact linia I.B.M. Din acest motiv unele firme caută să se specializeze în anumite sectoare ale tehnicii de calcul. Ca ilustrare pot fi citate firmele C.D.C., specializată în periferice și în calculatoare pentru lucrări științifice (universități, prospecțiuni de petrol, proiectări aerospațiale) și N.C.R., specializată în sisteme de calcul pentru bănci și rețele comerciale. Concurența ascuțită determină pe de altă parte eliminarea continuă a unor firme din domeniul tehnicii de calcul, fie prin faliment, fie prin abandonarea producției respective, fie prin absorbire de către firme mai mari, fie prin fuzionare și prin crearea de societăți mixte.

Limitele capacității lor de concurență au determinat pînă acum grosul firmelor producătoare să aștepte ca I.B.M. să lanseze seriile sale de calculatoare — din generația 3 (seria 360) și din generația 3,5 (seria 370) —, pentru a lansa apoi și ele seriile lor corespunzătoare. Se spune că același lucru se va întîmpla și cu următoarea generație nouă de calculatoare. Cu toate acestea se poate afirma că trăsăturile noii generații de sisteme de calcul și tendințele în dezvoltarea tehnicii de calcul în deceniul următor vor fi puternic influențate de următorii trei factori:

a) dezvoltările tehnice și economice

Tabel nr. 1

Anul	Numărul locurilor de muncă în prelucrarea automată a datelor	Raportul locurilor de muncă înființate/locuri de muncă desființate	Numărul locurilor de muncă necesare în cazul folosirii mijloacelor tradiționale	Economii nete de locuri de muncă
1970	22 000	1,6	35 000	13 000
1979, estimare minimală	52 000	2,5	130 000	78 000
1979, estimare maximală	76 000	2,5	190 000	114 000

Sursa: „Data och näringspolitik 74” — Stockholm 1974.

Tabel nr. 2

Țara	Raportul cheltuieli pentru informatică / PNB				
	1967	1970	1973	1980	1985
Anglia	0,77	1,55	2,33	4,75	7,30
Belgia și Luxemburg	0,58	1,15	1,82	4,20	7,10
Franta	0,77	1,18	1,89	4,40	7,40
R.F.G.	0,71	1,34	1,92	4,20	7,10
S.U.A.	1,16	2,11	2,57	5,50	8,70

Sursa: „L'expansion”, Iulie-august 1975

ale părții de hardware din sistemele de calculatoare;

b) dezvoltarea sistemelor de calculatoare;

c) dezvoltarea software-ului, a limbajelor de programare și a băncilor de date.

Costurile sub impactul miniaturizării

DEZVOLTAREA cea mai rapidă a tehnicii de calcul, se consideră în publicațiile de specialitate, va avea loc în domeniul circuitelor electronice logice, datorită progreselor tehnologiei de miniaturizare, creșterii vitezelor de comutație și scăderii continue a costurilor. Pe linia aceasta se folosesc diferite tehnici, dar perspectivele cele mai promițătoare le au circuitele integrate pe scară largă (LSI) și foarte largă (VLSI), realizate pe bază de tehnologie MOS (ieftine, dar destul de lente încă) și bipolare (rapide, dar scumpe).

Ca o ilustrare a acestei tendințe se remarcă deja existența pe piață a unor elemente microprocesoare complete împachetate în capsule cu dimensiuni de circa $2,5 \times 1,6 \times 0,4$ mm. Aceste elemente vor putea fi interconectate între ele pentru a forma asfel unitățile centrale și celelalte părți electronice ale unor calculatoare mici și în cele din urmă chiar și ale unor calculatoare

mari. În acest mod se întrevide scăderea de circa 9—10 ori a costului circuitelor logice ale calculatoarelor, inclusiv al memoriilor realizate cu circuite semiconductoare.

În plus, perfecționările tehnologice vor permite extinderea modularității sistemelor, putându-se trece de la un model de calculator la următoarele, mai mari, prin adăugirea unor module constructive la locul de utilizare.

În general se poate spune că la toate perifericele, terminalele și memoriile externe cu dispozitive electromecanice se va produce o îmbunătățire a tehnologiei de mecanică fină de realizare, care va duce la creșterea siguranței în funcționare și la reducerea prețului de cost. Această reducere a costului va fi însă mai puțin însemnată decât în părțile electronice. Se precizează că în viitorii 10 ani costul total al unui sistem de calcul se va reduce de 3 sau 4 ori.

În privința dimensiunilor calculatoarelor este răspândită părerea că vor tinde să se dezvolte și să se răspindească în special calculatoarele mari, pe de o parte, și minicalculatoarele pe de altă parte. În sprijinul acestei păreri se aduc între altele următoarele argumente: costul prelucrării unei unități de informație pe un calculator mare sau supercalculator este mult mai mic decât pe un calculator mediu sau mic; necesitățile de tehnică de calcul ale utilizatorilor sînt fie mici și

foarte diverse (domeniul minicalculatoarelor), fie foarte mari (fiind necesare deci calculatoare mari).

În privința calculatoarelor mari s-a ajuns deja la viteze de peste 100 MIPS (milioane instrucțiuni pe secundă). În privința minicalculatoarelor se crede că viteza acestora va ajunge la cea pe care o au azi calculatoarele medii. Din cauza seriilor mari de fabricație și a costului mai redus pe unitate, progresul tehnologic va fi mai dinamic la minicalculatoare.

Unii specialiști consideră că generația următoare de calculatoare va fi formată din calculatoare de generația 3 interconectate în rețele de calculatoare. Se apreciază că cele mai multe din calculatoarele în funcțiune în 1980—1985 vor fi conectate prin intermediul unor linii de transmisii de date cu alte calculatoare sau cu echipamente terminale dispuse la distanță.

În viitor accentul se va pune pe dezvoltarea rețelor de calculatoare poligonale cu noduri stelate. Cu ajutorul lor se va mări flexibilitatea, accesibilitatea și siguranța în funcționare a sistemelor. Sarcinile se vor putea distribui optim pe întreaga rețea. În cazul defectării unor centre nodale, sarcinile vor fi preluate de restul sistemului de calcul în mod cu totul asemănător ca la rețelele de producere și distribuire a energiei electrice, deosebirea constînd în faptul că în rețelele de calculatoare se generează și se distribuie putere de calcul în loc de putere (energie) electrică. De adăugat că fiecare utilizator, cărui i s-a alocat acest drept, va avea acces la memoriile întregii rețele și va putea utiliza bibliotecile de programe ale celorlalte calculatoare. De asemenea, rețeaua va realiza interconectarea băncilor de date.

ing. Daniel DRAGOȘ

Institutul de tehnică de calcul

Raportul de schimb,¹⁾ calculat față de bază 1969—71 = 100

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Raportul de schimb:

evoluții defavorabile țărilor în curs de dezvoltare

GRAFICUL alăturat ilustrează dinamica — în anii 1974—75 — a raportului de schimb pe exemplul a zece produse primare, care dețin o pondere însemnată în exportul țărilor în curs de dezvoltare, și a unor articole sau grupe de articole, importate de țările respective. În decurs de un an (trim. I 1975, față de trim. I 1974), apare evidență deteriorarea poziției țărilor exportatoare de produse primare, ele trebuind să exporte — de exemplu pentru importul a celeiași cantități de ingrasăminte — de 3,6 ori mai mult cupru, de 3,2 ori mai mult cauciuc natural, de 2,4 ori mai mult orez, de 2 ori mai multă cafea ș.a.m.d. O evoluție similară a raportului de schimb se constată și față de grupa „produse finite” sau față de oțel, fiind mai nuanțată în cazul carburanților și, mai ales, al cerealelor.

O situație mai favorabilă gă-

sim în cazul zahărului, al cărui raport de schimb s-a consolidat în perioada examinată. Evoluția prețurilor din următoarele trimestre ale anului trecut a accentuat, însă, deteriorarea raportului de schimb în comerțul țărilor în curs de dezvoltare. După ce în ianuarie 1975 prețul zahărului sporise de circa 3,7 ori față de aceeași lună a anului precedent, el a urmat apoi o curbă descendentă, ceea ce a anulat pînă la sfîrșitul lui 1975 aproape tot sporul realizat anterior. Aceeași tendință s-a manifestat, mai lent, în cazul orezului sau la cacao, creșteri de o anvergură relativ redusă înregistrîndu-se la cafea, cauciuc natural sau bumbac.

Deteriorarea raportului de schimb în comerțul țărilor în curs de dezvoltare a acționat în

direcția creșterii datoriei lor publice externe în perioada 1968—1975: cu 115,1% în cazul Africii, cu 109,6% în cel al Americii Latine și cu 108,9% în cel al țărilor asiatice. Ceea ce determină — subliniază revista „Ceres”, care publică datele de mai sus — agravarea an de an a decalajului dintre datoriile contractate de țările în curs de dezvoltare și posibilitățile acestora de a le rambursa. Datele statistice atestă astfel o dată mai mult necesitatea presantă a unor acțiuni concrete cit mai eficiente în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, în vederea asigurării unor prețuri echitabile pentru produsele exportate de ele.

N. P.

PRODUSE PRIMARE EXPORTATE DETALII ÎN CURS DE DEZVOLTARE	PRODUSE IMPORTATE DETALII ÎN CURS DE DEZVOLTARE									
	PRODUSE FINITE		OȚEL		INGRĂȘĂMINTE		CARBURI		CEREALILE	
	1974	1975	1974	1975	1974	1975	1974	1975	1974	1975
BUMBAC	88	70	82	42	55	38	39	64		
CACAO	130	97	81	51	56	40	44	65	86	
CAFEA	103	76	77	65	73	36	32	33	51	55
CAUCIUC	159	92	119	61	111	34	48	27	79	52
COSITOR	143	111	107	95	100	53	44	42	71	80
CUPRU	122	51	91	44	86	24	38	19	61	27
LEMN	141	119	106	102	99	57	44	45	70	81
MINEROU DE FIER	93	87	69	74	65	41	29	33	46	63
OREZ	192	101	101	67	155	67	59	45	95	86
ZAHĂR	209	255	156	253	106	140	65	111	104	215

¹⁾ Indicele prețurilor de export, raportat la indicele prețurilor de import din primul trimestru al fiecărui an (rezultatul înmulțit cu 100).

Evoluția prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna mai 1976

IN CURSUL LUNII mai a.c., prețurile internaționale ale produselor de bază au continuat să prezinte o tendință ușoară de creștere. Potrivit indicelui agregat INSCIN, prețurile internaționale ale materiilor prime, semifabricatelor industriale și produselor alimentare cuprinse în nomenclatorul de export import al R. S. României au crescut în luna mai a.c. cu 0,7%, față de creșterea cu 0,4% înregistrată în luna precedentă.

Caracteristică pentru luna mai a.c. a fost creșterea prețurilor la produsele alimentare (+1,2%), spre deosebire de luna precedentă când acestea au scăzut (-3,6%). Prețurile au crescut la cereale (+2,8%), în special la porumb.

De asemenea, prețurile au crescut la zahăr și, în special la produsele tropicale (cafea, cafea) datorită perspectivei nefavorabile pentru al doilea an consecutiv, ale producției mondiale de cafea. În schimb, prețurile au scăzut la semințele oleaginoase, grăsimi animale și vegetale (-3,2%), precum și la animale și produse animaliere (-1%).

Pe ansamblul combustibililor prețurile au rămas practic neschimbate în mai a.c. față de luna precedentă. Prețurile au crescut ușor la produsele petroliere (+0,4%), în special la benzina superioară; la carbuni și cocs au scăzut ușor.

La materiile prime industriale, prețurile au crescut pe ansamblu cu 0,9%, mai puțin decât în luna precedentă (+1,2%). În luna mai au crescut în special prețurile la cauciuc (+8,9%), fibre animale și vegetale (+5%) și la piei (+3,2%). Prețurile la metale au avut o evoluție diferențiată:

INDICII SINTETICI INSCIN ÎN ANII 1974-1975				
ȘI ÎN PERIOADA APRILIE-MAI 1976				
1970=100				
Categorie de produse	Anul	Indici anuali	Apr.	Mai
INDICE GENERAL	1974	240,4	230,3	232,3
	1975	218,7	219,6	219,6
	1976		221,3	222,8
1. Produse alimentare	1974	230,8	206,5	207,0
	1975	203,7	208,2	186,2
	1976		177,1	173,2
- cereale	1974	261,5	232,6	209,9
	1975	216,7	210,5	189,4
	1976		201,5	207,1
- semințe oleag. prod. deriv., grăsimi anim. și veg.	1974	240,8	222,4	220,4
	1975	195,0	205,8	174,0
	1976		158,7	155,0
- animale, carne și prod. animaliere	1974	128,3	126,0	127,7
	1975	159,3	157,4	159,2
	1976		146,8	145,3
- zahăr și produse tropicale	1974	437,5	351,2	372,7
	1975	314,0	346,5	266,9
	1976		243,1	259,2
2. Combustibili	1974	336,8	322,1	344,0
	1975	343,0	337,6	343,7
	1976		365,0	364,8
- carbuni și cocs	1974	193,6	168,6	210,3
	1975	260,0	268,0	270,8
	1976		263,6	261,1
- țiței	1974	567,1	567,1	567,1
	1975	461,2	450,9	450,9
	1976		493,4	493,4
- produse petroliere	1974	380,9	369,9	382,3
	1975	373,9	358,6	369,5
	1976		408,4	409,9
3. Materii prime industriale	1974	216,1	222,3	225,2
	1975	188,2	189,7	195,2
	1976		195,6	197,3
- minereuri	1974	139,6	145,1	140,4
	1975	168,1	171,5	173,0
	1976		165,6	164,4
- metale	1974	231,5	237,9	243,9
	1975	185,1	184,7	193,0
	1976		192,4	192,5
- cauciuc	1974	210,3	237,7	242,1
	1975	159,8	150,9	150,5
	1976		212,1	230,9
- lemn și produse din lemn	1974	232,1	232,8	236,1
	1975	229,0	237,2	237,8
	1976		216,1	216,3
- fibre animale și vegetale	1974	192,0	203,9	190,0
	1975	162,4	160,6	166,5
	1976		193,8	203,5
- piei	1974	122,3	132,6	135,3
	1975	114,8	114,9	118,4
	1976		186,2	192,2

a) Luate provizoriu pentru: cocs de furnal, hule, minereu de fier, țevi din oțel, cherestea de rășinoase, celuloză, hirtie Kraftliner, fibre celulozice, vite și porci vici.

tă: creșteri substanțiale la cocs și mai reduse la aluminiu, cupru și plumb, în timp ce la zinc și nichel au scăzut, iar la laminate din oțel au rămas neschimbate.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior — INSCIN

Noua Zeelandă: măsuri anticriză

DEFICITUL balanței comerciale externe a Noii Zeelande pe exercițiul financiar 1975/76 este evaluat la circa 1 miliard de dolari neozelandezi. Creșterea acestui deficit, ca și accentuarea fenomenelor de criză în economia țării au determinat guvernul să adopte recent o serie de măsuri re-

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 14-18.VI.1976 s-a caracterizat prin mișcări calme ale cursului dolarului american față de restul valurilor occidentale.

În ciuda unor factori pozitivi (indicele producției industriale a fost superior în luna mai comparativ cu luna aprilie) dolarul american a înregistrat o ușoară tendință de depreciere față de majoritatea valurilor occidentale.

Francul elvețian, după ce a atins la un moment dat un nivel de 2.4950 franci pentru 1 dolar (depreciere cu 0,4% față de sfârșitul perioadei trecute), s-a depreciat într-un timp scurt cu peste 1%, ajungând la 2.4650 franci pentru 1 dolar și fiind din nou supus unor puternice speculații. Banca Națională a Elveției a fost nevoită să intervină iarăși pe piață cu sume destul de importante

pentru a opri această depreciere. Ca atare, la sfârșitul intervalului, francul elvețian cota cca. 2.4920 franci pentru un dolar (depreciere cu 0,34% față de sfârșitul perioadei trecute). Intervențiile din ultimul timp ale băncii centrale a Elveției, recunoscute ca nemaiîntâlnite de multă vreme, au drept scop împiedicarea deprecierei valutei elvețiene la nivele la care exporturile elvețiene au de suferit, în condițiile în care piața elvețiană este considerată prin excelență o piață a „banilor fierbinți” („hot money market”), o piață de refugiu pentru capitalurile din alte valute apreciate mai puțin stabile.

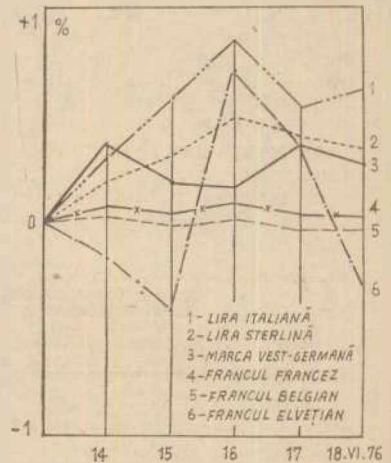
Lira sterlină a înregistrat în cursul intervalului amintit un nivel de 1,78 dolari pentru o liră sterlină, cotind la sfârșitul intervalului 1,7780 dolari (respectiv o depreciere cu 0,36% față de sfârșitul perioadei trecute).

Lira italiană s-a depreciat și ea față de dolarul american cu circa 0,6% comparativ cu sfârșitul săptămânii trecute. Dobânzile foarte mari la depozitele în euro lire italiene (la o lună în jur de 33% p.a., iar la 12 luni de peste 30% p.a.), la fel ca și cele de la intern, unde principalele bănci comerciale au mărit din nou dobânda preferențială („prime rate”) de la 18,125% p.a. la 19,5% p.a., fac ca apelul la credite să fie foarte costisitor, unui debitor preferând să cumpere lire din alte valute care pot fi împrumutate la dobânzi mult mai scăzute. Evoluția acestei valute oglindește situația de așteptare pe care o adoptă operatorii de devalua până la anunțarea noilor măsuri economice pe care le va lua guvernul ce va fi ales zilele acestea.

Dobânzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni, au fluctuat ușor în jurul nivelului de 7% p.a. pentru depozitele în eurodolari, 1,875% p.a. la depozitele în eurofranci elvețieni și 4,75% p.a. la cele în euromărci vest-germane.

Prețul aurului la Londra a cotat între 125 și 126,50 dolari uncia, cu ușoare tendințe de scădere.

Gh. MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valuri occidentale, față de dolarul S.U.A. în perioada 14-18 iunie 1976, luând ca bază nivelul din 11 iunie 1976

stricte, urmărind restrângerea cererii interne la unele articole de import, ca automobilele, televizoarele în culori ș.a. Concomitent, sînt prevăzute măsuri menite să întărească controlul statului asupra operațiunilor de credit din țară, să stimuleze acțiunile de economisire, să perfecționeze structura sectorului financiar și să mărească volumul resurselor bănești de care dispun băncile din Noua Zeelandă.

Începînd de la 1 iulie a.c. va începe aplicarea — timp de 12 luni — a unui nou sistem de

licențe la import; chiar dacă valoarea globală a importurilor pe bază de licențe va rămîne în perioada 1976/77 la nivelul exercițiului precedent, volumul lor fizic va scădea cu circa 30% (ținînd seama de creșterea prețurilor la import, cit și de efectele devalorizării dolarului neozelandez în august 1975). În cercurile oficiale se apreciază că în următorul exercițiu financiar valoarea importurilor nu va spori decît cu circa 10% în prețurile curente față de perioada 1975/76.

S.U.A.: Dependența de import

PÎNĂ în deceniul actual și mai ales pînă la criza energetică creșterea dependenței economiei S.U.A. de importul de materii prime nu provoacă îngrijorare deosebită. Accentuarea preocupării în legătură cu această evoluție a fost generată, pe de o parte, de faptul că, după aprecierea revistei „Resources Policies”, necesarul de materii prime al economiei americane a sporit continuu, fiind de două ori mai mare în 1973 de-

cît în 1950 și putînd crește încă de trei ori, după prognoze recente, pînă în anul 2000. Pe de altă parte, a contribuit tendința capitalurilor americane de a se investi, de preferință, în exploatarea zăcămintelor de materii prime din țări în curs de dezvoltare — exploatare mai rentabilă decît a resurselor naturale de pe teritoriul S.U.A.

După cum se vede din graficul alăturat, dintr-un număr de cincisprezece minerale sau metale, la nouă importul S.U.A. depășește 60% din volumul consumului acestora. Totodată, conform unei prognoze elaborate de Ministerul de Interne al S.U.A., dependența menționată se va accentua în următoarele

realizat un prim pas, în sensul acceptării alcătuirii unei liste de substanțe toxice a căror deversare în Rin va trebui reglementată.

În același timp, un raport oficial al unui grup de experți vest-germani relevă că instalațiile antipoluare care ar trebui construite în R.F.G. nu ar costa decît echivalentul a 0,25% din cifra de afaceri a întreprinderilor din această țară, 0,30% din bugetul federal și 0,35% din bugetul landurilor.

Troleibuzul: fiabilitate și rentabilitate

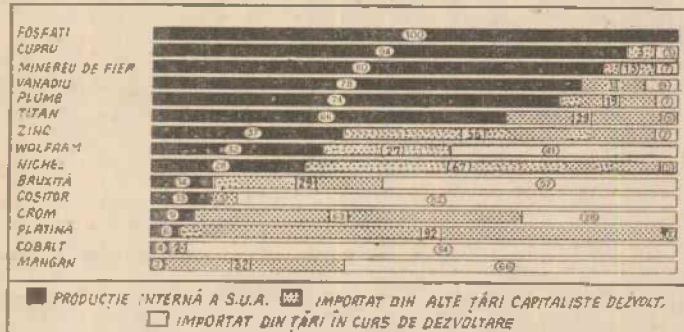
ODATĂ cu creșterea prețurilor carburanților lichizi, interesul pentru troleibuze — care consumă curent electric, ce poate fi produs și pe bază de cărbune, — a început și el să crească. În Franța numai cinci orașe (Lyon, Grenoble, Saint-Etienne, Marsilia și Limoges) mai au în exploatare troleibuze și deoarece caroseria acestora era destul de „obosită”, autoritățile municipale respective au comandat un nou tip de troleibuze, îmbunătățit. Costul unui exemplar este dublu față de cel al unui autobuz de capacitate egală, dar fiabilitatea sa este considerată mult superioară, iar costul exploatarei sale sensibil mai redus. Inițiative similare se semnalează și în Norvegia, Canada, R.F.G. și alte țări.

Locuința și drepturile omului

CONSTRUITE prin definiție pentru a dura, locuințele trebuie în același timp să facă față unor situații în continuă schimbare, caracterizate prin: sporirea longevității, reducerea săptămîni de lucru, coborîrea vîrstei de pensionare, educația permanentă, apariția unor noi mijloace de informare și de utilizare a timpului liber, creșterea gradului de mecanizare și automatizare a gospodăriei, independența sporită a tinerelor generații etc. A avea o locuință adecvată la un preț rezonabil, s-a adăugat listei în creștere a drepturilor omului, constată un studiu recent al C.E.E./O.N.U., care subliniază că problema locuințelor, chiar și în termeni cantitativi, se numără printre cele care necesită o atenție permanentă.

Printre tendințele care se conturează în domeniul construcției de locuințe se amintesc necesitatea unor locuințe nu numai mai mari, dar și mai „elastice”, mai flexibile, adică mai ușor transformabile în funcție de modificările care pot surveni în numărul membrilor și structura unei familii. Alte tendințe previzibile sînt: dotarea din nou a locuințelor cu camere, de care fuseseră lipsite odată cu răspîndirea frigiderului, mărirea suprafeței camerei de baie și a bucătăriei pentru a face loc aparaturii electrocasnice, transformarea unei camere și în cabinet de studiu (datorită prelungirii educației pe întregul parcurs al vieții adulte).

Dependența S.U.A. de importul de resurse minerale*)

(după B.J.K.I.)

*) Cifrele reprezintă ponderea în consumul intern al produsului respectiv (fiind calculat pe baza conținutului de metal)

decenii. Astfel, de pildă, se prevede că în anul 2000 Statele Unite vor depinde de import în proporție de 56% la cupru, de 87% la minereu de fier sau plumb, de 84% la zinc, de 89% la nichel, de 97% la wolfram, de 98% la bauxită și de 100% la crom, cositor și mangan.

Iugoslavia: planul verde

PRINTRE programele de dezvoltare a economiei Iugoslaviei în perioada 1976—1980 figurează și așa-numitul „plan verde”, referitor la agricultură. Comparativ cu ultimii ani antebelici, agricultura iugoslavă produce în prezent de două ori mai multe alimente. Și totuși, după cum se subliniază în presa iugoslavă, sporurile realizate (de pildă, în medie de 1,9% pe an în ultima perioadă) nu sînt suficiente, fiind necesar să se recurgă la importul de alimente.

De aceea, pentru actualul cincinal s-a planificat o creștere medie anuală a producției agricole de 4—4,5%, ceea ce va permite să se acopere necesarul de consum la alimente și să se pregătească condițiile pentru revenirea Iugoslaviei pe piața mondială în calitate de exportator tot mai important de produse agricole. În acest scop au fost prevăzute investițiile necesare alături de agricultură propriu-zisă cît și în sectoarele conexe, cum sînt producția de tractoare (parcul de tractoare din agricultură urmînd să se dubleze în decurs de cinci ani) și diverse mașini agricole, industria de îngrășăminte, insecticide, erbicide, pesticide etc. Totodată, vor fi aplicate măsuri de stimulare a creșterii productivității în sectorul particular din agricultură, caracterizat printr-o puternică fărîmîtare a proprietății, respectiv a terenurilor cultivate.

Depoluarea Rinului

ACORDUL realizat la sfîrșitul lunii mai, după 13 ani de negocieri, între

țările vest-europene situate pe Rin, de a finanța proiectul de îngropare la mare adîncime a reziduurilor de sare de la uzinele chimice care poluează acum apele fluviului prevede suportarea costului realizării acestuia (de 24,6 milioane de dolari) după cum urmează: Olanda 34%, Franța și R.F.G. cîte 30%, Elveția 6%. Realizarea proiectului va permite reducerea cu 20% de la 9,5 milioane tone pe an la 7,5 milioane, a conținutului de sare al apei Rinului, dar nu mai devreme de doi ani. Poluarea cu sare a Rinului a devenit critică

Protejate, apele Rinului pot rămîne foarte bogate în pește

pentru țările riverane care utilizează apa fluviului pentru aprovizionarea populației, în agricultură și, în cazul Olandei, și pentru ameliorarea terenurilor recuperate din mare.

Comisia internațională pentru protecția Rinului împotriva poluării, creată în 1963 de Franța, R.F.G., Olanda, Elveția și Luxemburg, are în studiu și alte proiecte de depoluare a Rinului de diferiți agenți. În luna aprilie a.c. s-a

GLOSAR

Conversiune

PRIN CONVERSIUNE se înțelege operația legală cu ajutorul căreia sînt modificate condițiile stabilite cu ocazia emisiunii pentru unul sau mai multe împrumuturi anterioare ale statului sau ale unei instituții publice. O asemenea operație servește în general pentru contopirea într-unul singur a mai multor împrumuturi distincte, pentru reducerea dobânzii sau prelungirea termenului de plată al împrumuturilor vizate.

Prin conversiune a datorilor se mai înțelege și intervenția statului în relațiile dintre debitorii și creditorii particulari, în anumite situații, prin care sînt modificate în mod uniform condițiile creditelor. O asemenea conversiune constă în reducerea sumelor datorate, eşalonarea rambursării lor pe o perioadă mai îndelungată, reducerea ratei dobânzii etc.

În România, cea mai vastă și mai cunoscută operație de acest gen a fost conversiunea datorilor agricole și urbane din 1932—1934, determinată de criza economică din 1929—1933. Ca urmare a crizei, prețurile produselor agricole, chiriile din localitățile urbane, prețul imobilelor din aceste localități au suferit scăderi atât de mari, încît au creat o situație anormală în desfășurarea relațiilor dintre debitorii și creditorii, în primul rînd între debitorii agricoli și urbani față de bănci, institute de credit funciar și particulari.

Țărănimii nu mai avea mijloace să ramburseze împrumuturile, contractate îndeosebi pentru a-și acoperi cheltuielile de trai. Moșierimea nu mai achita creditele cu care cumpărase proprietățile agricole. Proprietarii de imobile urbane nu mai achitau nici ei împrumuturile contractate la institutele de credit specializat sau la bănci. În condițiile acestei carențe generale a debitorilor, creditorii se vedeau cu fondurile imobilizate, în timp ce deponenții la bănci, temîndu-se de un crăh bancar, reclamau insistent restituirea banilor depuși.

Prin legile din 19 aprilie 1932 și 14 aprilie 1933, precum și prin legea din 7 aprilie 1934 de lichidare a datorilor agricole și urbane, statul român a procedat la conversiunea datorilor. Au fost reduse cu 50 la sută datorile contractate de agricultori și moșieri și cu 20 la sută cele contractate de proprietarii urbani. Restul care urma să fie plătit a fost eşalonat pe 17, respectiv 10 ani, iar dobînda a fost redusă la 3, respectiv 10 la sută anual. Totodată, băncile au fost autorizate să încheie aranjamente cu depunătorii pentru reducerea depunerilor proporțional cu pierderile lor rezultate din conversiune, astfel încît ele să-și poată continua activitatea fără să sufere de pe urma conversiunii.

Acțiunea de conversiune a datorilor din 1932—1934 a avut un caracter de clasă. Principalii profitori au fost cei din rîndurile moșierimii și burgheziei, aceștia rămînd cu proprietățile rurale și urbane cumpărate pe credit fără a mai fi nevoiți să achite decît o fracțiune din credite. Marile bănci și institute de credit specializat au fost singurele despăgubite de stat din banii contribuabililor, astfel încît depunerile la ele au rămas nereduse. Celălalte bănci, mici și mijlocii, care aveau depunători din mica burghezie și țărănimie, s-au despăgubit reducînd la jumătate depunerile clienților.

C. K.

Aranjamente comerciale

Vlad Cioleac, Arad — 1)
La aranjamentul privind comerțul internațional cu

textile, negociat sub auspiciile G.A.T.T., al cărui termen de valabilitate expira la sfîrșitul anului vizitor au aderat pînă acum 38 de țări și teritorii (Piața comună vest-europeană fiind considerată un singur membru). Dintre țările socialiste la acest aranjament participă Ungaria, Polonia, Iugoslavia și România. Prin textile în termenii Aranjamentului se înțeleg pale, fire, țesături, confecții simple, îmbrăcăminte și alte produse prelucrate din bumbac, lînă și fibre artificiale și sintetice sau din amestecuri în care fibrele de mai sus reprezintă minimum 50% (17% pentru lînă) din greutatea produsului.

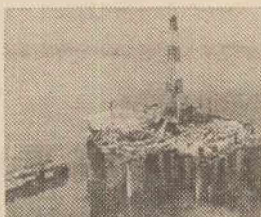
„Aranjamentul multifibre”, cum este el cunoscut, își propune liberali-

zarea progresivă a restricțiilor cantitative din comerțul mondial cu textile și promovarea produselor țărilor în curs de dezvoltare pentru creșterea încasărilor lor din exportul de produse textile și pentru sporirea ponderii lor în comerțul mondial. Se apreciază însă că pînă acum nu s-au făcut progrese în direcția reducerii diferitelor obstacole netaarifare care stau în calea acestui comerț.

2) România a semnat la 29 aprilie a.c. Acordul internațional al cositorului, care va intra în vigoare la 1 iulie a.c. pentru o perioadă de cinci ani. Acordul, al cincilea de acest fel, își propune să prevină fluctuații excesive ale prețului cositorului, să sprijine sporirea încasărilor din exportul acestui metal, asigurînd o aprovizionare adecvată cu cositor la prețuri echitabile pentru consumatori și remunerații pentru producători. În acest scop Acordul prevede utilizarea unui stoc tampon de cositor și aplicarea „flexibilă și temporară” a controlului asupra exporturilor pentru a asigura un echilibru între cerere și ofertă și astfel menținerea prețurilor între anumite limite convenite.

În imagine: reprezentanțul permanent al României la O.N.U., ambasadorul Ion Dăteu, semnînd Acordul la sediul Națiunilor Unite.

Costuri

Ion Ciupagea, com. Poiana Mare, Dolj — Primele două platforme instalate de compania British Petroleum în zona denumită Forties din Marea Nordului au costat 130 milioane dolari fiecare, construcția lor durînd 30 de luni. În baza experienței căpătate, următoarele două platforme au fost construite în numai 16 luni și au costat doar 95 milioane dolari fiecare. Depășirea în medie cu 57% (dar în unele cazuri cu peste 200%) a costului estimat inițial al platformelor petroliere din Marea Nordului este pusă atît pe seama lipsei de experiență în acest domeniu cu totul nou, cit și pe cea a inflației. Cifre furnizate de The Economist situează ponderea salariilor la 50—70% din costul total al exploatarii platformelor. În ce pri-

vește durată mare a construcției, ea se datorează nu numai condițiilor vițrege, ci și unor întârzieri inițiale în furnizarea echipamentului reclamat de „boom-ul petrolier” din Marea Nordului.

Telefonul în România

În completarea celor publicate în nr. 18/1976 al revistei în legătură cu centenarul telefonului aniversat în această primăvară aș dori să aduc câteva precizări. România s-a numărat printre cele dintîi țări europene care au introdus telefonul, la început în mod experimental, și anume în 1883, la numai 7 ani de la invenția lui Bell. Telefonie interurbană datează la noi din 1893, cînd cîteva localități ale țării au fost legate între ele prin linii pe stilpi. Primele cabluri telefonice subterane se instalează în 1906, prima centrală telefonică automată — cea de pe bulevardul Dacia din București — datează din 1927, iar a doua — „Victoria” — din 1932.

prof. Gheorghe Drăgoi
București

J. Paul Getty

Vlad Donciu, Iași — Multimiliardarul american J. Paul Getty, decedat la 6 iunie în Anglia la vîrsta de 83 de ani, era considerat încă în 1957 de revista Fortune drept cel mai bogat om din lume, titlu la care nu era concurat decît de H. Hughes, decedat și el nu demult. El deținea controlul asupra unui vast imperiu industrial și financiar (circa 200 de firme), avînd în frunte compania Getty Oil, al cărei președinte era. După ce a urmat cursurile Academiei militare de la Harvard și ale cîtorva universități californiene, a studiat științele economice și politice la Oxford. Devine milionar la 22 de ani, cumpărînd ieftin în Oklahoma terenuri aride care aveau să se dovedească foarte bogate în petrol. Dar marea sa avere este creată în perioada crizei din 1929—1933 cînd, împotriva avizului experților, cumpără masiv acțiuni ale unor companii ce controlau importante zăcăminți de petrol. Momentul principal al carierei sale de afaceri îl constituie obținerea în 1949 a unei concesiuni în „zona neutră” dintre Arabia Saudită și Kuweit, contra sumei de 9,5 milioane dolari și a obligației de a

plăti 1 milion de dolari pe an, pe toată durata concesiunii, indiferent dacă se va descoperi sau nu petrol. În 1953 în urma prospecțiunilor întreprinse terenul respectiv se va dovedi foarte bogat în petrol, transformîndu-l pe Getty în multimiliardar. Venitul său era estimat în ultimii ani la 400 000 dolari pe zi. În același timp, la reședința sa de lângă Londra instalase pentru vizitatori o cabină telefonică cu plată.

Colecția sa de artă, evaluată la circa 200 milioane de dolari, cuprinde lucrări de Tintoretto, Tizian, Veronese, Rubens, Renoir și alți pictori renumiți.

În spiritul generozității marilor bogătași Getty prevede în testamentul lăsat că orice persoană care ar declara ulterior că a fost soția sa sau că este fiu sau fiică a lui să primească „suma de 10 dolari și nu mai mult”.

Epilog la „războiul codului”

Stere Popa, București — Acordul încheiat între Anglia și Islanda pe o perioadă de șase luni — care a pus capăt celui de al treilea „război al codului” — prevede limitarea la o medie de 24 pe zi a numărului navelor britanice autorizate să pescuiască în interiorul zonei de 200 mile de coasta Islandei (dar nu sub 20 de mile). După expirarea celor șase luni, pescuitul în interiorul zonei celor 200 mile fixate de Islanda la 15 iulie 1975 va fi permis navelor engleze numai în baza unui nou acord încheiat cu această țară, probabil de către Piața comună. Înaintea ultimului „război al codului” navele engleze pescuiau anual circa 130 000 tone de pește (majoritatea cod) în zona care a format obiectul litigiului. Prin aplicarea acordului de la Oslo, această cantitate se va reduce la 30 000 tone pe an.

Canada și Norvegia și-au anunțat și ele intenția de a extinde unilateral la 200 mile limita zonei lor de pescuit, dacă nu vor reuși să ajungă la un acord cu țările interesate în pescuitul din zonele respective. La rîndul lor, țările Pieței comune au în vedere crearea propriei lor zone de pescuit de 200 mile, dar sînt foarte divizate în privința modului cum să fie împărțită între ele această zonă și a măsurilor de ocrotire a peicului, subiecte în care se prevăd negocieri foarte complicate la Bruxelles.

CAMPANIA AGRICOLĂ DE VARĂ

(Urmare din pag. 1)

și cele ale întreprinderilor de transporturi auto. Mișcarea combinelor, presele și altor utilaje agricole între ferme și țările se va face numai seara, la încheierea lucrului. Paiele vor fi balotate și transportate în parcul de furaje sau la capatul țării; în nici un caz nu se poate admite arderea lor. Eliberarea de paie a terenului trebuie făcută concomitent cu recoltatul, echipind presele cu săni și asigurându-se forța de muncă necesară pentru deservirea lor.

ÎNȚEȚINEREA CULTURILOR se situează, de asemenea, pe lista priorităților acestei perioade. În toate unitățile agricole de producție trebuie luate măsuri pentru executarea prășilor mecanice și manuale, în numărul minim stabilit pentru fiecare cultură, la intervale scurte și de bună calitate, astfel ca la începutul recoltatului unitățile de producție să-și poată concentra eforturile numai asupra acestuia. Totodată se va continua acțiunea de erbicidare (cu 2,4-D și ICEDIN) la porumbul boabe și siloz, folosind toate cantitățile de erbicide din stoc. Combaterea bolilor și dăunătorilor la toate culturile agricole trebuie să fie în atenția specialiștilor și a conducătorilor de unități.

Pe întreaga perioadă, aplicarea programului de irigare la culturi prin organizarea formațiilor de udători și motopompiști, asigurarea carburanților, fertilizarea suplimentară cu azot a suprafețelor irigate vor trebui să se desfășoare conform programului stabilit cu întreprinderile de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, având în vedere că în această perioadă consumul de apă al plantelor este mare. Măsuri organizatorice deosebite trebuie luate pentru eliberarea terenurilor destinate însămînțării culturilor duble, astfel ca de la recoltare la semănat să nu treacă mai mult de 3—4 zile.

Pe solurile ușoare, curate de buru-

ieni și suficient de umede, patul germinativ se va pregăti prin 1—2 treceri cu grapa cu discuri. În toate cazurile se va urmări crearea unor condiții optime pentru răsărirea plantelor. Pentru a crea condiții mai sigure de reușită a culturilor duble în perimetrele irigate, după orz și grâu se vor semăna numai legume și porumb pentru boabe din grupa hibrizilor timpurii; cantitățile necesare de sămânță au fost asigurate.

DESFĂȘURAREA în condiții tehnico-organizatorice corespunzătoare a lucrărilor agricole din campania de vară depinde și de buna colaborare a organelor agricole județene cu organele centrale, pentru a se rezolva operativ și eficient toate nevoile unei aprovizionări ritmice cu carburanți, lubrifianți și piese de schimb, cu sfoară și sîrmă de balolat, cu îngrășăminte chimice și substanțe de combatere a dăunătorilor. De asemenea, o colaborare permanentă este necesară și între Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și celelalte organe centrale și locale, în vederea realizării acțiunilor prevăzute în program.

Organele agricole județene, organele de conducere colectivă din unitățile de producție, specialiștii, toți oamenii muncii din agricultură au datoria patriotică de a-și concentra eforturile, așa încît întregul volum de lucrări să se execute la cel mai înalt nivel tehnic și organizatoric, iar recolta de cereale, care se prelămină a fi superioară celei din anii precedenți, să ajungă în întregime în magazine.

Mobilizați de comandamentele județene și comunale de coordonare a lucrărilor agricole, lucrătorii de la sate sînt chemați să participe din plin la executarea în condiții optime a programului stabilit, astfel încît încă din primul an al cincinalului, sarcinile de producție ce revin agriculturii să fie realizate exemplar.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 25 din 25 iunie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Campanie agricolă de vară (Teodor Chețan) 1
- Plan • angajamente Investiții. Ritmuri înalte de execuție pe șantiere (B. Vasile, T. Ludovic) 2—3
- Creșterea gradului de utilizare și valorificare a resurselor materiale, direcție hotărîtoare de sporire a eficienței economice (I) (Maxim Berghianu) 4—6
- Mecanismul economic. Funcționalitate. Eficientă: Corelații ce se cer mai bine... corelate (C. Suci) 7
- Tehnologiile moderne, cîmp larg de afirmare (V. Boescu, L. Țințea) 8—9

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Strategia exporturilor complexe (G. Cojocaru) 10—12

CONSULTAȚII

- În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior: Consumul (C. N. Gogoneață, C. C. Popescu) 13—14

TEORII • IDEI

- Pentru un nou sistem de valori și un model rațional și echitabil de consum (dr. Maria D. Popescu) 15—17
- Democratie, economie, cultură (prof. dr. Vasile Nichita) 18—19

- Scoli • curente • economiști: Controverse și reevaluări în teoriile burgheze ale creșterii economice (I) (dr. I. Cristescu) 20—21

- Convorbiri economice cu Eleonora Masini 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Echitatea, criteriu valoric al unei noi ordini economice și politice (II) (M. Botez, S. Celac) 23—24
- Turcia: Coordonate ale modernizării economiei (Corneliu Albu) 25
- Documentar: Tendințe în dezvoltarea tehnicii de calcul (Daniel Dragoș) 27—28
- Tendințe • conjuncturi 29
- Mondorama 30
- Curier 31

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

ASIGURAȚI-VĂ ABONAMENTUL

LA „REVISTA ECONOMICA” PE SEMESTRUL II 1976

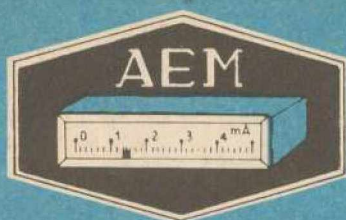
Abonindu-vă la „Revista economică” pe semestrul II 1976, vă asigurați primirea cu regularitate a revistei și a Suplimentului economico-legislativ. Prețul unui abonament este: 130 lei pe semestru, 65 pe trimestru.

Răspunzind cerințelor unui mare număr de cititori față de consultațiile publicate în sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid, REVISTA ECONOMICA va publica în anul de învățămînt 1976—1977 consultații cuprinzînd date noi, actualizate, precum și un glosar de termeni și noțiuni economice, scheme și grafice.

Pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul superior economic în anul universitar 1977—1978, pentru profesorii de economie politică și elevii din anul III al liceelor teoretice și de specialitate, REVISTA ECONOMICA va publica consultații de economie politică pe teme din programul examenului de admitere în învățămîntul superior economic.

Abonamentele se fac prin serviciile de difuzare a presei din cadrul oficiilor P.T.T.R. din întreaga țară sau prin mandat poștal pe adresa: Întreprinderea de Stat pentru imprimare și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P.)

Piața Științei nr. 1, București
Cont nr. 645130152 B.N.R.S.R., Filiala Sectorului 1

INTREPRINDEREA DE APARATE ELECTRICE DE MĂSURAT TIMIȘOARA

Strada Venus nr. 2

Telefon 32012

Intreprindere dotată cu utilaje de mare precizie și productivitate și cu laboratoare la un înalt nivel de înzestrare tehnică. Îmbinând activitatea de producție cu cea de concepție, întreprinderea înregistrează o dinamică ascendentă atât în ceea ce privește volumul și valoarea producției, cât și în ceea ce privește calitatea și numărul sortimentelor de produse.

În fabricația curentă a întreprinderii sînt următoarele produse :

1 CONTOARE ELECTRICE :

- monofazate TIP CAM 6, CAM 61, CAM 65 și CAM 7
- trifazate TIR CA-32, CR-32 și CA-43

2 APARATE DE MĂSURAT CURENT CONTINUU ȘI ALTERNATIV

- voltmetre
- ampermetre
- miliampermetre
- microampermetre

3 APARATE DE MĂSURĂ FERODINAMICE

- wattmetre și varmetre cu :
 - a) conectare directă la circuitul de tensiune și curent
 - b) conectare directă la circuitul de tensiune și conectare prin transformator de măsură la circuitul de curent
 - c) conectare prin transformatoare de măsură la circuitele de tensiune și de curent

4 APARATE INDICATOARE DE PROFIL PENTRU MĂSURAREA MĂRIMILOR NEELECTRICE

- milivoltmetre indicatoare tip MI-72 p, MI-96 p, MI-144 p, MI-192 p
- aparate indicatoare tip AI-72, AI-96, AI-144 și AI-192
- logometre indicatoare tip LI-72, LI-96, LI-144, LI-192

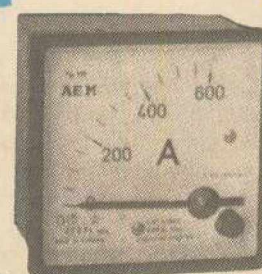
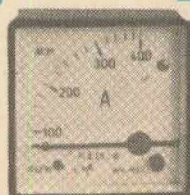
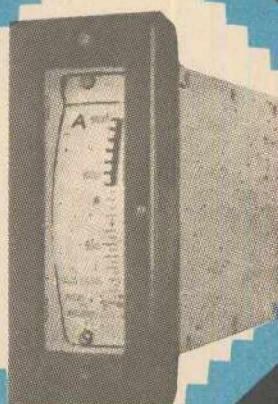
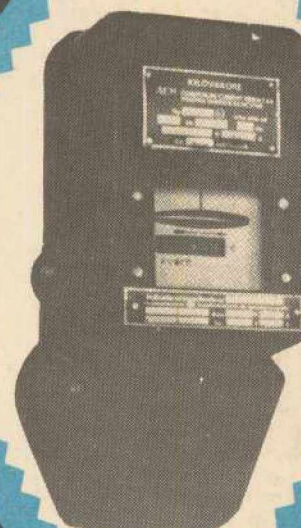
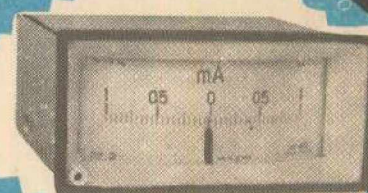
5 APARATE DE MĂSURĂ MAGNETOELECTRICE

- de format profil tip M 6 și M 62
- tip IMN 96

6 APARATE MAGNETOELECTRICE DE TABLOU CU AX CENTRAL

7 APARATE ELECTROMAGNETICE CU AX CENTRAL DE TABLOU DE TIP E 541, E 52, E 53 și E 54.

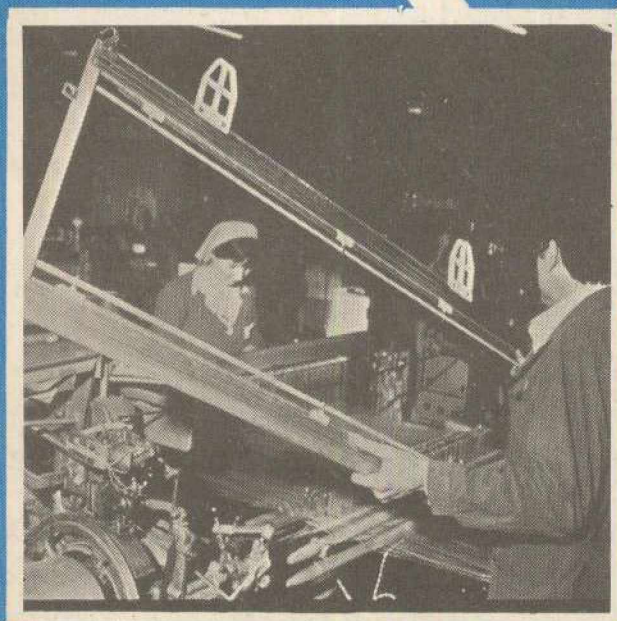
În continuare, la I.A.E.M. Timișoara vor intra în fabricație noi produse de înaltă precizie.

AMBALAJUL METALIC

TIMIȘOARA

Țesături de calitate la nivelul celor mai exigente cerințe puteți obține utilizând accesorii pentru țesătorii executate de Întreprinderea Ambalajul Metalic Timișoara.

Suveici, canete, rame, ițe, săbii de lansare, executate după orice model de către muncitori de înaltă calificare, folosind o tehnologie înaintată, satisfac cele mai exigente cerințe sub aspectul destinației, concepției constructive și calității.

Instalații specializate, procedee tehnologice moderne folosite în domeniul uscării artificiale și înobilării diverselor esențe de lemn selectat din pădurile seculare ale Carpaților conferă acestora performanțe ridicate.

Pentru consultații un personal de înaltă calificare vă stă la dispoziție.

Produsele cu marca AGATEX se situează la nivelul celor mai reprezentative produse similare de pe piața mondială.

Ambalajul Metalic
Timișoara
Bd. 6 Martie nr. 43
Telefon : 1 37 32

ROMSIT
13 St. Ion Ghica
București-România
Telex : 11855 romsit
Telefon : 14 05 32; 13 82 89

